DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ: บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

วรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ปีการศึกษา 2564

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL RESTATEMENTS AND CORPORATE GOVERNANCE MECHANISMS OF THAI LISTED COMPANIES

WARANGKANANG SAKULWONG LEE YAN

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Doctoral of Philosophy (Accountancy)

College of Innovative Business and Accountancy,

Dhurakij Pundit University

Academic Year 2021

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ใบรับรองวิทยานิพนธ์

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปริญญา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
เสนอโดย	นางวรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน
หลักสูตร	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู

ได้พิจารณาเห็นชอบโดยคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์แล้ว

.....ประธานกรรมการ

(.รศ.ดร.พนารัตน์ ปานมณี)

..... กรรมการและอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

(ผศ.ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู)

.....กรรมการ

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

.....กรรมการ

(ดร.เปรมารัช วิลาลัย)

.....กรรมการ

(ดร.อริสรา ธานีรณานนท์)

วิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชีรับรองแล้ว

.....คณบดีวิทยาลัยบริหารธุรกิจนวัตกรรมและการบัญชี

(ผศ.ดร.ศิริเดช คำสุพรหม)

วันที่ 28 เดือน ก.พ. พ.ศ. 2565

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
ชื่อผู้เขียน	วรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู
สาขาวิชา	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (การบัญชี)
ปีการศึกษา	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียน โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิจากแบบ 56-1 และงบการเงินประจำปี ระหว่างปี 2559-2563 จำนวน 415 บริษัทตัวอย่าง กำหนดเครื่องมือวิจัย 2 ประเภทคือ บัตรตรวจสอบรายการเพื่อตรวจสอบและเก็บรวบรวมลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพื่อนำข้อมูลบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังวิเคราะห์ความสัมพันธ์กับกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

ผลการศึกษาพบว่าลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุด รองลงมาเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงิน และรายได้ ทั้งนี้สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คือ การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ รองลงมาคือการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และข้อผิดพลาดตามลำดับ ทั้งนี้ไม่พบสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยการทุจริต นอกจากนี้ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าคณะกรรมการอิสระและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก สามารถช่วยลดการปรับงบการเงินย้อนหลังได้อย่างมีนัยสำคัญ ในทางตรงกันข้ามพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินกลับเพิ่มการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ผลการวิจัยไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

คำสำคัญ: การปรับงบการเงินย้อนหลัง กลไกการกำกับดูแลกิจการ ความเป็นอิสระคณะกรรมการบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Dissertation Title	THE RELATIONSHIP BETWEEN FINANCIAL RESTATEMENTS AND CORPORATE GOVERNANCE MECHANISMS OF THAI LISTED COMPANIES
Author	Warangkanang Sakulwong Lee Yan
Thesis Advisor	Assistant Professor Dr. Pattanant Petchchedchoo
Department	Accountancy
Academic Year	2021

ABSTRACT

The objective of this research is to study the nature and reasons of financial restatements, to analyze its relationship with corporate governance mechanisms of Thai listed companies. The study uses secondary data collecting annual registration statements and the annual financial statements of 415 firm-years during the period 2016-2020. Two types of research tools were used, checklist cards to examine and collect the nature of restatements and multiple regressions to analyze the data and to test the hypotheses.

The results indicate that the characteristics of restated statements regarding costs and expenses are the highest, followed by investment, financing and income. The adoption of new accounting standards was the highest cause of restatements, followed by the change in accounting policies and errors. However, there was no cause for restatements arising from fraud. In addition, the relationship analysis of variables shows that board independence and outside blockholders can significantly reduce restatements. In contrast, audit committees with accounting knowledge and financial expertise significantly increased restatements. On the other hand, the research did not find any relationship between the CEO duality and restatements.

Keyword: Financial Restatements, Corporate Governance Mechanisms, Independence, Board of Directors

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กิติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัทธนันท์ เพชรเชิดชู อาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้สละเวลาอันมีค่าในการให้ความรู้ คำปรึกษา ตรวจทานแก้ไข ตลอดจนชี้แนะและให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ แก่ผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา และกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พนารัตน์ ปานมณี ประธานกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช คำสุพรหม คณบดีและกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ดร.เปรมารัช วิลาลัย กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ และดร.อริสรา ธานีรณานนท์ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับคำแนะนำและข้อเสนอแนะเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณ คุณมหภพ อานัญจวณิชย์ ที่ได้สละเวลาเพื่อให้คำแนะนำทางด้านสถิติ

ขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ผู้บริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และ ผศ.อุกฤต คูหพันธ์ ประธานสาขาหลักสูตรการบัญชี ที่ให้การสนับสนุนการศึกษาของผู้วิจัยตลอดเรื่อยมา

ขอขอบพระคุณ คุณพ่อชม สกุลวงศ์ คุณแม่ประคอง สกุลวงศ์ ที่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาและสนับสนุนผู้วิจัยตลอดมา ตลอดจนคุณเจอร์รี่ คริสตัน ลี หยาน และเด็กชายอเล็กซานเดอร์ หลุยส์ ลี หยาน สมาชิกในครอบครัวที่สนับสนุนผู้วิจัยในทุก ๆ ด้าน รวมถึงเพื่อน ๆ ทุกท่านที่เป็นกำลังใจสำคัญยิ่งสำหรับผู้วิจัย ทำให้งานวิจัยครั้งนี้เสร็จสมบูรณ์

วรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ฆ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ซ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่	
1. บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 คำถามในการวิจัย	5
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	7
1.5 สมมติฐานในการวิจัย	8
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
1.7 นิยามคำศัพท์	9
2. แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	12
2.2 หลักการและแนวความคิด	33
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน	39
2.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย	80
3. ระเบียบวิธีวิจัย	81
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	81
3.2 แหล่งข้อมูลและการรวบรวบข้อมูล	82
3.3 เครื่องมือในการวิจัย	84
3.4 การพัฒนาแบบจำลองงานวิจัย	94

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 102
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 104
4.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง..... 105
4.2 ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์..... 116
4.3 ผลการวิเคราะห์สมมติฐาน..... 135
5. สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ..... 137
5.1 สรุปผลการศึกษา..... 137
5.2 อภิปรายผลการศึกษา..... 145
5.3 ข้อจำกัด..... 152
5.4 ข้อเสนอแนะ..... 152
บรรณานุกรม..... 155
ประวัติผู้เขียน..... 168

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

.สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2.1	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	43
2.2	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังและคณะกรรมการอิสระ	47
2.3	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา	51
2.4	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	54
2.5	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท	60
2.6	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก	64
2.7	สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี	69
2.8	ความหมายอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio)	78
2.9	สรุปสมมติฐานงานวิจัยเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	79
3.1	การแปลผลค่าคะแนน Z-score	93
3.2	สรุปรายละเอียดตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร	98
4.1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรม SET100 จำแนกตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม	105
4.2	ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของคณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI)	106
4.3	ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF)	107
4.4	สัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)	108
4.5	ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จำแนกเป็นรายปี	109

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)... 110
4.7 สัดส่วนประเภทสำนักงานสอบบัญชี..... 111
4.8 แสดงจำนวนการใช้บริการด้านการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีเป็นรายปี..... 112
4.9 แสดงจำนวนร้อยละการใช้บริการการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีเป็นรายปี..... 112
4.10 แสดงแนวโน้มของการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีระหว่างปี 2559-2563..... 113
4.11 แสดงจำนวนครั้งของการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี..... 114
4.12 แสดงจำนวนร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี..... 114
4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของค่าความน่าจะล้มละลายของบริษัท (Zscore)..... 115
4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของระดับหนี้ของบริษัท (GEAR)..... 115
4.15 จำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม 116
4.16 จำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นรายปี..... 118
4.17 แสดงจำนวนร้อยละลักษณะข้อมูลทั่วไปของจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังจำแนกตามปีงบการเงิน..... 119
4.18 จำนวนรายการการปรับงบการเงินย้อนหลังจำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม.. 121
4.19 ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง..... 122
4.20 สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง..... 123

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) แสดงค่าบนขวา Pearson และล่างซ้าย Spearman' s rho..... 124

4.22 สรุปทิศทางความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง)..... 125

4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) แสดงค่าบนขวา Pearson และล่างซ้าย Spearman' s rho..... 126

4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามตัวแบบที่ 1..... 127

4.25 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (กลไกการกำกับดูแลกิจการ)และการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)..... 130

4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามตัวแบบที่ 2..... 131

4.27 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุมและการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)..... 134

4.28 สรุปผลการทดสอบสมมุติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย..... 135

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 แบบจำลองการถดถอยแบบปกติ และการถดถอยโลจิสติกส์..... 31
2.2 กรอบแนวคิดงานวิจัย..... 80
4.1 ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL).... 109
4.2 สัดส่วนประเภทสานักงานสอบบัญชี..... 111
4.3 จำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม..... 117
4.4 จำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นรายปี..... 119
4.5 จำนวนร้อยละบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามปีงบการเงิน..... 120

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

งบการเงิน (Financial Statement) มีความสำคัญกับการลงทุนของธุรกิจ เพราะเป็นเครื่องมือที่สะท้อนถึงฐานะทางการเงิน และผลการดำเนินงานที่แท้จริง งบการเงินยังใช้ในการสื่อสารกับผู้บริหาร เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐาน ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงาน ฐานะและความมั่นคงของบริษัท การประมาณการข้อมูลการเงิน เพื่อประเมินมูลค่าหุ้น (สันสกฤต วิจิตรเลขการ, 2556) เพื่อใช้ในการตัดสินใจลงทุน รายงานทางการเงินของบริษัทจัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน โดยเป็นการรายงานกิจกรรมที่เกิดขึ้นในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่ง ๆ ดังนั้น เพื่อให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินเกิดความมั่นใจ รายงานการเงินจึงต้องมีคุณภาพและมีการนำเสนอข้อมูลอย่างถูกต้อง (True and Fair View) ในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานได้ให้ความสำคัญและสนับสนุนข้อมูลทางการบัญชีให้มีคุณภาพครบทุกองค์ประกอบ สามารถส่งผลต่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจ หากระดับข้อมูลทางบัญชีและประสิทธิภาพการตัดสินใจอยู่ในระดับสูง ทั้งด้านคุณภาพข้อมูลทางบัญชีด้านความเข้าใจได้ ด้านความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ด้านความเชื่อถือได้ และด้านการเปรียบเทียบกันได้ จะมีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจของผู้ลงทุน (สุทธาทิพย์ บุญเรือง และคณะ, 2562) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีระหว่างประเทศ (International Accounting Standards Board: IASB) มีภารกิจในการพัฒนา IFRS และนำความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมีประสิทธิภาพของข้อมูลในตลาดการเงิน คณะกรรมการจึงกำหนดลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลทางการเงินที่มีประโยชน์ตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน โดยผู้ทำบัญชีต้องมีคุณสมบัติและปฏิบัติตามเงื่อนไขที่อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้ากำหนด ตามประกาศกรมพัฒนาธุรกิจการค้า และจัดทำงบการเงินให้เป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน เพื่อให้งบการเงินมีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน

แต่จากการศึกษาของนักวิจัยหลายท่าน ระบุถึงแนวโน้มการแก้ไขปรับปรุงรายงานทางการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีอัตราเพิ่มสูงขึ้น (Agolia, 2011; Collins, 2012) พบว่าบริษัทมีโอกาสการปรับงบการเงินย้อนหลัง เมื่อบริษัทได้นำมาตรฐานรายงานทางการเงิน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ระหว่างประเทศ (IFRS) มาใช้ เมื่อเทียบกับบริษัทที่ใช้ US GAPP และ Atwood (2011) พบว่ารายได้ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกเมื่อมีการรายงานทางการเงินที่เป็นการรายงานภายใต้ IFRS มากกว่ารายงานทางการเงินที่ได้รายงานภายใต้ US GAAP อีกทั้ง Daske (2008) และ Nobes (2006) กล่าวว่าการนำ IFRS มาใช้จะทำให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้สอบบัญชีในการตีความ การปรับใช้มาตรฐานเปลี่ยนไปและอาจนำไปสู่ความแตกต่างและปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น นอกจากนี้ Scholz (2014) พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2003 – 2012 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นจากการทุจริต ประมาณ 2% ในช่วงเวลา 10 ปี ซึ่งบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจะเป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กและไม่มีความสามารถในการทำกำไร โดยประมาณ 50% ของบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จะเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ และพยายามสร้างรายได้ให้สูงขึ้น (DeFond & Jiambalvo, 1991) และมีการกำหนดข้อจำกัดหรือข้อตกลงด้านหนี้สินต่าง ๆ ขึ้น (Dechow et al., 1996; Efendi et al., 2007; Richardson et al., 2002) เพื่อกระจายความเป็นเจ้าของ (DeFond & Jiambalvo, 1991) สามารถตั้งข้อสังเกตได้ว่ามีการแก้ไขปรับปรุงรายการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับรายได้ (DeFond & Jiambalvo, 1991) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Ku-Ismail (2010) ที่พบว่าบริษัทเลื่อนการรับรู้รายการพิเศษออกไปเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการกำไรและรายได้ นอกจากนี้ในปี 2002 สหรัฐอเมริกาได้ทำการประมาณมูลค่าความเสียหาย จากการปรับงบการเงินย้อนหลังระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2540 – มิถุนายน 2554 มูลค่าตลาดเสียหายประมาณ 100 พันล้านเหรียญสหรัฐ ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545 - กันยายน 2548 มูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดเสียหายไปอีก 36 พันล้านเหรียญสหรัฐ (GAO, 2006) และอีกหนึ่งตัวอย่างสำคัญที่ทำให้เห็นถึงความเสียหาย และส่งผลกระทบร้ายแรงมาจากการปรับงบการเงินย้อนหลังสาเหตุมาจากการทุจริต คือ Enron ออกมาประกาศว่าบริษัทมีผลประกอบการขาดทุนประจำไตรมาสที่ 3 ของปี 2544 จำนวน 618 ล้านเหรียญสหรัฐ แต่ต่อมาไม่นาน Enron ได้เปิดเผยว่าบริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง เกี่ยวกับผลประกอบการในช่วงหลายปีที่ผ่าน (Sridharan et al., 2002) ส่งผลให้มูลค่าหุ้นของ Enron ลดลงจากระดับสูงสุดที่ 90 เหรียญสหรัฐต่อหุ้น เหลือเพียงไม่กี่เซ็นต์เท่านั้น ส่งผลกระทบเสียหายต่อผู้ถือหุ้นเป็นจำนวนมหาศาล สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวกับการปรับงบการเงินย้อนหลังในประเทศไทย มีเพียง 1 งานวิจัยเท่านั้น จากการศึกษาของ สุฎิกา รักประสูติ (2560) ศึกษาถึงสาเหตุและลักษณะข้อมูลในการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังใน 3 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มธุรกิจการเงิน สาเหตุการปรับเงินการเงินย้อนหลังมากที่สุด คือสาเหตุจากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีใหม่ รองลงมาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และข้อผิดพลาด เมื่อศึกษาถึงขนาด

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

และผลประกอบการของบริษัทที่มีปรับงบการเงินย้อนหลัง พบว่าบริษัทขนาดใหญ่ที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ มีสัดส่วนของการปรับงบการเงินย้อนหลังมากกว่าบริษัทที่มีกำไรสุทธิ การวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง สาเหตุความผิดพลาดพบว่าส่วนใหญ่ความผิดพลาดลักษณะข้อมูลเกิดจากบริษัทย่อย ซึ่งความผิดพลาดอาจเกิดจากการขาดความระมัดระวังในการจัดทำงบการเงิน หรืออาจจะเกิดจะความตั้งใจซึ่งถือเป็นการทุจริตในการจัดทำงบการเงิน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหาย ความไม่น่าเชื่อถือต่อผู้ใช้งบการเงินทั้งสิ้น และหากการปรับงบการเงินย้อนหลังที่มีส่วนเกี่ยวพันกับการทุจริตเข้ามาเกี่ยวข้อง ยิ่งจำเป็นจะต้องเล็งเห็นถึงความสำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี การเปิดเผยข้อมูลรายงานทางการเงิน การศึกษาของ Efendi et al. (2007) พบว่าการกำกับดูแลกิจการมีความเชื่อมโยงกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง Agrawal and Chadha (2005) ระบุอีกว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับต่ำ นอกจากนี้การศึกษาของ Coffee (2005) ให้เหตุผลเพิ่มเติมว่าความแตกต่างของโครงสร้างความเป็นเจ้าของ นำไปสู่ความเสียหายขององค์กร โดยเปรียบเทียบการทุจริตในองค์กรของสหรัฐอเมริกา พบว่าผู้ถือหุ้นมีสิทธิและอำนาจเข้าควบคุมองค์กร และมักจะใช้สิทธิส่วนตัวในความเป็นเจ้าของ เข้าการควบคุมสินทรัพย์ และการบริหารงานต่าง ๆ ขององค์กร จึงนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลังค่อนข้างสูงมากในสหรัฐอเมริกา[1] (GAO, 2006; Group, 2003, 2005) และจากงานวิจัยหลายท่านสรุปได้ว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นนั้น เนื่องมาจากการแทรกแซงของผู้ถือหุ้น ทำให้คณะกรรมการบริษัทขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการองค์กร ทั้งนี้งานวิจัยของนักวิจัยหลายท่านยังได้ชี้ให้เห็นว่าคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และความเป็นอิสระของคณะกรรมการมีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Abbott et al. (2004) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ และมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ Beasley (1996) ได้ให้การสนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน คณะกรรมการบริษัทควรที่จะมีความเป็นอิสระ เพื่อลดโอกาสการนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้ John and Senbet (1998) พบว่าคณะกรรมการบริษัทซึ่งมีหน้าที่สอดส่องดูแล และควบคุมฝ่ายจัดการในการบริหารงานของบริษัท จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดูจากความเป็นอิสระในการทำงาน

---

[1] จากการสำรวจของ GAO ในสหรัฐอเมริกา พบว่าระหว่างมกราคม 2540 ถึงมิถุนายน 2545 มีรายงานการปรับงบการเงินย้อนหลัง 919 คดี และ 1,390 คดี ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2545 ถึงกันยายน 2548 และอีก 396 คดีในช่วงเวลาระหว่างเดือนตุลาคม 2548 ถึงมิถุนายน 2549 (GAO, 2048, 2549)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hermalin (1988) และการศึกษา Bai (2004) ที่พบว่าจำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้น จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นได้ และบทบาทของคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ เป็นลักษณะสำคัญสำหรับความมีประสิทธิภาพ (Hermalin & Weisbach, 1991; Kosnik, 1987; Weisbach, 1988) เพราะความเป็นอิสระของคณะกรรมการ มีความเกี่ยวข้องหรือความเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดการทุจริตทางด้านการเงิน (Beasley, 1996) มีการจัดการเกี่ยวกับรายได้น้อย (Chtourou et al., 2001; Klein, 2002; Peasnell et al., 2005) และการศึกษาของ Chan (2008) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของคณะกรรมการเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการตรวจสอบ จะส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ประกอบกับการศึกษาของ Davidson (2004) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบจัดเป็นหนึ่งในกลไกการกำกับดูแลกิจการที่สำคัญที่สุด สำหรับการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ และจากการศึกษาของ Kolins (1991) พบว่าหากคณะกรรมตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระสูง ยิ่งส่งผลให้ความสามารถในการดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานทางการเงินมีประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากคณะกรรมตรวจสอบไม่ได้รับอิทธิพลจากการบริหารการจัดการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญ เพราะทำให้มั่นใจถึงความเที่ยงธรรม อีกทั้งการศึกษาของ Klein (2002) ที่ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ใช้เป็นกลไกติดตาม ดูแล ควบคุมการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท เพื่อที่จะสามารถรักษาผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสียอย่างมีประสิทธิภาพ อ้างถึงทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) จะเห็นได้ว่าฝ่ายบริหารจัดการของบริษัท ไม่ได้ดำเนินการบริหารงานเพื่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้นเสมอไป เพราะยังคงมีแรงจูงใจอื่นที่ยังคงแสวงหาผลประโยชน์ให้แก่ตนเองมากกว่าที่จะสร้างความมั่งคั่งให้แก่ผู้ถือหุ้น (Fama & Jensen, 1983; Jensen & Meckling, 1976; Shleifer & Vishny, 1997) ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Corporate Governance) จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ และสร้างระบบการบริหารจัดการให้สมดุลเป็นไปตามที่ผู้ถือหุ้นคาดหวัง และใช้เป็นเครื่องมือในการยับยั้งการทุจริตที่จะปรับงบการเงินย้อนหลัง (Persons, 2005) การกำกับดูแลกิจการที่ดี เป็นระบบที่จัดให้มีโครงสร้าง และกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันได้ นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ ซึ่งวัตถุประสงค์หลักของการกำกับดูแลกิจการ เพื่อควบคุมการบริหารของคณะกรรมการต่าง ๆ ให้บริหารจัดการสอดคล้องกับหลักงานดำเนินงานการกำกับดูแลกิจการที่ดี เพื่อสร้างความมั่งคั่งสูงสุด

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ให้แก่ผู้ถือหุ้น การทำงานของคณะกรรมการบริษัทนั้น เป็นการทำหน้าที่บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น ตามทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) โดยคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่และมีอำนาจตามกฎหมายในการกำกับดูแล และควบคุมพฤติกรรมของผู้บริหารให้สอดคล้องกับหลักการดำเนินงานของกิจการเพื่อสร้างมูลค่าสูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความขัดแย้งของผลประโยชน์ระหว่างเจ้าของและผู้บริหาร จึงต้องนำการกำกับดูแลที่ดี เพื่อกำหนดความเป็นอิสระของคณะกรรมการ เสริมสร้างความโปร่งใสต่อการจัดทำรายงานทางการเงิน และประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ สร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย

จากการทบทวนวรรณกรรมที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าคณะกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง คือ คณะกรรมการบริษัทเป็นเครื่องมือที่สำคัญของการกำกับดูแลกิจการที่ดี มีอิทธิพลส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท ดังนั้นผู้วิจัยจึงทำการศึกษาการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับการกำกับดูแลกิจการ เพื่อวิเคราะห์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการต่าง ๆ ของบริษัท มีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประกอบกับในประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยในอดีตที่ทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินกับการกำกับดูแลกิจการ ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท อีกทั้งประเด็นเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง ถือว่าเป็นประเด็นที่ควรให้ความระมัดระวังอย่างสูง หากมีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต จะส่งผลกระทบเสียหายหลายด้านอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้การปรับงบการเงินย้อนหลังยังเป็นเรื่องที่หลาย ๆ ฝ่ายให้ความสนใจเป็นอย่างมากโดยเฉพาะกลุ่มนักวิชาการ หน่วยงานกำกับดูแลกิจการ และผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้สามารถสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เพื่อประโยชน์ต่อวงการวิชาการอย่างแพร่หลายเป็นวงกว้าง

1.2 คำถามในการวิจัย

จากที่มาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย สามารถสรุปเป็นคำถามในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 คณะกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าคณะกรรมการอิสระ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1.2.2 คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

1.2.3 ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท มีอิทธิพลทางบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลทางบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

1.2.4 ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีอิทธิพลทางลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่าคณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการการปรับงบการเงินย้อนหลังและการกำกับดูแลกิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.3.1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลของการปรับงบการเงินย้อนหลัง เช่นลักษณะข้อมูล ประเภทรายการ ขอบเขตของการปรับปรุง และรายละเอียดต่าง ๆ ในงบการเงินที่มักจะมีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง รวมทั้งสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3.2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านประชากร

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในดัชนีหลักทรัพย์ SET 100 ซึ่งเป็นบริษัทจดทะเบียนที่ผ่านการประเมินโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย Thailand Sustainability Investment: THSI (SET) และผ่านการประเมินโดย Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563

1.4.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ได้แก่ จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปีของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART) ข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ข้อมูลเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน งบการเงิน ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก จากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (www.set.or.th) ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ จากรายงานการกำกับดูแลกิจการจดทะเบียนประจำปี และข้อมูลในการสนับสนุนการลงทุนต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ภายใต้ชื่อโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการจดทะเบียน (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies) โดยการประเมินอ้างอิงจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ OECD Principle of Corporate Governance ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ คุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) ประธานกรรมการ (Chairman) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ จากประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พ.ศ. 2551 คู่มือกรรมการตรวจสอบ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2555 มาจาก

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

แบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี งบการเงินย้อนหลัง หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานผู้สอบบัญชี ฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART)

จากเนื้อหาที่ศึกษานำไปสู่การสร้างตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วย ตัวแปรตาม คือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง ตัวแปรอิสระ คือ คณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก ตัวแปรควบคุม คือ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และระดับหนี้ของบริษัท ซึ่งรายละเอียดของตัวแปรต่าง ๆ จะกล่าวต่อไปในบทที่ 3

1.5 สมมติฐานในการวิจัย

1.5.1 การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระ

1.5.2 การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน

1.5.3 การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท

1.5.4 การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาความสัมพันธ์ลักษณะการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คาดว่างานวิจัยนี้จะสามารถสร้างหลักฐานเชิงประจักษ์ถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ เนื่องจากยังไม่มีงานวิจัยในอดีตของประเทศไทย ดังนั้นประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัยนี้ มีดังต่อไปนี้

1.6.1 คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง เป็นหลักฐานเพิ่มเติมเพื่อใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขและกำหนดมาตรการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับรายงานทางการเงิน

1.6.2 สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ได้หลักฐานเพิ่มเติมเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ สามารถใช้ผลการวิจัยเพื่อการปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการในมุมมองของ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่

1.6.3 ผู้บริหารบริษัทสามารถใช้ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกลยุทธ์ นโยบายที่เกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการ คุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ เพื่อป้องกันและยับยั้งการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากการทุจริตเกี่ยวกับรายงานทางด้านการเงิน

1.6.4 ผู้ใช้งบการเงิน นักลงทุน ผู้ถือหุ้น ได้ตระหนักถึงการใช้ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ และองค์ความรู้เกี่ยวกับทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพื่อประกอบการตัดสินใจลงทุนในบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.7 นิยามคำศัพท์

การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements) หมายถึง การแก้ไขการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า และการเปิดเผยจำนวนเงินในองค์ประกอบของงบการเงินงวดก่อนเสมือนหนึ่งข้อผิดพลาดในงวดก่อนไม่เคยเกิดขึ้น

นโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ หลักเกณฑ์ ประเพณีปฏิบัติ กฎและวิธีปฏิบัติเฉพาะที่กิจการนำมาใช้ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน

มาตรฐานการรายงานทางการเงิน หมายถึง มาตรฐานการบัญชีและการตีความที่กำหนดโดยคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ซึ่งประกอบด้วย 1) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน 2) มาตรฐานการบัญชี 3) การตีความมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และ 4) การตีความมาตรฐานการบัญชี

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หมายถึง แนวทางการกำกับดูแลสำหรับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและเจ้าของกิจการเพื่อให้เป็นไปโดยยึดผลประโยชน์สูงสุดของกิจการเป็นหลัก

คณะกรรมการบริษัท (Boards of Directors) หมายถึง กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำ หรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committees) หมายถึง กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย หรือให้ความเห็นชอบในวิสัยทัศน์ กลยุทธ์เป้าหมาย แผนธุรกิจ และงบประมาณของบริษัท ดูแลระบบการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความเป็นอิสระ หมายถึง ไม่ได้ทำหน้าที่จัดการของบริษัท เป็นคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร เป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม และเป็นผู้ไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท ในลักษณะที่จะทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงความเห็นที่เป็นอิสระ

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนเพื่อให้บริษัทมีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยงานวิจัยนี้หมายถึงบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในดัชนีหลักทรัพย์ SET100 ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง และกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย และการทบทวนวรรณกรรม ดังต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีบรรษัทภิบาล (Corporate Governance Theory)

2.1.2 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

2.1.3 ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory)

2.1.4 ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependence Theory)

2.1.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis)

2.1.6 ทฤษฎีการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression)

2.2 หลักการและแนวความคิด

2.2.1 มาตรฐานรายงานทางการเงินในประเทศ

2.2.2 กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน

2.2.3 การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements)

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน

2.3.1 การปรับงบการเงินย้อนหลัง

2.3.2 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการอิสระ

2.3.3 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา

2.3.4 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน

2.3.5 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท

2.3.6 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2.3.7 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับประเภทสำนักงานสอบบัญชี

2.3.8 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี

2.3.9 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท

2.3.10 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับระดับหนี้ของบริษัท

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีบรรษัทภิบาล (Corporate Governance)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง และการกำกับดูแลกิจการ มีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีบรรษัทภิบาล ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีบรรษัทภิบาล มีหลักทั่วไปดังนี้ คือ เพื่อสร้างผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ผู้ถือหุ้นและสร้างมูลค่าเพิ่มให้กิจการในระยะยาว ผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการจะต้องการผลตอบแทนที่คุ้มค่าแก่การลงทุน ซึ่งบางกิจการจะดำเนินงานทุกอย่างเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างผลตอบแทนให้มากที่สุด โดยไม่ดูว่าใครจะได้รับผลกระทบจากการดำเนินงาน (ศิลปพรศรีจั่นเพชร, 2551) บรรษัทภิบาล หรือการกำกับดูแลกิจการจะส่งผลให้เกิดคุณค่าหรือมูลค่าเพิ่มแก่กิจการและผู้ถือหุ้น เพราะการกำกับดูแลกิจการเกี่ยวข้องกับการจัดให้มีโครงสร้างและกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการ ฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้น เพื่อนำมาซึ่งการควบคุมของกิจการที่โปร่งใส เพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้น และเพิ่มประสิทธิภาพ ความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2560) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ในด้านโครงสร้างความสัมพันธ์และแนวปฏิบัติเพื่อสร้างความโปร่งใส ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ (Accountability) ของคณะกรรมการ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ลงทุน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญยิ่งสำหรับบริษัทจดทะเบียนที่มีประชาชนเป็นผู้ถือหุ้นและกิจการสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพธุรกิจได้ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้คนรอบข้าง เพื่อให้บริษัทสามารถเติบโตอยู่รอดได้ในระยะยาว คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์จึงได้ออกหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี หรือ Corporate Governance Code (CG Code) เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้คณะกรรมการบริษัท ซึ่งเป็นผู้นำหรือผู้รับผิดชอบสูงสุดขององค์กร นำไปปรับใช้ในการกำกับดูแลให้กิจการมีผลประกอบการที่ดีในระยะยาว น่าเชื่อถือสำหรับผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อประโยชน์ในการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน ตรงตามความมุ่งหวังของทั้งภาคธุรกิจ ผู้ลงทุน ตลอดจนตลาดทุนและสังคมโดยรวม

การกำกับดูแลกิจการที่ดี หมายถึง ความสัมพันธ์ในเชิงการกำกับดูแล Parkinson (1994) อ้างถึงใน อัญญา ขันธวิทย์ (2552) รวมทั้งกลไกมาตรการที่ใช้กำกับการตัดสินใจของคนในองค์กร

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ซึ่งรวมถึงการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลัก กำหนดกลยุทธ์ นโยบาย และพิจารณาอนุมัติแผนงานและงบประมาณ และการติดตาม ประเมิน และดูแลการรายงานผลการดำเนินงาน เพื่อการสร้างคุณค่าให้กิจการอย่างยั่งยืน (สังเวียน อินทรวิชัย, 2545) คณะกรรมการควรกำกับดูแลกิจการให้สามารถแข่งขันได้ และมีผลประกอบการที่ดีโดยคำนึงถึงผลกระทบในระยะยาวอย่างมีจริยธรรม เคารพสิทธิและมีความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นและผู้มีส่วนได้เสีย (Ethical and Responsible Business) เป็นประโยชน์ต่อสังคม (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก) และพัฒนาหรือลดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม (Good Corporate Citizenship) อีกทั้งสามารถปรับตัวได้ภายใต้ปัจจัยการเปลี่ยนแปลง (Corporate Resilience)

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี (CG Code) ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ 1) หลักปฏิบัติและหลักปฏิบัติย่อย และส่วนที่ 2) คือ แนวปฏิบัติและคำอธิบาย การบัญชีรวมถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี CG Code กำหนดหลักปฏิบัติสำหรับคณะกรรมการ 8 ข้อหลัก ดังนี้ 1) ตระหนักถึงบทบาทและความรับผิดชอบของคณะกรรมการในฐานะผู้นำองค์กรที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน 2) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักของกิจการที่เป็นไปเพื่อความยั่งยืน 3) เสริมสร้างคณะกรรมการที่มีประสิทธิผล 4) สรรหาและพัฒนาผู้บริหารระดับสูงและการบริหารบุคลากร 5) ส่งเสริมนวัตกรรมและการประกอบธุรกิจอย่างมีความรับผิดชอบ 6) ดูแลให้มีระบบการบริหารความเสี่ยงและการควบคุมภายในที่เหมาะสม 7) รักษาความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและการเปิดเผยข้อมูล 8) สนับสนุนการมีส่วนร่วมกับผู้ถือหุ้น ทั้งนี้ ASEAN Corporate Governance Scorecard (ACGS) ได้ปรับปรุงหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในปี 2564 แก้ไขเพิ่มเติมแนวปฏิบัติที่ดี 5 หมวด ให้สอดคล้องกับหลักการกำกับดูแลกิจการของ ASEAN Corporate Governance Scorecard (ACGS) ประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในกลุ่มอาเซียน (นภา จันทรา, 2557)

หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2555 ประกอบด้วยหลักการและแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ แบ่งเป็น 5 หมวด ได้แก่

1) สิทธิของผู้ถือหุ้น กล่าวถึงผู้ถือหุ้นมีสิทธิในความเป็นเจ้าของ โดยควบคุมบริษัทผ่านการแต่งตั้งคณะกรรมการให้ทำหน้าที่แทนตน และมีสิทธิในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของบริษัท บริษัทจึงควรส่งเสริมให้ผู้ถือหุ้นได้ใช้สิทธิของตน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2) การปฏิบัติต่อผู้ถือหุ้นอย่างเท่าเทียมกัน กล่าวถึงผู้ถือหุ้นทุกราย ทั้งผู้ถือหุ้นที่เป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นที่ไม่เป็นผู้บริหาร รวมทั้งผู้ถือหุ้นต่างชาติ ควรได้รับการปฏิบัติที่เท่าเทียมกันและเป็นธรรม ผู้ถือหุ้นส่วนน้อยที่ถูกละเมิดสิทธิควรมีโอกาสได้รับการชดเชย

3) บทบาทของผู้มีส่วนได้เสีย กล่าวถึงผู้มีส่วนได้เสียควรได้รับการดูแลจากบริษัทตามสิทธิที่มีตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง คณะกรรมการควรพิจารณาให้มีกระบวนการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างบริษัทกับผู้มีส่วนได้เสียในการสร้างความมั่งคั่ง ความมั่นคงทางการเงินและความยั่งยืนของกิจการ

4) การเปิดเผยข้อมูลและความโปร่งใส กล่าวถึง คณะกรรมการควรดูแลให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบริษัท ทั้งข้อมูลทางการเงินและข้อมูลที่มิใช่ข้อมูลทางการเงินอย่างถูกต้อง ครบถ้วน ทันเวลา โปร่งใส ผ่านช่องทางที่เข้าถึงข้อมูลได้ง่าย มีความเท่าเทียมกันและน่าเชื่อถือ

5) ความรับผิดชอบของคณะกรรมการ กล่าวถึง คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการกำกับดูแลกิจการเพื่อประโยชน์สูงสุดของบริษัท คณะกรรมการมีความรับผิดชอบต่อผลการปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้ถือหุ้นและเป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ

กิจการที่มีหลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะก่อให้เกิดผลต่อความรับผิดชอบของคณะกรรมการที่จะสร้างความมั่นใจได้ว่าจะไม่เกิดอันตรายในผลประโยชน์ของนักลงทุน คณะกรรมการถือว่าเป็นกลไกสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ โดยผู้ถือหุ้นใช้เป็นเครื่องมือในการสอดส่องการบริหารจัดการของผู้บริหาร (Madhani, 2007) คณะกรรมการมีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย และกำกับดูแล ให้ข้อชี้แนะในการประกอบธุรกิจแก่ฝ่ายจัดการ (นันทวัน กิจอิทธิโชติ, 2557) รวมทั้งตรวจสอบการทำงานของฝ่ายจัดการให้เป็นไปตามนโยบายที่กำหนดไว้ และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2555ก) ได้ให้แนวทางสำหรับคณะกรรมการในการปฏิบัติดังต่อไปนี้

1) ความยุติธรรม (Fairness) คณะกรรมการควรดำเนินงานและควบคุมดูแลการบริหารงานของฝ่ายจัดการ เพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ผู้ลงทุน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายด้วยความเป็นธรรม

2) ความโปร่งใส (Transparency) คณะกรรมการและผู้บริหารควรบริหารงานด้วยความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน เชื่อถือได้ ทันเวลาและสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ลงทุนภายนอกสามารถประเมินผลการดำเนินงานและความเสี่ยงได้

3) ความรับผิดชอบตามหน้าที่ (Accountability) คณะกรรมการมีหน้าที่รับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้นในการเสนอรายงานต่อผู้ถือหุ้น เกี่ยวกับผลการดำเนินงานของบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

4) ความรับผิดชอบในภาระงาน (Responsibility) คณะกรรมการควรปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ด้วยความตั้งใจ และมีจริยธรรมในการดำเนินธุรกิจ รวมทั้งควรจะต้องเข้าร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอ และปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2555) ได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตามข้อพึงปฏิบัติที่ดี ดังนี้

1) คณะกรรมการที่เป็นผู้บริหาร (Executive Director) คือ กรรมการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารงานประจำหรือกรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันบริษัท มีบทบาทและความรับผิดชอบในฐานะผู้นำองค์กรที่สร้างคุณค่าให้แก่กิจการอย่างยั่งยืน ต้องตระหนักถึงความรับผิดชอบในการบริหารจัดการที่ดี ครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

1.1) กำหนดความสำเร็จของการดำเนินกิจการ คณะกรรมการควรคำนึงถึงจริยธรรมผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ นอกเหนือจากผลประกอบการทางการเงิน

1.2) คณะกรรมการมีบทบาทสำคัญในการสร้างและขับเคลื่อนวัฒนธรรมองค์กรที่ยึดมั่นในจริยธรรม โดยคณะกรรมการควรประพฤติตนเป็นแบบอย่างในฐานะผู้นำ ในการกำกับดูแลกิจการ

1.3) คณะกรรมการควรจัดให้มีนโยบายสำหรับกรรมการ ผู้บริหาร และพนักงาน ที่แสดงถึงหลักการและแนวทางในการดำเนินงานเป็นลายลักษณ์อักษร อาทิ นโยบายบรรษัทภิบาลและจรรยาบรรณธุรกิจเป็นต้น

1.4) คณะกรรมการควรกำกับดูแลให้มีการสื่อสารเพื่อให้กรรมการ ผู้บริหาร และพนักงานทุกคนเข้าใจ มีกลไกเพียงพอที่เอื้อให้มีการปฏิบัติจริงตามนโยบายข้างต้น ติดตามผลการปฏิบัติและทบทวนนโยบายและการปฏิบัติเป็นประจำ

1.5) คณะกรรมการควรจัดทำกฎบัตร หรือนโยบายการกำกับดูแลกิจการของคณะกรรมการ (Board Charter) ที่ระบุหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการเพื่อใช้อ้างอิงในการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการทุกคน และควรมีการทบทวนกฎบัตรดังกล่าวเป็นประจำอย่างน้อยปีละครั้ง รวมทั้งควรทบทวนการแบ่งบทบาทหน้าที่คณะกรรมการ กรรมการผู้จัดการใหญ่และฝ่ายจัดการ อย่างสม่ำเสมอเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางขององค์กร

1.6) คณะกรรมการควรเข้าใจขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบของคณะกรรมการและกำหนดขอบเขตการมอบหมายหน้าที่และความรับผิดชอบให้กรรมการผู้จัดการใหญ่และฝ่ายจัดการอย่างชัดเจน ตลอดจนติดตามดูแลให้กรรมการผู้จัดการใหญ่และฝ่ายจัดการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1.7) คณะกรรมการควรดูแลให้คณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการที่มีคุณสมบัติหลากหลายทั้งในด้านทักษะ ประสบการณ์ความสามารถและคุณลักษณะเฉพาะด้าน ตลอดจนเพศและอายุ ที่จำเป็นต่อการบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักขององค์กร โดยจัดทำตารางองค์ประกอบความรู้ความชำนาญของกรรมการ (Skills Matrix) เพื่อให้มั่นใจว่า จะได้คณะกรรมการโดยรวมที่มีคุณสมบัติเหมาะสม สามารถเข้าใจและตอบสนองความต้องการของผู้มีส่วนได้เสียได้ รวมทั้งต้องมีกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหารอย่างน้อย 1 คนที่มีประสบการณ์ในธุรกิจหรืออุตสาหกรรมหลักที่บริษัทดำเนินกิจการอยู่

1.8) คณะกรรมการควรพิจารณาจำนวนกรรมการที่เหมาะสม สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องมีจำนวนกรรมการไม่น้อยกว่า 5 คน และไม่ควรเกิน 12 คน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขนาด ประเภท และความซับซ้อนของธุรกิจ

1.9) คณะกรรมการควรมีสัดส่วนระหว่างกรรมการที่เป็นผู้บริหาร และกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่สะท้อนอำนาจที่ถ่วงดุลกันอย่างเหมาะสม โดยกำหนดดังนี้ 1) ส่วนใหญ่ควรเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารที่สามารถให้ความเห็นเกี่ยวกับการทำงานของฝ่ายจัดการได้อย่างอิสระ 2) มีจำนวนและคุณสมบัติของกรรมการอิสระตามหลักเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย รวมทั้งดูแลให้กรรมการอิสระสามารถทำงานร่วมกับคณะกรรมการทั้งหมดได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถแสดงความเห็นได้อย่างอิสระ

1.10) คณะกรรมการควรเปิดเผยนโยบาย ในการกำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการที่มีความหลากหลาย และข้อมูลกรรมการ อาทิ อายุ เพศ ประวัติการศึกษา ประสบการณ์ สัดส่วนการถือหุ้น จำนวนปีที่ดำรงตำแหน่งกรรมการ และการดำรงตำแหน่งกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่น ในรายงานประจำปีและบน Website ของบริษัท

1.11) คณะกรรมการควรกำหนดนโยบายให้กรรมการอิสระมีการดำรงตำแหน่งต่อเนื่องไม่เกิน 9 ปี นับจากวันที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งกรรมการอิสระครั้งแรก

1.12) ดูแลให้มีการเปิดเผยบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการ และคณะกรรมการชุดย่อย จำนวนครั้งของการประชุมและจำนวนครั้งที่กรรมการแต่ละท่านเข้าร่วมประชุม

2) คณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) คือ กรรมการจากภายนอกที่ไม่ได้มีตำแหน่งเป็นผู้บริหาร หรือพนักงานประจำของบริษัท ซึ่งประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ (Independent Director) ซึ่งเป็นอิสระจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้อง

3) ประธานกรรมการ (Chairman) คือ ผู้รับผิดชอบในฐานะผู้นำคณะกรรมการและทำหน้าที่เป็นประธานการประชุม ซึ่งคณะกรรมการเป็นผู้เลือกตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ประธานกรรมการควรมาจากกรรมการที่เป็นอิสระ และไม่ควรเป็นบุคคลเดียวกับประธานเจ้าหน้าที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บริหาร เพื่อให้มีการแบ่งแยกหน้าที่ในการกำหนดนโยบาย การกำกับดูแลและการบริหารงานประจำ ควรตระหนักถึงหลักการปฏิบัติที่ดีครอบคลุมเรื่องดังต่อไปนี้

3.1) ประธานกรรมการควรเป็นกรรมการอิสระ

3.2) ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ มีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน คณะกรรมการควรกำหนดอำนาจหน้าที่ของประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ให้ชัดเจน และเพื่อไม่ให้คนใดคนหนึ่งมีอำนาจโดยไม่จำกัด ควรแยกบุคคลที่ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการออกจากบุคคลที่ดำรงตำแหน่งกรรมการผู้จัดการใหญ่

3.3) ประธานกรรมการมีบทบาทเป็นผู้นำของคณะกรรมการ โดยหน้าที่ของประธานกรรมการ อย่างน้อยควรครอบคลุมในเรื่องดังต่อไปนี้ 1) กำกับ ติดตาม และดูแลให้มั่นใจได้ว่า การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักขององค์กร 2) ดูแลให้มั่นใจว่ากรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรที่มีจริยธรรม และการกำกับดูแลกิจการที่ดี 3) กำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการโดยหารือร่วมกับกรรมการผู้จัดการใหญ่ และมีมาตรการที่ดูแลให้เรื่องสำคัญได้ถูกบรรจุเป็นวาระการประชุม 4) จัดสรรเวลาไว้อย่างเพียงพอที่ฝ่ายจัดการจะเสนอเรื่อง และมากพอที่กรรมการจะอภิปรายประเด็นสำคัญกันอย่างรอบคอบโดยทั่วกัน 5) เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกรรมการที่เป็นผู้บริหารและกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร และระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ

4) ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (CEO Duality) คือ กรรมการในกรณีที่ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่ (ผู้บริหารระดับสูงสุด) ไม่ได้แยกจากกันอย่างชัดเจน เช่น ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่เป็นบุคคลเดียวกัน ประธานกรรมการไม่เป็นกรรมการอิสระ ประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการใหญ่เป็นบุคคลในครอบครัวเดียวกัน หรือประธานกรรมการเป็นสมาชิกในคณะกรรมการบริหาร หรือคณะทำงาน หรือได้รับมอบหมายให้มีหน้าที่ความรับผิดชอบด้านการบริหาร คณะกรรมการควรส่งเสริมให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจระหว่างคณะกรรมการและฝ่ายจัดการ โดยพิจารณาดังต่อไปนี้

4.1) องค์ประกอบคณะกรรมการประกอบด้วยกรรมการอิสระมากกว่ากึ่งหนึ่ง

4.2) แต่งตั้งกรรมการอิสระคนร่วมพิจารณากำหนดวาระการประชุมคณะกรรมการ

5) คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กรรมการผู้มีบทบาทหน้าที่ในฐานะกรรมการเหมือนกรรมการบริษัทท่านอื่น ๆ ทุกคน กำหนดนโยบายหรือให้ความเห็นชอบในวิสัยทัศน์ กลยุทธ์ เป้าหมาย แผนธุรกิจ และงบประมาณของบริษัท ดูแลระบบการควบคุมภายในและบริหารความเสี่ยง ติดตามการทำงานของฝ่ายจัดการ เป็นต้น อย่างไรก็ดี กรรมการตรวจสอบมีภาระหน้าที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

มากกว่ากรรมการท่านอื่น ตรงที่คณะกรรมการมอบหมายให้ช่วยดูแลความถูกต้อง และความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินและระบบควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน ตลอดจนการเอื้อโอกาสให้ฝ่ายจัดการและผู้สอบบัญชีได้ปรึกษาหารือ เพื่อจัดการความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อให้รายงานทางการเงินมีการเปิดเผยอย่างครบถ้วน ถูกต้องเป็นไปตามมาตรฐานและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

5.1) ติดตามดูแลและจัดการความขัดแย้งของผลประโยชน์ที่อาจเกิดขึ้นได้ระหว่างบริษัทกับฝ่ายจัดการ คณะกรรมการ หรือผู้ถือหุ้น รวมไปถึงการป้องกันการใช้ประโยชน์อันมิควรในทรัพย์สิน ข้อมูลและโอกาสของบริษัท และการทำธุรกรรมกับผู้ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับบริษัทในลักษณะที่ไม่สมควร

5.2) จัดทำนโยบายและแนวปฏิบัติด้านการต่อต้านคอร์รัปชันที่ชัดเจน และสื่อสารในทุกระดับขององค์กรและต่อบุคคลภายนอกเพื่อให้เกิดการนำไปปฏิบัติได้จริง

5.3) ควรดูแลให้กิจการมีกลไกในการรับเรื่องร้องเรียน และการดำเนินการกรณีมีการชี้เบาะแส

5.4) รับผิดชอบในการดูแลให้ระบบการจัดทำรายงานทางการเงิน และการเปิดเผยข้อมูลสำคัญต่าง ๆ ถูกต้อง เพียงพอ ทันเวลา เป็นไปตามกฎเกณฑ์ มาตรฐาน และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

5.5) กำกับดูแลให้ฝ่ายจัดการจัดให้มีหน่วยงานหรือผู้รับผิดชอบงานนักลงทุนสัมพันธ์ที่ทำหน้าที่ในการสื่อสารกับผู้ถือหุ้น และผู้มีส่วนได้เสียอื่น เช่น นักลงทุน นักวิเคราะห์ ให้เป็นไปอย่างเหมาะสม เท่าเทียมกันและทันเวลา

องค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบ ตามประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พ.ศ. 2551 ต้องประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย 3 ราย และเป็นกรรมการอิสระทุกราย ตามคู่มือกรรมการตรวจสอบ ปี 2553 จำนวนสมาชิกจะอยู่ระหว่าง 3 - 5 ราย (แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ขอบเขตและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ) นอกจากนี้ ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุน พ.ศ. 2551 ยังได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการอิสระไว้ดังนี้

1. ถือหุ้นไม่เกิน 1% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมด โดยให้นับรวมหุ้นของผู้เกี่ยวข้องด้วย

2. ไม่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่ได้เงินเดือนประจำ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท

3. ไม่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต หรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมาย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

4. ไม่มีหรือเคยมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจ

5. ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัยสำคัญ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชี

6. ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ให้บริการทางวิชาชีพใด ๆ ซึ่งได้รับค่าบริการเกินกว่า 2 ล้านบาทต่อปีจากบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัยสำคัญ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของผู้ให้บริการทางวิชาชีพนั้น

7. ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่หรือผู้ที่เกี่ยวข้อง

8. ไม่ประกอบกิจการที่มีสภาพอย่างเดียวกัน และเป็นการแข่งขันกับกิจการของบริษัท หรือไม่เป็นหุ้นส่วนที่มีนัยหรือเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหาร ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่รับเงินเดือนประจำ หรือถือหุ้นเกิน 1% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงของกิจการนั้น

9. ไม่มีลักษณะที่ไม่สามารถให้ความเห็นอย่างอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์, 2551) อย่างไรก็ตาม สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2560) ยังได้ระบุคุณสมบัติเฉพาะไว้เพิ่มเติมสำหรับคณะกรรมการตรวจสอบดังนี้

1. ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับมอบหมายให้ตัดสินใจในการดำเนินกิจการ

2. ไม่เป็นกรรมการของบริษัทใหญ่ บริษัทย่อย หรือบริษัทย่อยลำดับเดียวกัน เฉพาะที่จดทะเบียน

3. มีความรู้ ประสบการณ์ เวลาที่เพียงพอในการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

4. ไม่เป็นกรรมการในบริษัทจดทะเบียนอื่นเกิน 5 บริษัท

5. ได้รับการอบรมและเสริมสร้างความรู้อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

6. กรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 ราย จะต้องมีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการบัญชีหรือการเงิน

ขอบเขตการทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบมีค่อนข้างมาก คณะกรรมการตรวจสอบควรมีการประชุมร่วมกันอย่างน้อยปีละ 4 ครั้ง ก่อนการประชุมคณะกรรมการบริษัทตามรอบระยะเวลาการประกาศงบการเงินแต่ละไตรมาส อย่างไรก็ตามคณะกรรมการตรวจสอบที่ดำรงตำแหน่งในธุรกิจที่มีความซับซ้อน อาจมีการกำหนดให้มีการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบที่ถี่ขึ้นได้ เช่น ธุรกิจการเงิน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจพลังงาน เป็นต้น

6) คณะกรรมการสรรหา คือ กรรมการทำหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์และกระบวนการในการสรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสม เพื่อดำรงตำแหน่งกรรมการและผู้บริหารระดับสูง รวมทั้ง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คัดเลือกบุคคลตามกระบวนการสรรหาที่ได้กำหนดไว้ และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ซึ่งจะนำเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการ ทั้งนี้ควรเปิดเผยหลักเกณฑ์และขั้นตอนในการสรรหากรรมการและผู้บริหารระดับสูงให้ทราบ ควรมีคุณสมบัติสอดคล้องกับหลักปฏิบัติดังนี้

6.1) คณะกรรมการสรรหากำหนดให้สมาชิกส่วนใหญ่ และประธานควรเป็นกรรมการอิสระ มีองค์ประกอบความรู้ความชำนาญที่เหมาะสม

6.2) คณะกรรมการสรรหาควรจัดให้มีการประชุม เพื่อพิจารณาหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเพื่อให้ได้กรรมการที่มีคุณสมบัติที่จะทำให้คณะกรรมการมีองค์ประกอบความรู้ความชำนาญที่เหมาะสม รวมทั้งมีการพิจารณาประวัติของบุคคลดังกล่าว และเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการก่อนจะนำเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้เป็นผู้แต่งตั้งกรรมการ นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นควรได้รับข้อมูลอย่างเพียงพอเกี่ยวกับบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อประกอบการตัดสินใจ

6.3) คณะกรรมการสรรหาควรทบทวนหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหากรรมการ เพื่อเสนอแนะต่อคณะกรรมการก่อนที่จะมีการสรรหากรรมการที่ครบวาระและในกรณีที่คณะกรรมการสรรหาเสนอชื่อกรรมการรายเดิม ควรคำนึงถึงผลการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการรายดังกล่าวประกอบด้วย

6.4) ในกรณีที่คณะกรรมการได้แต่งตั้งบุคคลใดให้เป็นที่ปรึกษาของคณะกรรมการสรรหา ควรมีการเปิดเผยข้อมูลของที่ปรึกษานั้นไว้ในรายงานประจำปี รวมทั้งความเป็นอิสระหรือไม่มีความขัดแย้งทางผลประโยชน์

7) คณะกรรมการพิจารณาค่าตอบแทน คือ กรรมการผู้มีหน้าที่พิจารณาหลักเกณฑ์ในการจ่ายค่าตอบแทนคณะกรรมการและผู้บริหารระดับสูง เพื่อเสนอคณะกรรมการ อนุมัติค่าตอบแทนสำหรับค่าตอบแทนของกรรมการ คณะกรรมการจะต้องนำเสนอที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อขออนุมัติ (ศศิวิมล เกิดมั่น และ ธารินี พงศ์สุพัฒน์, 2557) มีหลักการที่ดี ดังต่อไปนี้

7.1) สมาชิกส่วนใหญ่และประธานควรเป็นกรรมการอิสระ เพื่อทำหน้าที่พิจารณานโยบายและหลักเกณฑ์ในการกำหนดค่าตอบแทน

7.2) ค่าตอบแทนของกรรมการควรสอดคล้องกับกลยุทธ์และเป้าหมายระยะยาวของบริษัท ประสบการณ์ ภาระหน้าที่ ขอบเขตของบทบาทและความรับผิดชอบ (Accountability and Responsibility) รวมถึงประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากกรรมการแต่ละคน

7.3) ผู้ถือหุ้นต้องเป็นผู้อนุมัติโครงสร้างและอัตราค่าตอบแทนกรรมการ ทั้งรูปแบบที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน โดยคณะกรรมการควรพิจารณาค่าตอบแทนแต่ละรูปแบบให้มีความเหมาะสม ทั้งค่าตอบแทนในอัตราคงที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

7.4) เปิดเผยนโยบายและหลักเกณฑ์การกำหนดค่าตอบแทนกรรมการที่สะท้อนถึงภาระหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละคน รวมทั้งรูปแบบและจำนวนของค่าตอบแทนด้วย ทั้งนี้ จำนวนเงินค่าตอบแทนที่เปิดเผย

8) คณะกรรมการอิสระ หมายถึง กรรมการที่ไม่ได้ทำหน้าที่จัดการของบริษัท เป็นคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) เป็นอิสระจากฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุมและเป็นผู้ไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท ในลักษณะที่จะทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงความเห็นที่เป็นอิสระ ซึ่งทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจการบริหารงานและลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก) คณะกรรมการบริษัทมีบทบาทเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น มีหน้าที่สำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและกลยุทธ์ที่สำคัญของกิจการ ดูแลให้มั่นใจว่าฝ่ายจัดการได้นำนโยบาย กลยุทธ์ไปปฏิบัติตามที่กำหนดไว้เพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น คณะกรรมการจึงควรประกอบด้วยผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบที่เป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมในการบริหาร และกรรมการที่ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร ในสัดส่วนที่จะทำให้เป็นคณะกรรมการที่มีความรู้ความชำนาญที่หลากหลายเหมาะสมกับธุรกิจ และมีการถ่วงดุลอำนาจภายในคณะกรรมการของบริษัท เพื่อให้กรรมการทุกคนแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ และไม่ให้มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใดมีอำนาจเหนือการตัดสินใจของคณะกรรมการบริษัท (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก) ดังนั้นตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของสำนักงาน ก.ล.ต. คือ มีกรรมการอิสระอย่างน้อยหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน มีกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 3 คน กำหนดคุณสมบัติของกรรมการอิสระได้ดังต่อไปนี้

8.1) ถือหุ้นไม่เกิน 1 % ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัท ทั้งนี้ ให้นับรวมการถือหุ้นของผู้ที่เกี่ยวข้องของกรรมการอิสระรายนั้น ๆ ด้วย

8.2) ไม่เป็นหรือเคยเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่ได้เงินเดือนประจำ หรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัท เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

8.3) ไม่เป็นบุคคลที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตหรือโดยการจดทะเบียนตามกฎหมายของกรรมการรายอื่น ผู้บริหารบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้มีอำนาจควบคุม หรือบุคคลที่จะได้รับการเสนอให้เป็นกรรมการ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจควบคุมของบริษัทหรือบริษัทย่อย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

8.4) ไม่มีหรือเคยมีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท ในลักษณะที่อาจเป็นการขัดขวางการใช้วิจารณญาณอย่างอิสระของตน รวมทั้งไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัย หรือผู้มีอำนาจควบคุมของผู้ที่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัท เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

8.5) ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัย ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งมีผู้สอบบัญชีของบริษัท เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

8.6) ไม่เป็นหรือเคยเป็นผู้ให้บริการทางวิชาชีพใด ๆ ซึ่งรวมถึงการให้บริการเป็นที่ปรึกษากฎหมายหรือที่ปรึกษาทางการเงิน ซึ่งได้รับค่าบริการเกินกว่า 2 ล้านบาทต่อปี จากบริษัท และไม่เป็นผู้ถือหุ้นที่มีนัย ผู้มีอำนาจควบคุม หรือหุ้นส่วนของผู้ให้บริการทางวิชาชีพนั้นด้วย เว้นแต่จะได้พ้นจากการมีลักษณะดังกล่าวมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี

8.7) ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ถือหุ้นซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่

8.8) ไม่ประกอบกิจการที่มีสภาพอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันที่มีนัยกับกิจการของบริษัทหรือบริษัทย่อย หรือไม่เป็นหุ้นส่วนที่มีนัยในห้างหุ้นส่วน หรือเป็นกรรมการที่มีส่วนร่วมบริหารงาน ลูกจ้าง พนักงาน ที่ปรึกษาที่รับเงินเดือนประจำ หรือถือหุ้นเกิน 1% ของจำนวนหุ้นที่มีสิทธิออกเสียงทั้งหมดของบริษัทอื่น ซึ่งประกอบกิจการที่มีสภาพอย่างเดียวกันและเป็นการแข่งขันที่มีนัยกับกิจการของบริษัทหรือบริษัทย่อย

8.9) ไม่มีลักษณะอื่นใดที่ทำให้ไม่สามารถให้ความเห็นอย่างเป็นอิสระเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท

ดังนั้นในงานวิจัยเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง และกลไกการกำกับดูแลกิจการ จึงนำทฤษฎีบรรษัทภิบาล ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการของบริษัท ในลักษณะความเป็นอิสระของกรรมการที่เป็นกลไกสำคัญของหลักการกำกับดูแลที่ดี มีอิทธิพลส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยจะกล่าวในส่วนของการพัฒนาสมมติฐานในลำดับต่อไป

2.1.2 ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง และกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีตัวแทน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) เป็นการอธิบายกลไกการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งสะท้อนเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ และความเป็นไปขององค์กรใช้อธิบายมูลเหตุแรงจูงใจของผู้บริหารในการประพฤติมิชอบ เช่น การปรับงบการเงินย้อนหลังโดยมีการตกแต่งบัญชีเพื่อยักย้ายถ่ายเท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ผลประโยชน์ที่ควรจะเป็นของผู้ถือหุ้นกลายมาเป็นประโยชน์อันมิควรได้ของผู้บริหาร (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2551) โดยมาจากแนวคิดของ Jensen and Mecking (1976) ที่อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวการและตัวแทน ซึ่งตัวการ หมายถึง เจ้าของบริษัทหรือผู้ถือหุ้น และตัวแทน ซึ่งหมายถึง ผู้บริหารหรือกรรมการ เมื่อธุรกิจประสบความสำเร็จเจริญเติบโตขึ้น เจ้าของกิจการไม่สามารถบริหารงานได้เองโดยลำพัง จึงได้มีการว่าจ้างและมอบหมายหน้าที่งานบริหารให้กับผู้บริหารที่เรียกว่าตัวแทน หากการบริหารงานสอดคล้องกับที่ตัวการกำหนด นั่นคือผลตอบแทนสูงสุด จะไม่มีปัญหาเกิดขึ้น แต่หากเมื่อใดที่วัตถุประสงค์หรือผลประโยชน์ของตัวการและตัวแทนไม่สอดคล้องกันจะทำให้มีปัญหาเกิดขึ้น (Agency Problem) โดยปัญหาที่เกิดขึ้นจากการแบ่งแยกระหว่างผู้บริหารและตัวการ แบ่งออกเป็น 3 ประการ (ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2551) ได้แก่

1) ปัญหาการขัดแย้งของผลประโยชน์ (Conflict of Interest) คือ ผู้บริหารเห็นแก่ประโยชน์ตนเองมากเกิน ขัดแย้งต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

2) ปัญหาที่ตัวการหรือเจ้าของกิจการไม่สามารถแน่ใจว่าตัวแทนหรือผู้บริหารใช้ความรู้ความสามารถ ความพยายามสูงสุดในการทำงานให้มีประสิทธิภาพหรือไม่ (Moral Hazard Problem)

3) ปัญหาที่ตัวการหรือเจ้าของกิจการไม่สามารถแน่ใจว่าตัวแทนหรือผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารงานได้สอดคล้องกับผลตอบแทนที่ได้รับหรือไม่ (Adverse Selection Problem)

นอกจากนี้ยังมีปัญหาตัวแทนอีก 4 ประการ ตามแนวคิดของ McColgan (2001) ดังนี้

1) ปัญหาที่ผู้บริหารหรือตัวแทน คำนึงผลประโยชน์ของตนเองเป็นหลักมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (Moral Hazard)

2) ปัญหาที่เกี่ยวกับขนาดกิจการ โครงสร้างเงินทุนภายใน

3) ปัญหาที่ผู้บริหารคำนึงเฉพาะในช่วงระยะเวลาที่ตนเองได้บริหารอยู่เฉพาะในบริษัทเท่านั้น ส่งผลให้ผู้บริหารสนใจลงทุนในโครงการระยะสั้นมากกว่าระยะยาว มากกว่าสนใจถึงผลตอบแทนที่สูงกว่า (Time Horizon)

4) ปัญหาด้านความขัดแย้งการยอมรับความเสี่ยงของตัวการและตัวแทน ซึ่งเกิดจากค่าตอบแทนที่ผู้บริหารได้รับมีอัตราคงที่ ไม่ได้ขึ้นกับผลประกอบการของกิจการ เช่น รูปแบบเงินเดือน ดังนั้นทำให้ผู้บริหารเลือกการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำ ไม่สนใจโครงการที่ได้ผลตอบแทนสูงกว่าและความเสี่ยงสูงกว่า เพราะจะกระทบต่อตำแหน่งหน้าที่ของผู้บริหาร (Risk Aversion)

ดังนั้นในงานวิจัยเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง และการกำกับดูแลกิจการ จึงใช้ทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ในการอธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริษัทในประเด็น

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปัญหาตัวแทน ที่เกิดขึ้นระหว่างผู้ถือหุ้นและผู้บริหาร อาจมีแรงจูงใจให้ผู้บริหารทำการทุจริตต่องบการเงินโดยการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพื่อตกแต่งบัญชีรายได้หรือกำไรให้สอดคล้องกับความต้องการของตัวการเพื่อขจัดปัญหาการขัดแย้งของผลประโยชน์

2.1.3 ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory)

ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) จากแนวคิดของ Donaldson (1991) ได้กล่าวไว้ว่า ทฤษฎีนี้มีพื้นฐานความคิดมาจากทางด้านปรัชญาและสังคมศาสตร์ว่า บุคคลจะมีพฤติกรรมที่ตอบสนองความต้องการของสังคมเป็นหลัก ผู้บริหารซึ่งเป็นตัวแทนของกิจการจะมีพฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อผลประโยชน์สูงสุดของผู้ถือหุ้น ทำหน้าที่เป็นผู้พิทักษ์ (Steward) เนื่องจากตัวแทนของกิจการมีทัศนคติว่าการบริหารกิจการเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบและหากผู้บริหารสามารถบริหารงานให้ประสบความสำเร็จ จะได้รับการยอมรับทางสังคม ดังนั้นผู้บริหารจะให้ความร่วมมือประสานงานในการแก้ปัญหา มีเหตุผลและมีความยุติธรรม รวมทั้งคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) เป็นทฤษฎีที่มีมุมมองตรงกันข้ามกับทฤษฎีตัวแทน (Agency Theory) ทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์เชื่อว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจะดูแลบริหารองค์กร จากการศึกษา Brickley (1997) และ Chagnati (1985) ซึ่งเป็นการสนับสนุนทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ พบว่าการควบตำแหน่งประธานกรรมการและผู้บริหารระดับสูงสุด ทำให้ผลประกอบกิจการดีขึ้น แต่ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ควรแยกสองบทบาทนี้ออกจากกันเพราะจะทำให้ผู้บริหารมีอำนาจมากเกินไป และเปิดโอกาสมีช่องโหว่ที่จะกระทำทุจริตต่องบการเงินในการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงข้อมูลทางการบัญชี นำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง

ดังนั้นทฤษฎีผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ (Stewardship Theory) จึงนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท โดยจะกล่าวในส่วนของการพัฒนาสมมติฐานในลำดับต่อไป

2.1.4 ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependence Theory)

ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependence Theory) มีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท โดยเห็นว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำที่เป็นหนึ่งเดียวและง่ายในการกำหนดกฎระเบียบ กลยุทธ์ นโยบายต่าง ๆ ในการบริหารงานเพื่อพัฒนาให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจที่รวดเร็ว

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เพราะผู้บริหารดำรงตำแหน่ง 2 บทบาทในคนเดียวกัน หากในภาวะสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูง และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับการมีทรัพยากรอย่างจำกัด หรือขาดแคลนทรัพยากร แต่ขัดแย้งกับการศึกษาของ Dechow et al. (1996) ที่พบว่าการบิดเบือนข้อมูลที่เกี่ยวกับรายได้มีแนวโน้มเกิดขึ้นสูงมาจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท เพราะเป็นผู้บริหารเพียงคนเดียวในการกำหนดกฎ นโยบายต่าง ๆ และมีการปรับงบการเงินย้อนหลังเพื่อการทุจริตด้านตัวเลขในงบการเงิน

ดังนั้นทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากร (Resource Dependence Theory) จึงนำมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท โดยจะกล่าวในส่วนของการพัฒนาสมมติฐานในลำดับต่อไป

2.1.5 ทฤษฎีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis)

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) เป็นเทคนิคการวิเคราะห์สถิติเชิงคุณภาพ ใช้สำหรับหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (มากกว่าหรือเท่ากับ 1 ตัว) กับตัวแปรตาม และพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ เมื่อแบ่งตามระดับการวัดของตัวแปรสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ทวิ (Binary Logistic Regression) และการวิเคราะห์โลจิสติกส์แบบพหุกลุ่ม (Multinomial logistic regression) ซึ่งการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ดังกล่าว แตกต่างกันในด้านของตัวแปรตาม โดยการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ทวิใช้กับตัวแปรตามที่มีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 กับ 1 เช่น กลุ่มที่มีเหตุการณ์กับกลุ่มที่ไม่มีเหตุการณ์ หรือเลือกและไม่เลือก เป็นต้น ส่วนการวิเคราะห์โลจิสติกส์แบบพหุกลุ่มใช้กับตัวแปรตามที่มีมากกว่า 2 ค่า (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2555)

วัตถุประสงค์การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์

1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระที่มีต่อโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ (ตัวแปรตาม) พร้อมทั้งศึกษาระดับความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

2) เพื่อพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ จากสมการที่เหมาะสม หรือใช้สมการโดยการเลือกตัวแปรอิสระที่เหมาะสมเพื่อทำให้เปอร์เซ็นต์ของความถูกต้องในการพยากรณ์

เงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์จะมีเงื่อนไขน้อยกว่าการวิเคราะห์การถดถอยแบบปกติ การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์มีเงื่อนไขดังนี้ (ธวัชชัย วรพงศธร, 2559, น. 10)

1) ตัวแปรตามเป็นตัวแปรประเภททวิ (Dichotomous หรือ Binary) มีการกระจายแบบไบโนเมียล (Binomial Cistribution)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2) ตัวแปรอิสระต้องไม่มีความสัมพันธ์กันเองสูง หรือไม่มีปัญหา Multicolinearity

3) รูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม ตามรูปแบบความสัมพันธ์เชิงเหตุและผล มีลักษณะของความสัมพันธ์ทางเดียว (Unidirectional) และตัวแปรอิสระที่เป็นตัวแปรสาเหตุต้องเกิดก่อนตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรผลเสมอ

4) ตัวแปรอิสระ ($X_1, X_2, \ldots\ldots, X_p$) ในกลุ่มศึกษาและกลุ่มควบคุมหรืออ้างอิงมีลักษณะการกระจายแบบใดแบบหนึ่ง ดังต่อไปนี้

4.1) เป็นตัวแปรหลายตัวที่มีการกระจายแบบปกติ ซึ่งค่าเมตริกซ์ของความแปรปรวนร่วมเท่ากัน (Multivariate Normally Distributed with Equal Covariance Metrics)

4.2) เป็นตัวแปรทวิและเป็นอิสระต่อกัน (Multivariate Independent Dichotomous Variables)

ขั้นตอนของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ จะคล้ายกับการวิเคราะห์ความถดถอยแบบปกติโดยมีขั้นตอนดังนี้

1) เลือกตัวแปรอิสระที่คาดว่ามีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม (โอกาสที่เหตุการณ์จะเกิด) โดยที่ตัวแปรอิสระอาจมีมากกว่า 1 ตัว

2) ตรวจสอบหาค่าผิดปกติของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

3) สร้างสมการ Logistic Response Function แล้วตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของสมการ

4) ตรวจสอบเงื่อนไขของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์

5) ถ้าวัตถุประสงค์เพื่อพยากรณ์ กรณีใหม่ ว่าจะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจหรือไม่ จะใช้สมการ P (เกิดเหตุการณ์) = $\frac{e^{\beta_0+\beta_1 x_1+\cdots+\beta_p\beta_p}}{1+e^{\beta_0+\beta_1 x_1+\cdots+\beta_p\beta_p}}$ กรณี เมื่อทราบตัวแปรอิสระ X's ถ้า P (เกิดเหตุการณ์) <0.5 จะได้ Y=0 หรือไม่เกิดเหตุการณ์และ P (เกิดเหตุการณ์) $\geq$ 0.5 จะได้ Y=1 หรือเกิดเหตุการณ์ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2559, น. 158)

เทคนิคการเลือกตัวแปรอิสระเข้าสมการความถดถอยโลจิสติกส์

การวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ เป็นการวิเคราะห์เพื่อพยากรณ์โอกาสที่เหตุการณ์ที่สนใจ (y = 1) จะเกิดขึ้น และสมการถดถอยโลจิสติกส์ที่ดีจะต้องประกอบด้วยตัวแปรพยากรณ์ที่เหมาะสมที่จะทำให้ค่าพยากรณ์โอกาสที่จะเกิดนั้นใกล้เคียงกับความเป็นจริง ในการเลือกตัวแปรค่าพยากรณ์เข้าวิเคราะห์เพื่อให้ได้สมการโลจิสติกส์ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2555, น. 30)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

โมเดลการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ทวิ (ยุทธ ไกยวรรณ์, 2555, น. 30)

1) กรณีตัวแปรอิสระ 1 ตัว

การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย สมการแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง x และ y จะอยู่ในรูปเชิงเส้นดังนี้ $Y = \beta_0 + \beta_1 X + e$ แต่สำหรับการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ ตัวแปรตามหรือ y มีค่าได้เพียง 2 ค่าคือ ไม่เกิดเหตุการณ์ (y = 0) และ เกิดเหตุการณ์ (y = 1) ซึ่งความสัมพันธ์ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น เนื่องจากตัวแปรตามมีค่า 0 กับ 1 ความสัมพันธ์จะอยู่ในรูป

$$P(Y) = \frac{e^{\beta_0+\beta_1 x}}{1+e^{\beta_0+\beta_1 x}}$$

เรียกสมการนี้ ว่า Logistic Response Function โดยที่ $0 \leq P(Y) \leq 1$ เมื่อ (Y) คือความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ Y และ E คือ Exponential Function ความน่าจะเป็นของการไม่เกิดเหตุการณ์ที่สนใจ (y = 0) มีค่าเท่ากับ 1- *P* (Y)

2) กรณีตัวแปรอิสระ 2 ตัว

เมื่อตัวแปรอิสระมากกว่า 1 ตัว หรือมีตัวแปรอิสระ P ตัว จะได้สมการความสัมพันธ์ระหว่าง X และ Y ดังนี้

$$P(Y) = \frac{e^{\beta_0+\beta_1 x_1+\cdots+\beta_p \beta_p}}{1+e^{\beta_0+\beta_1 x_1+\cdots+\beta_p \beta_p}}$$

P (ไม่เกิดเหตุการณ์) = 1- P (Y)

จากสมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตามของการวิเคราะห์ความถดถอยโลจิสติกส์ไม่ได้อยู่ในรูปเชิงเส้น โดยปรับให้อยู่ในรูปของ Odds หรือ Odd Ratio ซึ่ง Odds หรือ Odd ratio หมายถึงอัตราส่วนระหว่างโอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ (y = 1) กับโอกาสที่จะไม่เกิดเหตุการณ์ ดังนั้น Odds ของการเกิดเหตุการณ์

การทดสอบสมมติฐานงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติการถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) ที่พัฒนามาจาก Pierre (1838) เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความสัมพันธ์ของการปรับงบการเงินย้อนหลังกับการกำกับดูแลกิจการโดยเป็นการวัดค่าความเป็นไปได้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยค่าที่ได้จากการพยากรณ์บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จะมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยใช้วิธีการพยากรณ์ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคการวิเคราะห์เชิงพหุ (Multivariate Analysis) ประเภทหนึ่งในการประมาณค่าหรือทำนายความน่าจะเป็นของการเกิดเหตุการณ์ หรือไม่เกิดเหตุการณ์หนึ่ง โดยใช้ข้อกำหนด (Assumption) น้อยกว่าการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

และเทคนิคการถดถอย (Regression Analysis) ที่ต้องใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square = OLS) ค่าของตัวแปรตามที่ปรากฏเป็นข้อมูลสำหรับวิเคราะห์จะมีเพียง 2 ค่าเท่านั้น คือ ใช่ (Yes) หรือ ไม่ใช่ (No) สำหรับงานวิจัยนี้จะเพื่อวิเคราะห์ความน่าจะเป็นในการปรับเงินการเงินย้อนหลังของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศที่เป็นกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยนี้ สำหรับความเป็นไปได้ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) คือ โอกาสบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการพยากรณ์โดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ ซึ่งจะพิจารณาจากค่า P ที่ได้จากการวิเคราะห์เทียบกับค่า Cut – off ที่ใช้เป็นค่าแบ่งแยกพยากรณ์ ถ้าค่า P มีค่าน้อยกว่าค่า Cut – off แสดงว่าบริษัทมีโอกาสที่จะปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความเป็นไปได้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภท (Discriminant Analysis) คือ โอกาสที่บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการพยากรณ์โดยวิธีวิเคราะห์แบบจำแนกประเภท ซึ่งพิจารณาจากค่า Discriminant Score ที่ได้จากการวิเคราะห์ เทียบกับค่า Cut – off ที่ใช้เป็นค่าแบ่งแยกพยากรณ์ ถ้าค่า Discriminant Score มีค่าน้อยกว่าค่า Cut – off แสดงว่าบริษัทมีโอกาสที่จะปรับงบการเงินย้อนหลัง

วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) เป็นวิธีการวิเคราะห์ถดถอยที่มีคุณสมบัติหลาย ๆ อย่างเหมือนกับเทคการวิเคราะห์ถดถอดพหุแบบต่าง ๆ ยกเว้นตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง) เท่านั้นที่มีค่า (0, 1) แทนที่จะมีค่าเป็นค่าเชิงปริมาณ

ในกรณีที่ตัวแปรตามมีค่าเป็น (0, 1) ผู้วิจัยจะไม่สามารถนำเทคนิคธรรมดามาใช้ในการวิเคราะห์ได้ เพราะจะได้สมการที่เมื่อแทนค่าของตัวแปรอิสระแล้วนำมาคูณกับค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระเพื่อประมาณค่าของตัวแปรตามแล้วค่าที่ประมาณได้ อาจจะอยู่นอกช่วงของค่าของตัวแปรตาม คือ ถ้าค่าเกิน 1 หรือต่ำกว่า 0 ได้ ซึ่งอยู่นอกขอบค่าที่แท้จริงของตัวแปรตาม (ระหว่าง 0 และ 1) จึงจำเป็นที่จะต้องมีการแปลงค่าที่ประมาณได้นั้นให้มีค่าอยู่ระหว่า 0 และ 1 ซึ่งต้องอาศัยการแปลงค่าให้เป็นค่าโลจิตที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ค่าที่ได้อาจจะถือว่าเป็นค่าของความน่าจะเป็นไปได้

วัตถุประสงค์หลักของงานวิจัยที่นำวิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) คือ มุ่งหาความสัมพันธ์หรือทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระ ดังนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการอิสระ,

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน, ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก เมื่อได้แบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแล้ว จะนำไปใช้ในการประมาณค่าตัวแปรตาม วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) เป็นวิธีการหาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยที่ตัวแปรทุกตัวต้องมีการแจกแจงปกติ (Normality) หรือมีการผันแปรเหมือนกัน (Homoscedasticity) หรือมีความไม่หลากหลาย (Heteroscedasticity) และตัวแปรอิสระจะต้องเป็นข้อมูลเชิงปริมาณหรือตัวแปรหุ่นที่ไม่มีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) และตัวแปรตามเป็นตัวแปรทวิ (Dichotomous) หรือเรียกอีกอย่างว่าตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีค่าเป็น 0 หรือ 1 ซึ่งในงานวิจัยนี้กำหนดตัวแปรทวิ (Dichotomous) ไว้ 3 ตัวแปร ประกอบด้วยดังนี้

1) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)
2) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4)
3) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH)

โดยผู้วิจัยกำหนดค่าตัวแปรทวิ (Dichotomous) ทั้ง 3 ตัว มีค่าอยู่ระหว่าง 0 และ 1 ซึ่งเป็นค่าของความน่าจะเป็น (Probability) ซึ่งการผันแปรของตัวแปรตามนี้ขึ้นอยู่กันการเปลี่ยนแปลงค่าของตัวแปรอิสระ 4 ตัว ดังนี้ คณะกรรมการอิสระ (BOI), คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน, (ACPROF), ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) รูปแบบจำลองโลจิสติกส์โดยพัฒนามาจาก Pierre (1838) ได้ดังนี้

รูปแบบของแบบจำลองโลจิสติกส์ (The Logistic Model หรือ Logit Model)

$$P_i = F(a + bX_i) \quad \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots (1)$$

โดยที่ P_i เป็นโอกาสที่จะเกิดขึ้นของเหตุการณ์ i

F เป็นฟังก์ชั่นของความน่าจะเป็นสะสม (Cumulative Probability Function)

X_i เป็นตัวแปรอิสระสุ่มเลือกตัวที่ i

a เป็นค่าคงที่ (Constant)

b เป็นค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ของตัวแปรสุ่มเลือก i

จากสมการ (1) เขียนได้ในรูปแบบดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

P_i = F (Z) ..... (2)

โดยที่ Z = $a + bX_i$

เนื่องจากแบบจำลองแบบจำลองโลจิสติกส์ (The Logistic Model หรือ Logit Model) นี้เป็นฟังก์ชั่นความน่าจะเป็นสะสมแบบโลจิสติกส์ (Cumulative Logistic Probability Function) ดังนั้นรูปแบบของแบบจำลอง คือ

จาก (2) P_i = F (Z)

$$= \frac{1}{1 + e^{-Z_i}} \quad \text{..... (3)}$$

โดยที่ e คือ ฐานของล็อคธรรมชาติ (Base of Natural Logarithm) ซึ่งมีค่าโดยประมาณคือ 2.718 การคำนวณให้พิจารณาจากสมการที่ (3) ถ้าคูณทั้งสองข้างของสมการด้วย $(1 + e^{-Z_i})$ จะได้

$(1 + e^{-Z_i})\, P_i$ = 1

นำ P_i มาหาร และลบด้วย 1 ทั้งสองข้างของสมการ จะได้

(e^{-Z_i}) = $\frac{1}{P_i} - 1$

$$= \frac{1 - P_i}{P_i} \quad \text{..... (4)}$$

จาก (e^{-Z_i}) = $\frac{1}{(e^{Z_i})}$ ..... (5)

จะได้ (e^{Z_i}) = $\frac{P_i}{1 - P_i}$

ดังนั้นจะได้ Z_i = $\ln\left(\frac{P_i}{1 - P_i}\right)$

$$= a + bX_i \quad \text{..... (6)}$$

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จุดเด่นของสมการในรูปแบบเช่นนี้ จะมีโอกาสของความน่าจะเป็นที่จะสามารถอธิบายได้ด้วยตัวแปรตาม จะมีค่าอยู่ในช่วง 0 ถึง 1 โดยที่มีค่าความลาดเอียง (Slope) ของการกระจายสะสมจะมีค่ามากที่สุดเท่ากับ 0.5

ความแตกต่างระหว่างการใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) กับวิธีถดถอยแบบปกติ คือ ในการวิเคราะห์ถดถอยแบบปกติ ค่าของสมการที่ได้อาจอยู่ในช่วง 0 และ 1 ได้ แต่ถ้าใช้การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) ค่าของสมการที่จะได้ประมาณได้จะอยู่ในช่วง 0 และ 1 เสมอ ไม่ว่าตัวแปรอิระ (X_i) จะมีค่ามากหรือน้อย ความแตกต่างระหว่างการใช้แบบจำลองการถดถอยแบบปกติ และการถดถอยโลจิสติกส์ (Logistic Regression Analysis) แสดงได้ดังภาพ 2.1

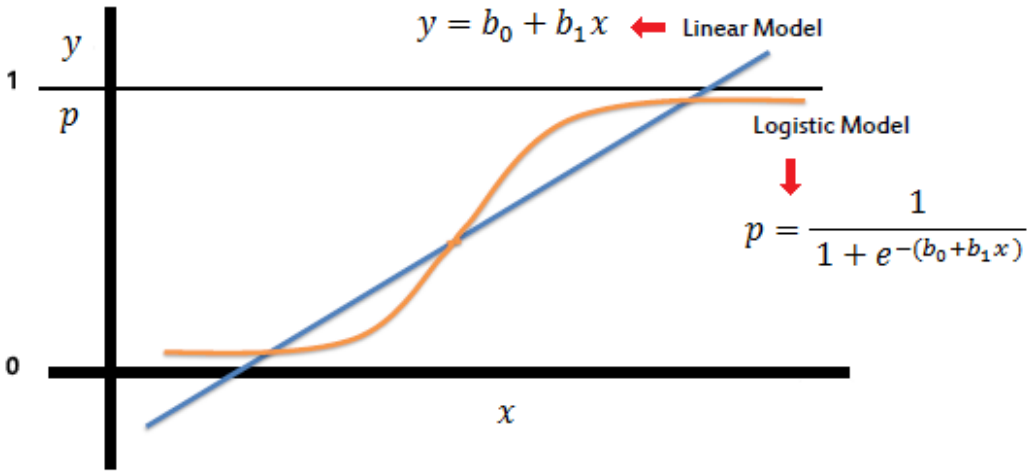

ภาพที่ 2.1 แบบจำลองการถดถอยแบบปกติและการถดถอยโลจิสติกส์
ที่มา: Sayad (2010)

2.1.6 ทฤษฎีการวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression)

การวิเคราะห์การถดถอยเป็นวิธีการทางสถิติที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Independent Variable) กับตัวแปรตาม (Dependent Variable) จะเป็นการศึกษาความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linearity) ถ้าศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหนึ่งตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว เรียกว่าการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นเชิงเดี่ยวหรือการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นอย่างง่าย (Simple Linear Regression Analysis) ถ้าตัวแปรอิสระมีมากกว่าหนึ่งตัวกับตัวแปรตามหนึ่งตัว เรียกว่า การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วัตถุประสงค์การวิเคราะห์การถดถอย (สุทิน ชนะบุญ, 2560, น. 148)

1) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ

2) เพื่อศึกษาปัจจัย (ตัวแปรอิสระ) ที่ร่วมกันทำนายหรือการพยากรณ์ตัวแปรตาม

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิเคราะห์การถดถอย

1) การกำหนดตัวแปรอิสระ (X) และตัวแปรตาม (Y) ในงานวิจัยต้องเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) หรือตัวแปรต่อเนื่อง (Continuous Variable) หรือมีระดับการวัดเป็น Interval หรือ Ratio Scale กรณีที่ตัวแปรอิสระ (X) บางตัวมีระดับการวัดเป็น Nominal หรือ Ordinal Scale จะต้องแปลงข้อมูลให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) คือ มีค่า 0 กับ 1 ก่อนจึงจะนำไปวิเคราะห์ และตัวแปรหุ่นไม่ควรจะมีหลายตัว เพราะจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนมากขึ้น

2) ตัวแปรอิสระแต่ละตัวมีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงกับตัวแปรตาม

3) ตัวแปรอิสระไม่ควรมีความสัมพันธ์กันหรือเป็นอิสระต่อกัน (ค่าสหสัมพันธ์ไม่ควรเกิน 0.7 ในกรณีการวิเคราะห์ถดถอยแบบพหุคูณเพราะจะทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity คือ การที่ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันมากซึ่งจะมีผลกระทบทำให้ค่าสัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (R^2) สูงเกินความเป็นจริง

4) การแจกแจงของตัวแปรตามเป็นแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ที่ทุกค่าของ X

5) ค่าของ Y มีความแปรปรวนเท่ากันทุกค่าของ X

6) ความแปรปรวนของค่าความคลาดเคลื่อนจากการพยากรณ์ (Residual) ที่ทุกจุดบนเส้นถดถอยมีค่าเท่ากัน

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Linear Regression Analysis)

การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณเป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม 1 ตัว เพื่อศึกษาว่ามีตัวแปรอิสระตัวใดบ้างที่ร่วมกันทำนายหรือพยากรณ์หรืออธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ โดยเขียนความสัมพันธ์ในรูปแบบของสมการได้ดังนี้

สมการในรูปของประชากร $Y = \beta_0 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \cdots + \beta_k X_k + \varepsilon_i$

สมการในรูปของตัวอย่าง $y = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \cdots + b_k x_k + e$

สมการในรูปการพยากรณ์ $\hat{y} = b_0 + b_1 x_1 + b_2 x_2 + \cdots + b_k x_k$

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2.2 หลักการและแนวความคิด

2.2.1 มาตรฐานรายงานทางการเงินในประเทศไทย (Thai Financial Reporting Standards: TFRS) สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2563) มาตรฐานรายงานการเงินในประเทศไทยสำหรับกิจการในประเทศไทยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Thai Financial Reporting Standards for Publicly Accountable Entities: TFRS for PAEs) เป็นมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงิน(TFRS) มาตรฐานในกลุ่มนี้ เรียกว่ามาตรฐานชุดใหญ่ กิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) หมายถึง กิจการที่มีลักษณะหรือสภาพธุรกิจที่เข้าเงื่อนไขข้อใดข้อหนึ่ง หรือหลายข้อดังนี้ 1) กิจการที่มีตราสารทุนหรือตราสารหนี้ที่มีการซื้อขายต่อประชาชนในตลาดสาธารณะ 2) กิจการที่นำส่งหรืออยู่ระหว่างขั้นตอนนำส่งงบการเงินแก่สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์ 3) กิจการดำเนินธุรกิจหลักในการดูแลสินทรัพย์ของกลุ่มบุคคลภายนอก (สุปราณี ศุกระเศรณี, 2561) เช่นสถาบันการเงิน บริษัทประกันชีวิต 4) บริษัทมหาชน จำกัด 5) กิจการอื่น ๆ

กลุ่มที่ 2 มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (Thai Financial Reporting Standards for Non-Publicly Accountable Entities: TFRS for NPAEs) หมายถึง มาตรฐานการรายงานทางการเงินตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชี ฉบับที่ 20/2554 ทั้งนี้ กิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) หมายถึง กิจการที่ไม่ใช่ (PAEs) ในกลุ่มที่ 1 ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2563) ได้ระบุว่าการจัดทำรายงานทางการเงินที่มีประโยชน์ย่อมมีต้นทุนในการจัดทำรายงานทางการเงิน ดังนั้นผู้จัดทำและผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน จำเป็นต้องใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์จะที่ได้รับกับต้นทุนที่จะเกิดขึ้นในการจัดทำรายงานทางการ

มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง การนำเสนองบการเงินได้กำหนดเกณฑ์การนำเสนองบการเงิน ที่จัดทำขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อให้มั่นใจว่างบการเงินดังกล่าวจะสามารถเปรียบเทียบได้กับงบการเงินในงวดก่อน ๆ ของกิจการและงบการเงินของกิจการอื่น ครอบคลุมถึงข้อกำหนดโดยรวมของการนำเสนองบการเงิน แนวปฏิบัติเกี่ยวกับโครงสร้างและข้อกำหนดขั้นต่ำ สำหรับเนื้อหาที่ต้องแสดงในงบการเงินเป็นมาตรฐานรายงานทางการเงินที่ให้ข้อกำหนดเกี่ยวกับการรับรู้รายการ การวัดมูลค่า และการจัดประเภทรายการสำหรับยอดยกมาของงบแสดงฐานะการเงินที่จัดทำขึ้นตาม TFRSs เป็นครั้งแรก เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการบัญชีของกิจการภายใต้ TFRSs โดย TFRS 1 จะมีการกำหนดข้อยกเว้นสำหรับการปฏิบัติตามวิธีปรับย้อนหลังและข้อยกเว้นที่อาจเลือกปฏิบัติได้ สำหรับกิจการที่ปรับมาใช้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

(TFRSs) เป็นครั้งแรก จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับกิจการที่มีความประสงค์จะเปลี่ยนแปลงมาใช้ TFRS การเก็บข้อมูลย้อนหลังในการจัดทำงบการเงิน เนื่องจากข้อยกเว้นสำหรับการปฏิบัติตามวิธีปรับย้อนหลังและข้อยกเว้นที่อาจเลือกปฏิบัติได้ ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะให้กิจการทำการประเมินนับจากวันที่เปลี่ยนแปลงมาใช้ TFRSs อย่างไรก็ตามกิจการที่จะเปลี่ยนแปลงจาก TFRS for NPAEs เป็น TFRSs ยังคงต้องจัดทำงบแสดงฐานะการเงิน 3 งวดเช่นเดิม และต้องมีการเปิดเผยข้อมูลเพิ่มเติมในหมายเหตุประกอบงบการเงินตามที่ TFRS 1 กำหนดไว้ นอกจากนี้ อุดม ธนูรัตน์พงศ์ และ วีระเดช เตชะวรินทร์เลิศ (2559) ได้กล่าวว่ามาตรฐานการรายงานทางการเงินมีอยู่ 2 ระดับ คือ 1) มาตรฐานการรายงานทางการเงิน (TFRSs) ซึ่งเป็นมาตรฐานสำหรับกิจการที่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (PAEs) ที่ประเทศไทยจะนำ IFRS มาใช้หลังจากที่ IFRS มีผลบังคับใช้ 1 ปี และ 2) มาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (TFRS for NPAEs) ซึ่งเป็นมาตรฐานที่ใช้สำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ (NPAEs) ทั้งนี้ด้วยปัจจุบันมีกิจการ NPAEs จำนวนมากมีความประสงค์จะระดมทุนหรือออกขายหลักทรัพย์ใด ๆ ต่อประชาชน ไม่ว่าจะเป็นการเสนอขายตราสารทุนหรือตราสารหนี้ของกิจการ โดยเฉพาะการเสนอขายหุ้นใหม่แก่ประชาชนทั่วไปเป็นครั้งแรก (Initial Public Offering หรือ IPO) เนื่องจากประโยชน์ของการเข้าจดทะเบียน เช่น แหล่งระดมเงินทุนระยะยาว ภาพลักษณ์การเชื่อมโยงทางธุรกิจ การบริหารงานแบบมืออาชีพ ความภาคภูมิใจของบุคลากรของบริษัท และสิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินปันผล เป็นต้น ส่งผลให้กิจการ NPAEs เหล่านี้ต้องเปลี่ยนสถานะตนเองจากเดิมที่เป็นกิจการ NPAEs กลายเป็นกิจการ PAEs ดังนั้นมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่เคยถือปฏิบัติอยู่เดิมที่ใช้ TFRS for NPAEs ต้องเปลี่ยนมาเป็น TFRSs ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกิจการจะต้องทำการเปลี่ยนแปลงเสมือนกิจการได้ใช้ TFRSs มานับตั้งแต่วันแรกที่จดจัดตั้งบริษัท บางเรื่องอาจไม่มีความยุ่งยากกับบริษัท แต่บางเรื่องก็กลายเป็นปัญหาใหญ่ของบริษัท ทั้งเรื่องของข้อมูลและต้นทุนที่เกิดขึ้น วันที่เปลี่ยนแปลงมาใช้ TFRSs หมายถึง การเริ่มต้นของงวดแรกสุดที่กิจการนำเสนอข้อมูลเปรียบเทียบอย่างเต็มรูปแบบ ภายใต้มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ในงบการเงินที่กิจการจัดทำขึ้นตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินเป็นครั้งแรก ตัวอย่างเช่น กิจการเปลี่ยนมาใช้ TFRS เป็นครั้งแรกสำหรับงบการเงินรอบระยะเวลาบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2562 ดังนั้นวันที่เปลี่ยนแปลงมาใช้ TFRS จะเป็นวันที่ 1 มกราคม 2561

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) ได้กำหนดแม่บทการบัญชีเกี่ยวกับข้อสมมติในการจัดทำงบการเงิน (Underlying Assumption) คือ การดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) คือ งบการเงินที่จัดทำขึ้นตามกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ต้องมีข้อสมมติที่ว่ากิจการจะดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต หรือสามารถกล่าวอีกนัย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

หนึ่งว่า กิจการไม่มีเจตนาหรือความจำเป็นที่จะเลิกกิจการหรือลดขนาดการดำเนินงานอย่างมีสาระสำคัญ สำหรับองค์ประกอบของงบการเงิน (The Elements of Financial Statements) หมายถึง ประเภทของรายการทางบัญชีที่แยกแสดงตามลักษณะเนื้อหาเชิงเศรษฐกิจ ซึ่งสามารถแบ่งองค์ประกอบของงบการเงินได้เป็น 2 ประเภทดังนี้ 1) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับฐานะการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สินและส่วนของเจ้าของ 2) องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับผลการดำเนินงาน ได้แก่ รายได้และค่าใช้จ่าย การรับรู้รายการขององค์ประกอบของงบการเงิน (Recognition) หมายถึง กระบวนการของการแสดงรายการหรือการรวมรายการเข้าเป็นส่วนหนึ่งของงบแสดงฐานะการเงินงบกำไรขาดทุน และกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น หากรายการนั้นเป็นไปตามคำนิยามขององค์ประกอบของงบการเงินและเข้าเกณฑ์การรับรู้รายการทั้ง 2 ข้อ (Criteria of Recognition) ดังต่อไปนี้ 1) มีความเป็นไปได้ค่อนข้างแน่ (Probable) ที่กิจการจะได้รับหรือสูญเสียประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคตจากรายการดังกล่าว 2) รายการดังกล่าวมีราคาทุนหรือมูลค่าที่สามารถวัดได้อย่างน่าเชื่อถือ (Reliably Measurable)

การวัดมูลค่าองค์ประกอบของงบการเงิน (Measurement) หมายถึง กระบวนการกำหนดจำนวนที่เป็นตัวเงินเพื่อรับรู้องค์ประกอบของงบการเงิน ในงบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น ทั้งนี้ กระบวนการดังกล่าวเกี่ยวข้องกับการเลือกเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งในการวัดมูลค่าที่ถูกกำหนดไว้ในมาตรฐานการรายงานทางการเงินและกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน ซึ่งกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน กำหนดเกณฑ์ในการวัดมูลค่า (Measurement Base) ไว้ 4 เกณฑ์ที่ควรเปิดเผยดังนี้ 1) ราคาทุนเดิม 2) ราคาทุนปัจจุบัน 3) มูลค่าที่จะได้รับจ่าย 4) มูลค่าปัจจุบัน (นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, 2559)

2.2.2 กรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน (The Conceptual Framework for Financial Reporting) สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) คณะกรรมการมาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศ ได้เผยแพร่กรอบแนวคิดมาตรฐานการรายงานทางการเงิน ในเดือนมีนาคม 2561 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยคณะกรรมการพัฒนามาตรฐานการรายงานทางการเงินระหว่างประเทศให้อยู่บนแนวคิดที่สอดคล้องกัน ส่งผลให้ข้อมูลการเงินมีประโยชน์ต่อนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่น ช่วยผู้จัดทำรายงานการเงินในการพัฒนานโยบายการบัญชีที่สอดคล้องกัน เมื่อไม่มีมาตรฐานใช้กับรายการนั้นหรือเหตุการณ์อื่นหรือเมื่อมาตรฐานอนุญาตให้มีทางเลือกของนโยบายการบัญชี และช่วยผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดในการทำความเข้าใจ และตีความมาตรฐานฉบับต่าง ๆ ซึ่งได้ครอบคลุมถึงการวางแนวคิดต่าง ๆ โดยข้อสรุปแผนงานที่เผยแพร่โดย IASB มีดังนี้ สาเหตุที่คณะกรรมการต้องมีการปรับปรุงกรอบแนวคิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญจากกรอบแนวคิด (ปรับปรุง 2558) แนวคิดและแนวทางที่สำคัญในแต่ละบทของกรอบแนวคิด โดยมีวิธีการปรับปรุง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กรอบแนวคิด คือคณะกรรมการมองหาความสมดุลระหว่างการให้แนวคิดในระดับสูง และการให้รายละเอียดที่เพียงพอสำหรับกรอบแนวคิด เพื่อเป็นประโยชน์กับคณะกรรมการและบุคคลอื่น ซึ่งมีความเห็นว่ากรอบแนวคิดเป็นเสมือนเครื่องมือในทางปฏิบัติที่ช่วยในการพัฒนามาตรฐาน ดังนั้นกรอบแนวคิดจึงรวมแนวคิดที่ช่วยคณะกรรมการในการพัฒนามาตรฐาน และยังรวมการอภิปรายถึงปัจจัยที่คณะกรรมการใช้พิจารณาในการใช้ดุลยพินิจเมื่อการประยุกต์ใช้แนวคิดนั้นไม่ได้นำมาซึ่งคำตอบเพียงคำตอบเดียว โดยการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญกรอบแนวคิด (ปรับปรุงใหม่) ได้มีการปรับปรุงให้ดีขึ้นในเรื่องที่สำคัญ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงินเพื่อวัตถุประสงค์ทั่วไป อธิบายถึงข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์นั้น และใครคือผู้ใช้รายงานทางการเงิน สรุปการเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงกรอบแนวคิด คณะกรรมการ ไม่ได้พิจารณาใหม่ อย่างไรก็ตามได้มีการทำให้ชัดเจนขึ้นว่าทำไมข้อมูลที่ใช้ในการประเมินความสามารถในการดูแลรักษาจึงจำเป็นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการรายงานทางการเงิน หน้าที่และความรับผิดชอบ ผู้ใช้รายงานการเงินต้องการข้อมูลเพื่อช่วยในการประเมินหน้าที่และความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร กรอบแนวคิดได้อภิปรายอย่างชัดเจนถึงความต้องการดังกล่าว และความต้องการข้อมูลเพื่อช่วยผู้ใช้ในการประเมินความเป็นไปได้สำหรับกระแสเงินสดรับสุทธิอนาคตที่จะเข้าสู่กิจการ ผู้ใช้รายงานการเงิน คือนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่นทั้งในปัจจุบัน และที่อาจจะเป็นในอนาคตของกิจการ ผู้ใช้เหล่านั้นต้องเชื่อในรายงานการเงินสำหรับข้อมูลการเงินที่ต้องการ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561)

ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ สำหรับข้อมูลที่มีประโยชน์ข้อมูลต้องมีทั้งความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ (Relevant) และต้องสามารถเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม (Faithful Representation) ถึงสิ่งที่ตั้งใจจะสื่อ โดยทั้งสองรายการข้างต้นนี้ คือ ลักษณะเชิงคุณภาพพื้นฐานของข้อมูลการเงินที่มีประโยชน์ และยังใช้เป็นแนวคิดนำทางในการนำมาปรับปรุงกรอบแนวคิดนี้ สรุปการเปลี่ยนแปลงในการปรับปรุงกรอบแนวคิด คณะกรรมการ โดยพื้นฐานไม่ได้พิจารณาใหม่ แต่อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการได้มีการทำให้ชัดเจนขึ้นในการประเมินว่าข้อมูลมีประโยชน์หรือไม่ ในเรื่องบทบาทของความรอบคอบ เรื่องความไม่แน่นอนของการวัดค่า และเรื่องเนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2561)

งบการเงินและกิจการที่เสนอรายงานขอบเขตของกิจการที่เสนอรายงาน สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์ (2561) ได้กำหนดขอบเขตที่เหมาะสมของกิจการที่เสนอรายงานอาจทำได้ยาก ตัวอย่างเช่นหากกิจการที่เสนอรายงานไม่ใช่นิติบุคคล ในกรณีดังกล่าวการกำหนดขอบเขตของกิจการที่เสนอรายงาน จะขึ้นอยู่กับความต้องการข้อมูลของผู้ใช้งบการเงินของกิจการ ผู้ใช้เหล่านั้นต้องการข้อมูลซึ่งเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และสามารถสื่อความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมถึงสิ่งที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตั้งใจจะสื่อ กิจการที่เสนอรายงานไม่ได้ประกอบด้วยการรวบรวม (Collection) ที่กำหนดขึ้นเอง หรือที่ไม่สมบูรณ์ของสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย

การแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูล ข้อมูลเกี่ยวกับสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่าย ถูกสื่อสารผ่านการแสดงรายการและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพของข้อมูลในงบการเงิน ทำให้ข้อมูลนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมากขึ้น และนำมาซึ่งความเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของสินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้และค่าใช้จ่ายของกิจการ กรอบแนวคิดฉบับปรับปรุงได้รวมแนวคิดซึ่งบรรยายว่าข้อมูลนั้นต้องแสดงรายการและเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินอย่างไร คณะกรรมการยังคงมีแผนงานที่อยู่ระหว่างการศึกษาอีกหลายแผนงาน ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับการการสื่อสารที่ดีขึ้น เพื่อทำให้ข้อมูลการเงินนั้นเป็นประโยชน์มากขึ้นกับนักลงทุน ผู้ให้กู้และเจ้าหนี้อื่น รวมถึงปรับปรุงการสื่อสารข้อมูลนั้นให้ดีขึ้น

2.2.3 การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements)

การปรับงบการเงินย้อนหลัง หมายถึง การแก้ไขงบการเงิน เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Palmrose & Scholz, 2000; Efendi et al., 2007; Myers et al., 2004) โดยการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นโดยความสมัครใจหรือได้รับแจ้งให้ปรับแก้ไขจากผู้ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล (Group, 2003) สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2560) กำหนดมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด หลักเกณฑ์ในการเลือกการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีรวมถึงวิธีปฏิบัติทางการบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลของการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาด เพื่อให้งบการเงินของกิจการมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และมีความน่าเชื่อถือ เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถทำเปรียบเทียบงบการเงินสำหรับงวดต่าง ๆ ของกิจการเดียวกัน และเปรียบเทียบงบการเงินระหว่างกิจการได้ดียิ่งขึ้นตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เช่น เปลี่ยนนโยบายคำนวณต้นทุนสินค้าคงเหลือ จากวิธีถัวเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักเป็นวิธีเข้าก่อนออกก่อน การเปลี่ยนแปลงอายุการใช้งานของสินทรัพย์ การตีราคาสินค้าผิดพลาด คดีความศาลพิพากษาเกี่ยวกับคดีความฟ้องร้องข้อผิดพลาดทางการบัญชี ไม่ได้ตัดจำหน่ายสิทธิบัตร และเกี่ยวกับการรับรู้รายได้ ทั้งนี้ อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์ (2560) ได้กล่าวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการบัญชี และการแก้ไขข้อผิดพลาดทางการบัญชีว่าการเปลี่ยนแปลงการแสดงรายการ หรือเหตุการณ์ทางบัญชี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้งบการเงินแสดงข้อมูลของกิจการได้เหมาะสมยิ่งขึ้น จากการที่มาตรฐานการบัญชีได้กำหนดทางเลือกสำหรับนโยบายการบัญชี ซึ่งนโยบายการบัญชี หมายถึง หลักการ หลักเกณฑ์ ประเพณี

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปฏิบัติ กฎ และวิธีปฏิบัติเฉพาะที่กิจการใช้ในการจัดทำ และนำเสนองบการเงิน นโยบายการบัญชีที่กิจการเลือกใช้นั้น เพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ ในแต่ละปีจำเป็นต้องใช้ข้อมูลในอดีต นำข้อมูลในอดีตมาวิเคราะห์แนวโน้มในอนาคต เช่น กิจการหนึ่งใช้วิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือแบบ LIFO ต่อมาเมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าวิธีการตีราคาสินค้าคงเหลือแบบ FIFO นั้นสามารถแสดงรายงานทางการเงินได้ดีกว่า การเปลี่ยนแปลงวิธีการตีราคาสินค้า จะส่งผลทำให้งบการเงินที่จัดทำโดยการใช้นโยบายการบัญชีต่างกันและสามารถเปรียบเทียบกันได้

การเปลี่ยนแปลงทางบัญชีมี 2 ประเด็น คือ 1) สมัครใจ เกิดขึ้นจากความเห็นชอบของผู้บริหารโดยมีสาเหตุจูงใจมาจากหลายสาเหตุ 2) กฎหมายและข้อบังคับ เกิดจากการกำหนดให้ใช้มาตรฐานการบัญชีที่ไม่เคยมีใช้มาก่อน หรือการเปลี่ยนแปลงข้อกำหนดจากมาตรฐานการบัญชีเดิมที่เคยใช้มาก่อนเป็นมาตรฐานการบัญชี หรือวิธีการบัญชีที่เหมาะสมกว่า (อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2560)

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางการบัญชี การเปลี่ยนแปลงหลักการบัญชีที่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป หลักการหนึ่งไปเป็นหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปอีกหลักการหนึ่ง สาเหตุมาจากข้อกำหนดให้เปลี่ยนแปลง โดยทั้งนี้ รองเอก วรรณพฤษ์ (2560) ได้กล่าวถึงตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เช่น การเปลี่ยนวิธีการคำนวณสินค้าคงเหลือ การเปลี่ยนวิธีการรับรู้รายได้ การเปลี่ยนวิธีการบันทึกเงินลงทุนในบริษัทย่อย วิธีการบันทึกบัญชีและการเปิดเผยข้อมูลรายการในงบการเงินด้วยวิธีปรับย้อนหลัง (Retroactive-Effect Type) ซึ่งวิธีการปรับย้อนหลัง คือ การแก้ไขการรับรู้ การวัดมูลค่า และการเปิดเผยจำนวนเงินขององค์ประกอบของงบการเงินงวดก่อนเสมือนหนึ่งข้อผิดพลาดในงวดก่อนไม่เคยเกิดขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) หากกิจการทำการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงวดก่อน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 8 ระบุว่ากิจการต้องใช้วิธีการปรับย้อนหลังเสมือนว่ากิจการได้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าวมาโดยตลอด รวมทั้งต้องแก้ไขงบการเงินย้อนหลังตั้งแต่งวดบัญชีที่เกิดข้อผิดพลาดดังกล่าว

การแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดจากการบันทึกบัญชีผิด หรือจัดทำงบการเงินผิดให้ถูกต้อง ในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดทางบัญชี ปัจจัยสำคัญที่ต้องพิจารณา คือ ความมีสาระสำคัญของข้อผิดพลาด และถ้ามีสาระสำคัญข้อผิดพลาดนั้นจำเป็นต้องมีการแก้ไขให้ถูกต้อง

ข้อผิดพลาดในงวดก่อน หมายถึง การไม่แสดงรายการ หรือแสดงรายการผิดพลาดในงบการเงินของกิจการในงวดก่อน ๆ อันเกิดจากการใช้ข้อมูลอย่างผิดพลาด หรือการไม่ใช้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ ซึ่งมีอยู่ในช่วงที่อนุมัติให้ออกงบการเงินในงวด และสามารถคาดการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผลว่าสามารถหาข้อมูลเพื่อนำมาใช้ในการจัดทำ และแสดงรายการในงบการเงิน ลักษณะ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ของข้อผิดพลาด การเปลี่ยนแปลงการใช้หลักการบัญชี ซึ่งไม่ได้เป็นหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปมาเป็นหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป จะเป็นผลทำให้กิจการแสดงข้อมูลในงบการเงินที่ไม่น่าเชื่อถือ เช่น การเปลี่ยนวิธีการบัญชีตามเกณฑ์เงินสดมาเป็นเกณฑ์คงค้าง และ การประมาณการจำนวนหนี้สงสัยจะสูญ มูลค่าสินค้าล้าสมัย มูลค่ายุติธรรมของสินทรัพย์ทางการเงินหรือหนี้สินทางการเงิน อายุการใช้ประโยชน์ (อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์, 2560) ความผิดพลาดในการคำนวณ เช่น มีการคำนวณราคาสินค้าคงเหลือผิดพลาด มีการเปลี่ยนแปลงประมาณการทางการบัญชี เนื่องจากกิจการไม่ได้มีการประมาณการที่น่าเชื่อถือมาก่อน มีการรับรู้รายได้ และค่าใช้จ่ายผิดพลาด การลืมนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องมาคำนวณ เช่น การไม่นำเอาราคาซากมาทำการคำนวณเมื่อมีการคิดค่าเสื่อมราคา การจัดประเภทรายการไม่ถูกต้อง ทั้งนี้ รองเอก วรรณพฤษ์ (2560) ได้กล่าวว่าข้อผิดพลาด ที่เกิดขึ้นได้จากการรับรู้ การวัดมูลค่า การนำเสนอข้อมูลหรือการเปิดเผยองค์ประกอบของงบการเงินที่ไม่ถูกต้อง หากมีข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ กิจการต้องแก้ไขข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้น จากการบันทึกบัญชีไม่เป็นตามมาตรฐานการบัญชี การบันทึกจำนวนเงินผิดพลาด การละเว้นไม่ได้บันทึกรายการบัญชี การทุจริตหรือเกิดจากการปฏิบัติงานที่ไม่รอบคอบ ซึ่งสอดคล้องตรงกันกับมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 มีข้อกำหนดให้มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีการปรับย้อนหลัง เสมือนหนึ่งข้อผิดพลาดในงวดก่อนไม่เคยเกิดขึ้น (สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์, 2560) หากกิจการทำการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงวดก่อน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 8 ระบุว่ากิจการต้องใช้วิธีการปรับย้อนหลังเสมือนว่ากิจการได้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าวมาโดยตลอด

จากการทบทวนวรรณกรรมสามารถสรุปได้ว่า มาตรฐานรายงานทางการเงินในประเทศไทย (Thai Financial Reporting Standards TFRS) นโยบายการบัญชี และข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ เป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพราะหากมาตรฐานการบัญชีมีการปรับเปลี่ยน คณะกรรมการบริษัทจะต้องทำการปรับงบการเงินย้อนหลังให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีกำหนดขึ้นมาใหม่ ดังนั้นการวิจัยนี้จึงศึกษาถึงลักษณะของข้อมูลที่เกี่ยวกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง การปรับเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางด้านบัญชี ข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง เป็นต้น

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการพัฒนาสมมติฐาน

2.3.1 การปรับงบการเงินย้อนหลัง

จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 มีข้อกำหนดให้มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง เนื่องจาก 1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 2) ความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ ความผิดพลาดที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เกิดขึ้นอาจเกิดจากความไม่ตั้งใจ หรือตั้งใจเจตนาทุจริต จะทำให้งบการเงินไม่น่าเชื่อถือและเกิดความเสียหายต่อผู้ใช้งบการเงินนอกจากนี้ Collins (2012) และ Agolia (2011) พบว่าบริษัทมีโอกาสเป็นไปได้น้อยมากที่จะตัดสินใจทางบัญชีเชิงรุก ภายใต้หลักการบัญชีตามกรอบแนวคิดมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) พร้อมยกตัวอย่างที่แสดงถึงระบบบัญชีทั้งสอง บ่งบอกถึงการปรับงบการเงินย้อนหลัง เมื่อบริษัทได้นำมาตรฐานรายงานทางการเงินระหว่างประเทศมาใช้ (IFRS) เมื่อเทียบกับบริษัทที่ใช้ US GAPP และ Atwood (2011) ได้สังเกตว่ารายได้ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกเมื่อมีการรายงานทางการเงินที่เป็นการรายงานภายใต้ IFRS นั้นมีความเสถียรมากกว่ารายงานทางการเงินที่ได้รายงานภายใต้ US GAAP แม้ว่าจะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมาก้อตาม เมื่อรายงานทางการเงินที่รายงานภายใต้ IFRS มากกว่าการรายงานทางการเงินภายใต้ US GAAP อีกทั้ง Nobes (2006) และ Daske (2008) แนะนำว่าการนำ IFRS มาใช้จะทำให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้จัดการและผู้สอบบัญชี ในด้านการตีความและปรับใช้มาตรฐาน อาจนำไปสู่ความแตกต่างและปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น ซึ่งในความสัมพันธ์ระหว่างการบังคับใช้ การปรับใช้หรืออนุโลมการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชี ตามกรอบทางกฎหมายและคุณภาพของการรายงานทางการเงิน (Hope, 2003; Ball, 2000) จากการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม พบว่ามีนักวิจัยหลายท่านได้แนะนำการเชื่อมโยงบนพื้นฐานขอบเขตมาตรฐานการบัญชีและกรอบแนวคิด หากบังคับใช้และละเมิดจะถูกดำเนินคดีนำไปสู่การปฏิบัติตามกฎระเบียบมากขึ้น ซึ่งนำไปสู่การให้ข้อมูลทางการเงินที่มีคุณภาพดีขึ้น (Sunder, 1997) แต่ Hope (2003) โต้แย้งว่าการบังคับโดยใช้วิธีทางกฎหมายกับการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการรายงานทางการเงิน เนื่องจากการบังคับใช้ สามารถช่วยลดการทุจริตที่เกิดจากการฉ้อโกงที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน ซึ่งสามารถเพิ่มความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงิน (Ball, 2000)

การศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3 กลุ่มอุตสาหกรรม งานวิจัยของสุฏิกา รักประสูติ (2560) พบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุดใน 2 ปี คือ สาเหตุจากการปรับใช้มาตรฐานใหม่รองลงมาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และเมื่อศึกษาขนาดและผลประกอบการของบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และความผิดพลาดบริษัทที่มีขนาดใหญ่มีผลการดำเนินงานขาดทุน มีสัดส่วนการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากสาเหตุความผิดพลาดลักษณะข้อมูลเกิดจากบริษัทย่อย และจากการศึกษามาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 ได้กำหนดให้มีการปรับปรุงย้อนหลัง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ ซึ่งอาจเกิดจากความตั้งใจ หรือไม่ตั้งใจ จากการศึกษาของ Scholz (2014) พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2003 – 2012 มีการ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปรับงบการเงินย้อนหลัง เกิดขึ้นจากการทุจริต ประมาณ 2% ในช่วงเวลา 10 ปี บริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจะเป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กและไม่มีความสามารถในการทำกำไร สอดคล้องกับการศึกษาที่ระบุว่าโดยประมาณ 50% ของบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิ พยายามสร้างรายได้ให้สูงขึ้น (DeFond & Jiambalvo, 1991) และพยายามกำหนดข้อจำกัดหรือข้อตกลงด้านหนี้สิน (Efendi et al., 2007; Dechow et al., 1996; Richardson et al., 2002) และการกระจายความเป็นเจ้าของ (DeFond & Jiambalvo, 1991) สามารถตั้งข้อสังเกตว่ามีการแก้ไขปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับรายได้ (DeFond & Jiambalvo, 1991) สอดคล้องกับการศึกษาของ Ku-Ismail (2010) ที่พบว่าบริษัทเลื่อนการรับรู้รายการพิเศษใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการกำไรและรายได้ แสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริงโดยมักเกิดขึ้นกับบริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (Efendi et al., 2007; Persons, 2005) และ Lin (2006) พบว่าขนาดของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ดังนั้นการกำกับดูแลกิจการควรมีบทบาทสำคัญในการติดตามตรวจสอบการปรับเงินการเงินย้อนหลัง (Klein, 2002; Aier, 2005; Srinivasan, 2005; Marciukaityte, 2009) การปรับงบการเงินย้อนหลังแสดงให้เห็นถึงความไม่มีคุณภาพของการรายงานทางการเงิน (Levitt, 1998; Palmrose & Scholz, 2000) ทั้งนี้ Anderson and Yohn (2002) กล่าวว่าหากบริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง สามารถบ่งบอกอย่างชัดเจนว่างบการเงินของบริษัทไม่มีความน่าเชื่อถือ แต่งานวิจัย Flanagan (2008) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นเนื่องจากโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการอ่อนแอ บางงานวิจัยพบหลักฐานความสัมพันธ์กันระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและการกำกับดูแลกิจการ (Agrawal & Chadha, 2005)

ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากงานวิจัยของ Palmrose and Scholz (2000) จำแนกลักษณะข้อมูลในการปรับงบการเงินย้อนหลัง 2 แบบ คือ การปรับเชิงเศรษฐกิจ และปรับเชิงเทคนิค การปรับเชิงเศรษฐกิจจะเกี่ยวกับการปรับความผิดพลาดรายการที่นำเสนอในงบกำไรขาดทุนและงบแสดงฐานะการเงิน ซึ่งเกี่ยวกับรายได้และค่าใช้จ่ายหลักของกิจการ ส่วนรายการปรับเชิงเทคนิคเกี่ยวกับรายการที่ไม่ใช่รายได้หลักของกิจการ เช่น การตัดจำหน่ายค่าความนิยม นอกจากนี้ Dechow (2011) ได้ระบุตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการพยากรณ์ในปีที่มีการเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชีขัดต่อข้อเท็จจริงอย่างมีสาระสำคัญ พบว่ามีข้อมูลที่ผิดปกติ ได้แก่ คุณภาพของรายการคงค้างสูงมาก สินทรัพย์ประเภท Soft Assets สูงมาก ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ลดลงในขณะที่มีการขายสินค้าเป็นเงินสดเพิ่มขึ้น สัญญาเช่าดำเนินงาน สูงมากผิดปกติและมีการคาดหวังผลตอบแทนจากโครงการผลประโยชน์พนักงานสูงกว่ากิจการอื่น ๆ ส่งผลให้รายงานการเงินที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง ขาดความน่าเชื่อถือจากบุคคลภายนอก เช่น ลูกค้า ผู้จำหน่ายสินค้า (Albring, 2013;

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Huang et al., 2010) และอัตราการเติบโตของกิจการลดลงจากการปรับงบการเงินย้อนหลัง สอดคล้องกับ Ma (2011) ที่พบว่ากิจการที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีมูลค่ากิจการต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกิจการที่ไม่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นสรุปเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ได้ว่าการปรับงบการเงินย้อนหลัง หมายถึง การแก้ไขหรือปรับปรุงงบการเงิน เนื่องจากการไม่ปฏิบัติตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Palmrose & Scholz, 2000; Efendi et al., 2007; Myers et al., 2004) การปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นโดยความสมัครใจหรือได้รับแจ้งให้ปรับแก้ไขจากผู้ตรวจสอบหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล (Group, 2003) โดยลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการสร้างรายได้ (DeFond & Jiambalvo, 1991) สอดคล้องกับการศึกษา Wang and Wu (2011) พบว่าลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทในสหรัฐอเมริกาเกี่ยวข้องกับรายได้สูงถึง 40% รองลงมาคือค่าใช้จ่าย จากการทบทวนลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังจึงจำแนกประเภทของลักษณะข้อมูลได้เป็น 5 ประเภท ดังนี้ 1) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ 2) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 3) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับภาษี 4) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน การจัดหาเงิน และ5) ความผิดพลาดอื่น ๆ

สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้เพื่อให้งบการเงินมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ และมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงวดก่อน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 8 ระบุว่าต้องใช้วิธีการปรับย้อนหลังงบการเงินเสมือนว่ากิจการได้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าวมาโดยตลอด นอกจากนี้ Scholz (2014) พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ประมาณ 2% โดยมีการปรับงบการเงินย้อนหลังเป็นเวลานานถึง 10 ปี เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงการจัดการที่ไม่ดี ผู้บริหารมีแรงจูงใจทุจริตในการปรับงบการเงินย้อนหลัง อ้อฉลในฐานะผู้มีอำนาจตัดสินใจและพยายามปกปิดการทุจริตดังกล่าว จากการทบทวนสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังข้างต้นสรุปได้ว่า การปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดจากสาเหตุดังนี้ 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ 4) การทุจริต

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง แสดงได้ในตารางที่ 2.1 ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.1 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Collins (2012); Agolia (2011)	ศึกษาการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) มาใช้	พบว่าบริษัทมีโอกาสเป็นไปได้น้อยมากที่จะตัดสินใจทางบัญชีเชิงรุก ภายใต้หลักการบัญชีตามกรอบแนวคิดมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS)
มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8	ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	มีข้อกำหนดให้มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง เนื่องจาก 1) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 2) ความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากความไม่ตั้งใจ หรือตั้งใจเจตนาทุจริต
Atwood (2011)	ศึกษาเกี่ยวกับการนำรายงานทางการเงินที่เป็นการรายงานภายใต้ IFRS เปรียบเทียบกับรายงานทางการเงินที่รายงานภายใต้ US GAAP	พบว่ารายได้ที่เกิดขึ้นในเชิงบวกเมื่อมีการรายงานทางการเงินที่เป็นการรายงานภายใต้ IFRS นั้นมีความเสถียรมากกว่ารายงานทางการเงินที่ได้รายงานภายใต้ US GAAP แม้ว่าจะมีต้นทุนค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นมาก้อตาม เมื่อรายงานทางการเงินที่รายงานภายใต้ IFRS มากกว่าการรายงานทางการเงินภายใต้ US
Nobes (2006); Daske (2008)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำ IFRS มาใช้กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ระบุว่าการนำ IFRS มาใช้จะช่วยให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้จัดการและผู้สอบบัญชีในการตีความและปรับใช้มาตรฐาน อาจนำไปสู่ความแตกต่างและปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Hope (2003)	ศึกษาเกี่ยวกับการบังคับโดยวิธีทางกฎหมายทางการบัญชี	ระบุว่าการบังคับโดยใช้วิธีทางกฎหมายกับการบัญชีที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของการรายงานทางการเงิน เนื่องจากการบังคับใช้ สามารถช่วยลดการทุจริตที่เกิดจากการฉ้อโกงที่เกี่ยวข้องกับการรายงานทางการเงิน
สุฎิกา รักประสูติ (2560)	การศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย 3 กลุ่มอุตสาหกรรม	สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คือสาเหตุการปรับใช้มาตรฐานใหม่ รองลงมาเกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และความผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ
Scholz (2014)	ศึกษาการทุจริตทางด้านงบการเงิน	พบว่า บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี 2003 – 2012 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นจากการทุจริตประมาณ 2% ในช่วงเวลา 10 ปี บริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังส่วนมากจะเป็นบริษัทที่มีขนาดเล็กและไม่มีความสามารถในการทำกำไร
DeFond and Jiambalvo (1991)	ศึกษาการทุจริตทางด้านงบการเงิน และการปรับงบการเงินย้อนหลัง	พบว่าโดยประมาณ 50% ของบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเป็นบริษัทที่มีผลการดำเนินงานขาดทุนสุทธิพยายามสร้างรายได้ให้สูงขึ้น
Palmrose and Scholz (2000)	ศึกษาลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง	จำแนกลักษณะข้อมูลในการปรับงบการเงินย้อนหลัง 2 แบบ คือ การปรับเชิงเศรษฐกิจ และปรับเชิงเทคนิค

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Dechow (2011)	ศึกษาตัวบ่งชี้ที่ใช้ในการพยากรณ์การเปิดเผยข้อมูลทางการบัญชี	พบว่ามีข้อมูลที่ผิดปกติ ได้แก่ คุณภาพของรายการคงค้างสูงมาก สินทรัพย์ประเภท Soft Assets สูงมาก ผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ ลดลงในขณะที่มีการขายสินค้าเป็นเงินสดเพิ่มขึ้น การปรับงบการเงินย้อนหลัง ขาดความน่าเชื่อถือจากบุคคลภายนอก
Albring, 2013; Huang et al., 2010	ศึกษาอัตราการเติบโตของกิจการกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	พบว่ากิจการที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีมูลค่ากิจการต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับกิจการที่ไม่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง

จากงานวิจัยในอดีตของนักวิจัยหลายท่านได้ชี้ให้เห็นความสำคัญในเรื่องความน่าเชื่อถือของรายงานทางการเงินต่อผู้ใช้งบการเงิน หากบริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งจะเกิดการปรับเปลี่ยนมาตรฐานการบัญชี การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และเกิดจากความผิดพลาด ทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ ย่อมส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือ และมูลค่าของกิจการ จึงเห็นมาตรฐานรายงานทางการเงินในประเทศไทย (Thai Financial Reporting Standards TFRS) และกรอบแนวคิดสำหรับการรายงานทางการเงิน มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลังของกิจการ

2.3.2 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการอิสระ

คณะกรรมการอิสระ หมายถึง กรรมการที่ไม่ได้ทำหน้าที่จัดการของบริษัท เป็นคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) เป็นอิสระจากฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม และเป็นผู้ไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัทในลักษณะที่จะทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงความเห็นที่เป็นอิสระ ซึ่งทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจการบริหารงานและลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก) หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ของสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (2560) มีข้อกำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบจะต้องมีคุณสมบัติเป็นกรรมการอิสระ ไม่เป็นกรรมการที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการให้ตัดสินใจในการดำเนินกิจการของบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บริษัทใหญ่ บริษัทย่อย บริษัทร่วม บริษัทย่อยลำดับเดียวกัน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้มีอำนาจควบคุมบริษัทแต่จากงานวิจัยของ Agrawal and Chadha (2005) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับต่ำ และมีตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน อีกทั้ง Bedard (2004) ได้ให้เหตุผลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการจัดการรายได้และการกำกับดูแลกิจการ ทั้งสองอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับพยายามที่จะวางแผนในเรื่องของการตรวจสอบและสอบบัญชีเพิ่มสูงขึ้น โดยการยืนยันจาก Abbott et al. (2004) ว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ Beasley (1996) ได้ให้การสนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินจะมีผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อรายงานทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรที่จะมีความเป็นอิสระเพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง

นอกจากนี้ John and Senbet (1998) พบว่าคณะกรรมการบริษัทซึ่งมีหน้าที่สอดส่องดูแลและควบคุมฝ่ายจัดการในการบริหารงานของบริษัท จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยดูจากความเป็นอิสระในการทำงาน ขนาดของคณะกรรมการ โครงสร้างตำแหน่งคณะกรรมการ การครอบครองหุ้นในบริษัทของคณะกรรมการ และผลตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hermalin and Weisbach (1991) และ Bai (2004) ที่พบว่าจำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้น จะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นได้ และบทบาทของคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ เป็นลักษณะสำคัญสำหรับความมีประสิทธิภาพ (Kosnik, 1987; Hermalin & Weisbach, 1991; Weisbach, 1988) เพราะความเป็นอิสระของคณะกรรมการมีความเกี่ยวข้องหรือความเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดการทุจริตทางด้านการเงิน (Beasley, 1996) มีการจัดการเกี่ยวกับรายได้น้อย (Chtourou et al., 2001; Klein, 2002; Peasnell et al., 2005) แต่ไม่ได้หมายความว่ามีกรรมการอิสระมากขึ้น จะส่งผลให้มีคณะกรรมการดำเนินงานมีประสิทธิผล (Mace, 1986; Conyon, 1998; Ho, 2001; Gul, 2002) ขัดแย้งกับการศึกษาในอดีต (Mace, 1986; Conyon, 1998; Ho, 2001; Gul, 2002) ที่พบว่าการมีคณะกรรมการอิสระมากขึ้น ไม่ได้ส่งผลให้มีคณะกรรมการดำเนินงานมีประสิทธิผล และงานวิจัยของ Kyereboach and Beikpe (2002) ได้ชี้แจงว่าการมีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายจึงไม่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัท เพราะในความเป็นจริงการปรับงบการเงินย้อนหลังยังคงเกิดขึ้น (Baber et al., 2005) ดังนั้นจึงดูเหมือนว่ากรรมการที่มีความเป็นอิสระ ยังไม่ใช่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการบริหารงานมีประสิทธิภาพ หากยังคงมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงหรือมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง อาจส่งผลเสียหายต่อ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชื่อเสียงของกรรมการอิสระ (Fama & Jensen, 1983) ทั้งนี้ Kosnik (1987) ยังให้เหตุผลว่าหากเกิดเหตุการณ์วิกฤตเกิดขึ้น มีความเป็นไปได้ที่กรรมการอิสระจะใช้อำนาจในการถอดถอนผู้บริหารระดับสูงสุด เมื่อผลกำไรของบริษัทลดลง (Weisbach, 1988) ซึ่งแสดงว่าการทุจริตทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระ Dechow et al. (1996) กล่าวถึงการละเมิดทางการบัญชีเกิดขึ้นในองค์กร โดยเชื่อมโยงมาจากการกระทำและครอบงำจากผู้บริหารของบริษัท ทั้งที่วัตถุประสงค์หลักของการแต่งตั้งกรรมการอิสระ คือ การนำความความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะต่าง ๆ ของกรรมการอิสระมาถ่ายทอดสู่องค์กร เพื่อความโปร่งใสมากขึ้น เนื่องจากการปรับงบการเงินย้อนหลังส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ความซื่อสัตย์สุจริตของคณะกรรมการอิสระ

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังและคณะกรรมการอิสระ แสดงได้ในตารางที่ 2.2 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังและคณะกรรมการอิสระ

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Agrawal and Chadha (2005)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ	การปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ไม่มีประสิทธิภาพหรือระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการระดับต่ำ และมีตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน
Bedard (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเสี่ยงด้านการจัดการรายได้และการกำกับดูแลกิจการ	ระบุเหตุผลเกี่ยวกับความเสี่ยงด้านการจัดการรายได้และการกำกับดูแลกิจการทั้งสองอย่างนี้มีความเกี่ยวข้องกับความพยายามที่จะวางแผนในเรื่องของการตรวจสอบและสอบบัญชีเพิ่มสูงขึ้น มีโอกาสสูงที่จะปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Abbott et al. (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระและการกำกับดูแลกิจการ	ระบุว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง
Beasley (1996)	ศึกษาผลกระทบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อรายงานทางการเงิน	ให้การสนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัท ผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน สามารถทำให้มีผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อรายงานทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรที่จะมีความเป็นอิสระเพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง
John and Senbet (1998)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างคณะกรรมการบริษัท การครอบครองหุ้นในบริษัทของคณะกรรมการและผลตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท	คณะกรรมการบริษัทซึ่งมีหน้าที่สอดส่องดูแล และควบคุมฝ่ายจัดการในการบริหารงานของบริษัท จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ โดยดูจากความเป็นอิสระในการทำงาน ขนาดของคณะกรรมการ โครงสร้างตำแหน่งคณะกรรมการ การครอบครองหุ้นในบริษัทของคณะกรรมการ และผลตอบแทนของคณะกรรมการบริษัท
Hermalin and Weisbach (1991)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมการอิสระกับการดำเนินงานขององค์กร	จำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้นจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นได้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Bai (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนกรรมการอิสระกับการดำเนินงานขององค์กร	จำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้นจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้นได้ และบทบาทของคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ เป็นลักษณะสำคัญสำหรับความมีประสิทธิภาพ
Kosnik (1987); Hermalin and Weisbach (1991); Weisbach (1988)	ศึกษาความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทและการทุจริตทางด้านการเงิน	ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทมีความเกี่ยวข้องหรือความเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดการทุจริตทางด้านการเงิน และการปรับงบการเงินย้อนหลัง
Kyereboach and Beikpe (2002)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระกับในความเป็นจริงของการปรับงบการเงินย้อนหลัง	การมีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายและหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี จึงไม่มีผลต่อการดำเนินงานของบริษัท เพราะในความเป็นจริงการปรับงบการเงินย้อนหลังยังคงเกิดขึ้น
Baber et al. (2005)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระ และการปรับงบการเงินย้อนหลัง	คณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระยังไม่ใช่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าระบบการจัดการบริหารงานมีประสิทธิภาพ หากบริษัทยังคงมีการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงหรือมีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้น
Fama and Jensen (1983)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการอิสระกับผลประกอบการของบริษัท	ให้เหตุผลว่าหากเกิดสถานการณ์หรือเหตุการณ์วิกฤตเกิดขึ้น มีความเป็นไปได้ที่กรรมการอิสระจะใช้อำนาจในการถอดถอนผู้บริหารระดับสูงสุด เมื่อผลกำไรของบริษัทลดลง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Kosnik (1987)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการอิสระกับผลประกอบการของบริษัท	ให้เหตุผลว่าหากเกิดสถานการณ์หรือเหตุการณ์วิกฤตเกิดขึ้น มีความเป็นไปได้ที่กรรมการอิสระจะใช้อำนาจในการถอดถอนผู้บริหารระดับสูงสุด เมื่อผลกำไรของบริษัทลดลง
Weisbach (1988)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการทุจริตทางการเงินกับคณะกรรมการอิสระ	ระบุว่าการทุจริตทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระ
Dechow et al. (1996)	ศึกษาถึงการปรับงบการเงินย้อนหลังส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ความซื่อสัตย์สุจริตของคณะกรรมการอิสระ	การละเมิดทางการบัญชีเกิดขึ้นในองค์กร โดยเชื่อมโยงมาจากการกระทำและครอบงำจากผู้บริหารของบริษัท ทั้งที่วัตถุประสงค์หลักของการแต่งตั้งกรรมการอิสระ คือการนำความความรู้ความเชี่ยวชาญ และทักษะต่าง ๆ ของกรรมการอิสระมาถ่ายทอดสู่องค์กรเพื่อความโปร่งใสมากขึ้น แต่เนื่องจากการปรับงบการเงินย้อนหลังส่งผลกระทบต่อชื่อเสียง ความซื่อสัตย์สุจริตของคณะกรรมการอิสระ

จากงานวิจัยในอดีตของนักวิจัยหลายท่าน ได้ชี้ให้เห็นว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์กับคณะกรรมการอิสระ เนื่องจากการปรับงบการเงินย้อนหลัง ส่งผลกระทบเสียหายด้านความซื่อสัตย์สุจริต ชื่อเสียงของคณะกรรมการอิสระ และคาดว่าคณะกรรมการอิสระมีความเกี่ยวข้องในเชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ดังนั้นจึงกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐาน 1: การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2.3.3 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา

คณะกรรมการสรรหา คือ กรรมการผู้มีหน้าที่สรรหาคัดเลือก และเสนอบุคคลที่เหมาะสมให้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท และกรรมการชุดย่อย ตลอดจนปฏิบัติงานด้านอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายและนำเสนอต่อคณะกรรมการบริษัท ประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสูงสุดของบริษัท เพื่อเสนอต่อที่ประชุมคณะกรรมการบริษัททราบ ซึ่งการสรรหากรรมการโดยใช้คณะกรรมการสรรหา จะทำให้เกิดความโปร่งใสในขั้นตอนการสรรหา ทำให้บริษัทมีโอกาสที่จะได้บุคคลที่มีศักยภาพมาร่วมสร้างมูลค่ากิจการให้สูงขึ้น (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก) ซึ่งสอดคล้องกับ Finance Committee (2007) แนะนำให้บริษัทจดทะเบียนจัดตั้งผู้เสนอชื่อคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอิสระอย่างแท้จริง แม้ว่าบทบาทของคณะกรรมการสรรหายังไม่ได้มีการศึกษาอย่างละเอียด แต่ในการศึกษาของ Brown and Caylor (2004) พบว่ามีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหาและผลดำเนินการของบริษัท ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหามีความสำคัญมากกว่ากรรมการอิสระ เพราะคณะกรรมสรรหามีหน้าที่ในการเสนอชื่อกรรมการและประเมินคณะกรรมการและผลการปฏิบัติงานของกรรมการรายบุคคล

คณะกรรมการสรรหาควรประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงธรรม (US Congress, 2002; Finance Committee, 2007) ตามวัตถุประสงค์ในการแต่งตั้งกรรมการอิสระภายนอก เพื่อป้องกันสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น (Vafeas, 1999)

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา แสดงได้ในตารางที่ 2.3 ดังนี้

ตารางที่ 2.3 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Brown and Caylor (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา กับผลการดำเนินงานของกิจการ	พบว่ามีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหาและผลดำเนินการของบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Vafeas (1999)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหากับสิทธิของผู้ถือหุ้น	คณะกรรมการสรรหาควรประกอบด้วยกรรมการอิสระทั้งหมด เพื่อให้แน่ใจว่ามีความเที่ยงธรรม ตามวัตถุประสงค์ในการแต่งตั้งกรรมการอิสระภายนอก เพื่อป้องกันสิทธิประโยชน์ของผู้ถือหุ้น
Finance Committee (2007)	ศึกษาบทบาทของคณะกรรมการสรรหา	ระบุว่าบริษัทจดทะเบียนจัดตั้งผู้เสนอชื่อคณะกรรมการที่ประกอบด้วยกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหารทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นอิสระอย่างแท้จริง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหาไม่ได้มีการศึกษาไว้มากนัก แต่สามารถระบุได้ว่าคุณภาพของผู้ที่คณะกรรมการสรรหาจะคัดเลือกมาเป็นคณะกรรมการบริษัทนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา ถ้าคณะกรรมการสรรหามีความเป็นอิสระสูง คณะกรรมการบริษัทจะมีความเป็นอิสระสูงขึ้นเช่นกัน เพราะคณะกรรมการสรรหาได้คัดเลือกคณะกรรมการบริษัทจากบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านบัญชีเป็นอย่างดี จึงทำให้มีโอกาสเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการทบทวนวรรณกรรมด้านความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา สำหรับบริบทของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยนั้น ผู้วิจัยคาดว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหาไม่น่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ดังนั้นจึงไม่นำความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหาเข้าเป็นตัวแปรอิสระของงานวิจัยครั้งนี้

2.3.4 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) คือ ผู้ที่ได้รับมอบหมายจากคณะกรรมการให้ทำหน้าที่หลักในการสอบทานรายงานทางการเงิน พิจารณาคัดเลือกผู้สอบบัญชี สอบทานระบบการควบคุมภายในและตรวจสอบภายใน สอบทานให้บริษัทปฏิบัติตามกฎระเบียบ และดูแลรายการที่อาจก่อให้เกิดความขัดแย้งของผลประโยชน์ (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2555ก)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากการศึกษาของ Chan (2008) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของคณะกรรมการเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่ในคณะกรรมการตรวจสอบส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท ประกอบกับการศึกษาของ Anderson and Yohn (2002) และ Davidson (2004) พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบจัดเป็นหนึ่งในกลไกการกำกับดูแลกิจการที่สำคัญที่สุด สำหรับการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ และจากการศึกษาของ Kolins (1991) พบว่าหากคณะกรรมตรวจสอบมีความเป็นอิสระสูง ยิ่งส่งผลให้ความสามารถในการดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานทางการเงินมีประสิทธิผลมากขึ้น เนื่องจากคณะกรรมตรวจสอบไม่ได้รับอิทธิพลจากการบริหารการจัดการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสำคัญเพราะทำให้มั่นใจถึงความเที่ยงธรรม

อย่างไรก็ตาม Klein (2002) ได้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง ในขณะที่ Beasley (1996) และ Chtourou et al. (2001) ได้ระบุไว้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร และการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท จากหลักฐานเชิงประจักษ์แสดงให้เป็นว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับรายได้ที่ดีขึ้น (Wild, 1994; Klein, 2002) และความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ พบว่าเกี่ยวข้องกับข้อผิดพลาดทางบัญชี ความผิดปกติและการกระทำที่ผิดกฎหมายลดน้อยลง (McMullen, 1993) โอกาสการทุจริตที่เกี่ยวกับรายงานทางการเงินต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าสามารถช่วยลดโอกาสในการสร้างผลกำไรที่สูงเกินความจริงได้เช่นกัน (DeFond & Jiambalvo, 1991; Abbott et al., 2004) อีกทั้ง Abbott et al. (2004) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งสอดคล้องที่กล่าวไว้ว่าหากบริษัทมีการจัดประชุมการตรวจสอบและมีการอภิปราย อย่างน้อย 4 ครั้งต่อปี ความถี่ของการเข้าร่วมประชุม จะทำให้การปรับงบการเงินย้อนหลังลดน้อยลง

การศึกษาของ Menon and Williams (1994) พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ดังนั้นคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระเพียงผู้เดียว ควรส่งเสริมให้มีแรงจูงใจในการกำกับดูแลถึงขั้นตอนกระบวนการรายงานทางการเงิน เป็นไปตามข้อกำหนดใหม่ของตลาดหลักทรัพย์ของนิวยอร์คในปี 1999 โดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนทั้งหมดมีคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อยสามคน ซึ่งทุกคนไม่มีความสัมพันธ์กับบริษัท อีกทั้ง US Congress (2002) กำหนดให้บริษัทในสหรัฐอเมริกามีคณะกรรมการตรวจสอบที่ประกอบด้วยกรรมการอิสระเพียงผู้เดียว แต่คณะกรรมการการเงินแห่งสหรัฐอเมริกา (Finance Committee, 2007) แนะนำว่า

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คณะกรรมการตรวจสอบ ควรประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อยสามคน และมีความเป็นอิสระ ประกอบกับคณะกรรมการการเงินแห่งสหรัฐอเมริกา (Finance Committee, 2007) กำหนดให้กรรมการทุกคนเป็นกรรมการที่ไม่เป็นผู้บริหาร มีความรู้ทางการเงิน และยังกำหนดความถี่ในการให้มีการประชุม อย่างไรก็ตามประเด็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการเป็นปัญหาที่น่ากังวล เพราะเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพของคณะกรรมการตรวจสอบ และบทบาทของคณะกรรมการอิสระในการขัดขวางการแสดงข้อมูลรายงานทางการเงินที่ขัดต่อข้อเท็จจริง ในการศึกษาครั้งนี้ประเด็นหลักของการวิจัย คือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง เนื่องจากอาจส่งผลเสียหายต่อชื่อเสียงของคณะกรรมการตรวจสอบอิสระได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความผิดปกติ และการกระทำที่ผิดกฎหมาย คณะกรรมการตรวจสอบจะหลีกเลี่ยงจากเหตุการณ์ดังกล่าว

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบแสดงได้ในตารางที่ 2.4 ดังนี้

ตารางที่ 2.4 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Chan (2008)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบมีความเป็นอิสระ กับผลการดำเนินงานของบริษัท	พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อยร้อยละ 50 ของคณะกรรมการเป็นผู้เชี่ยวชาญและมีความเป็นอิสระ ทำหน้าที่ในคณะกรรมการตรวจสอบส่งผลเชิงบวกต่อผลการดำเนินงานของบริษัท
Anderson and Yohn (2002); Davidson (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบกับคุณภาพของการรายงานทางการเงิน	พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบจัดเป็นหนึ่งในกลไกการกำกับดูแลกิจการที่สำคัญที่สุด สำหรับการรายงานทางการเงินที่มีคุณภาพ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Kolins (1991)	ศึกษาคณะกรรมตรวจสอบมีความเป็นอิสระกับการดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานทางการเงิน	คณะกรรมตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระสูง ยิ่งส่งผลให้ความสามารถในการดำเนินงานเกี่ยวกับรายงานทางการเงินมีประสิทธิผลมากขึ้น มีความสำคัญ เพราะทำให้มั่นใจถึงความเที่ยงธรรม
Beasley (1996); Chtourou et al. (2001)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร	ระบุไว้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร
Klein (2002)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง
Beasley (1996); Chtourou et al. (2001)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร	ระบุไว้ว่าไม่มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร
Wild (1994); Klein (2002)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบและความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร	พบว่าความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันระหว่างความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริหาร และการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.4 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
McMullen (1993)	ศึกษาความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับข้อผิดพลาดทางบัญชี	พบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบเกี่ยวข้องกับข้อผิดพลาดทางบัญชี ความผิดปกติและการกระทำที่ผิดกฎหมายลดน้อยลง
Abbott et al. (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ	พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ จะทำให้การปรับงบการเงินย้อนหลังลดน้อยลง
DeFond and Jiambalvo (1991); Abbott et al. (2004)	ศึกษาโอกาสการทุจริตรายงานทางการเงิน	พบว่าโอกาสการทุจริตที่เกี่ยวกับรายงานทางการเงินต่ำ นอกจากนี้ยังพบว่าสามารถช่วยลดโอกาสในการสร้างผลกำไรที่สูงเกินความจริงได้เช่นกัน
Mohd-Nasir and Abdullah (2004); Abdullah (2004); Mohd-Saleh et al. (2005)	การศึกษาเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบกับประสิทธิภาพการติดตาม	ไม่ได้รับการสนับสนุน ล้มเหลว
Menon and Williams (1994)	การศึกษาความสัมพันธ์สัดส่วนของคณะกรรมการอิสระกับความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ	พบว่าสัดส่วนของคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความถี่ของการประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ จะทำให้การปรับงบการเงินย้อนหลังลดน้อยลง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ประเด็นความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความเกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพต่อการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงของรายงานทางการเงิน ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ศึกษาในส่วนประเด็นของการปรับงบการเงินย้อนหลังเนื่องจากการปรับงบการเงินย้อนหลังอาจส่งผลเสียต่อชื่อเสียงและความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเป็นความผิดพลาดที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาจากกระทำที่ผิดกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ จึงคาดการณ์ได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบจะพยายามหลีกเลี่ยง เพื่อมิให้เหตุการณ์ดังกล่าวเกิดขึ้น จึงทำให้มีโอกาสเป็นไปได้ที่จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลัง จึงเห็นได้ความความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบมีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบของประเทศไทย พบว่าสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเล็งเห็นความสำคัญของความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ จึงกำหนดคู่มือระเบียบข้อบังคับ หน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบไว้ในองค์ประกอบของข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบระบุว่าคณะกรรมการตรวจสอบประกอบด้วยสมาชิกอย่างน้อย 3 รายโดยทุกรายต้องเป็นกรรมการอิสระ ทั้งนี้จำนวนสมาชิกควรขึ้นอยู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งโดยทั่วไปตามมาตรฐานสากลจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการตรวจสอบจะอยู่ระหว่าง 3-5 ราย ดังนั้นผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีรายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มีประสิทธิผลสูงสุดมีอิทธิพลต่อองค์กร และเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีความรับผิดชอบในการจัดการลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้จัดการและผู้ถือหุ้น ช่วยลดต้นทุนหน่วยงานและนำเสนอรายงานทางการเงินที่โปร่งใส ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน มีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการรายงานทางการเงิน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการและผู้ตรวจสอบบัญชี เพราะคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินจะเข้าใจกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถปรับปรุงแก้ไขรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (Sultana & Zhan, 2015) สอดคล้องกับ Abbott et al. (2004) ระบุว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ด้านบัญชีและเชี่ยวชาญด้านการเงินจะนำเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ กำหนดสมมติฐานดังนี้

สมมติฐาน 2: การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2.3.5 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท

ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท คือ ผู้บริหารระดับสูงสุดของบริษัท (CEO) นอกเหนือจากหน้าที่บริหารบริษัทในระดับสูงสุดแล้ว ยังคงดำรงตำแหน่งประธานกรรมการอีกเช่นกัน Aier (2005) ได้แนะนำว่าบริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงสุด เป็นผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานในระดับตำแหน่งสูง ๆ หรือมีประสบการณ์การเกี่ยวกับการฝึกอบรมในระดับที่สูง เช่น เป็นผู้บริหารบริษัทซึ่งมีใบอนุญาตเป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) หรือจบการศึกษาขั้นต่ำอย่างน้อยระดับปริญญาโท จะมีโอกาสต่ำมากที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท และในด้านความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับดูแลกิจการกับคณะกรรมกรรมการตรวจสอบอิสระ บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จะต้องจัดให้มีรายงานการเงินได้รับรองจากผู้ตรวจสอบบัญชีอิสระก่อนยื่นเสนอรายงานทางการเงินต่อคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

นอกจากนี้ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีกล่าวว่าการแยกบทบาทของผู้บริหารสูงสุดและประธานคณะกรรมการถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการ แต่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจนว่าการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทดีหรือไม่ต่อมูลค่าผู้ถือหุ้น แต่ในทางทฤษฎีการรวบสองบทบาทในคนเดียวทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุด (CEO) มีอำนาจมากเกินไป และ Boyd (1994) ได้แสดงความเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสที่ CEO แสวงหาผลประโยชน์ของเขามากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยกระทำการทุจริต ทำให้คณะกรรมการไม่มีประสิทธิและไม่มีอำนาจใด ๆ อาจส่งผลกระทบเสียหายต่อมูลค่าผู้ถือหุ้น อีกทั้ง Rechner (1989) กล่าวว่าตามโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ และประธานคณะกรรมการควรเป็นบุคคลภายนอก และการศึกษาของ Jensen (1993) ให้เหตุผลว่าเพื่อให้คณะกรรมการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การแยกตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุด (CEO) และประธานคณะกรรมการออกจากกันเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก Dechow et al. (1996) พบว่าการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ และการปรับงบการเงินย้อนหลังมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ทั้งนี้ Brown and Caylor (2004) แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์จากการศึกษาวัดค่าจาก Tobin's Q โดยชี้ให้ความเห็นว่าการแยกกันระหว่างผู้บริหารระดับสูงสุดและประธานคณะกรรมการ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมูลค่าบริษัทที่สูงขึ้นในมุมมองของการตลาดที่ดี และการศึกษาของ Efendi et al. (2007) เปิดเผยเพิ่มเติมว่าบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จะมีโครงสร้างการกำกับการดูแลที่อ่อนแอ หากผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กับประธานกรรมการบริษัท การมีประธานคณะกรรมการที่ไม่ดำรงตำแหน่งควบคู่ผู้บริหารระดับสูงสุด ทำให้มั่นใจได้ว่าประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ หากผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จะทำให้เกิดการควบคุมและกำหนดวาระการประชุมของการประชุมคณะกรรมการเพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารสูงสุดได้ (Abdullah, 2004) อย่างไรก็ตามการแยกกันระหว่างผู้บริหารระดับสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท อาจส่งผลดีต่อผู้ถือหุ้น (Conyon, 1998; Cheng, 2006; Faleye, 2007) และสะท้อนให้เห็นหลักของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Marciukaityte, 2009) ประกอบกับความคิดเห็นของ (Finance Committee, 2007) แนะนำให้ผู้บริหารระดับสูงสุด กับประธานกรรมการบริษัท ควรแยกออกเป็นสองบทบาท ไม่ควรควบรวมตำแหน่งกัน แต่ในมุมมองของ Kaawaase (2021) ได้แสดงความเห็นในทางกลับกันว่า หากใช้ทฤษฎีการพึ่งพาทรัพยากรและการดูแล จะเห็นว่าการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ส่งผลให้เกิดความเป็นผู้นำที่เป็นหนึ่งเดียวและง่ายในการกำหนดนโยบายต่าง ๆ เพื่อพัฒนาและปรับปรุงให้ดีขึ้น ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบริษัทที่จะได้รับประโยชน์จากการตัดสินใจที่รวดเร็ว ในสภาพแวดล้อมที่มีการแข่งขันสูงและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

อีกทั้งการศึกษาของ Peng (2007) ได้ทำการศึกษาผลกระทบของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท พบว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ในเวลาเดียวกันนั้นทำให้เพิ่มมูลค่าในด้านการผลิตและการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ และงานวิจัยของ Donaldson (1991) สะท้อนให้เห็นถึงมูลค่าทางการตลาดของบริษัทที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้ระบุว่าบริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จะช่วยให้ตัดสินใจได้ดีขึ้นและเร็วขึ้น ทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าการแยกสองตำแหน่งออกจากกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลลดา ชะโลมกลาง และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู (2561) พบว่าผู้บริหารสูงสูดดำรงตำแหน่งควบคู่ประธานกรรมการบริษัทมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงาน และบรรษัทภิบาลที่ดี ในขณะที่งานวิจัยของ Baliga (1996) ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง อย่างไรก็ตาม Boyd (1995) อ้างว่า ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทอาจจะเป็นประโยชน์ถ้าอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการขาดแคลนทรัพยากร (Resource Scarcity) และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท คือ ผู้บริหารระดับสูงสุดของบริษัท นอกเหนือจากหน้าที่บริหารบริษัทในระดับสูงสุดแล้วยังดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท แต่ทั้งนี้หลักการกำกับดูแล

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

กิจการที่ดี ระบุว่าควรแยกบทบาทของผู้บริหารสูงสุดและประธานกรรมการบริษัทออกจากกัน แต่ทางทฤษฎีการรวบสองบทบาทในคนเดียวยังมีอยู่จึงทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุดมีอำนาจมากเกินไป เป็นการเปิดโอกาสให้ CEO แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น จึงมีการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยการทุจริต เพื่อให้คณะกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การแยกตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดและประธานกรรมการบริษัทออกจากกันเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากพบว่าการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และการปรับงบการเงินย้อนหลังมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และจะมีโครงสร้างการกำกับการดูแลที่อ่อนแอ และผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท แต่หากประธานคณะกรรมการไม่ดำรงตำแหน่งควบคู่ผู้บริหารระดับสูงสุด จะทำให้มั่นใจว่าประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจะได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท แสดงได้ในตารางที่ 2.5 ดังนี้

ตารางที่ 2.5 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Aier (2005)	ศึกษาลักษณะของผู้บริหารกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	บริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงสุด เป็นผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานในระดับตำแหน่งสูง ๆ มีโอกาสต่ำมากที่จะปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท
Kaawaase (2021)	ศึกษาบทบาทของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการ	การแยกบทบาทของผู้บริหารสูงสุดและประธานคณะกรรมการถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Jensen (1993); Boyd (1994)	ศึกษาบทบาทของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการ	พบว่าการรวบสองบทบาทในคนเดียวทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุดมีอำนาจมากเกินไป และเปิดโอกาสที่ CEO แสวงหาผลประโยชน์ของเขามากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยทุจริต
Rechner (1989)	ศึกษาโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการ	โครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการคณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ และประธานคณะกรรมการควรเป็นบุคคลภายนอก
Jensen (1993)	ศึกษาบทบาทของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการ	คณะกรรมการจะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ หากบริษัทแยกตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุด (CEO) และประธานคณะกรรมการออกจากกันเป็นสิ่งสำคัญ
Efendi et al. (2004)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท	พบว่าบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จะมีโครงสร้างการกำกับการดูแลที่อ่อนแอ หากมีผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท
Dechow et al. (1996)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้กับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท	พบว่าการบิดเบือนข้อมูลรายได้ และการปรับงบการเงินย้อนหลังมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธาน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.5 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Baliga (1996)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท	ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง
Peng (2007)	ศึกษาผลกระทบของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการกับมูลค่าในด้านการผลิต	พบว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทในเวลาเดียวกันนั้นทำให้เพิ่มมูลค่าในด้านการผลิตและการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์
Donaldson (1991)	ศึกษาผลกระทบของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการกับมูลค่าในด้านการผลิต	มูลค่าทางการตลาดของบริษัทที่เพิ่มสูงขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีที่ได้ระบุว่าบริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จะช่วยให้ตัดสินใจได้ดีขึ้นและเร็วขึ้น ทำให้มีประสิทธิภาพสูงกว่าการแยกสองตำแหน่ง
Boyd (1995)	ศึกษาผลกระทบของผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการกับมูลค่าในด้านการผลิต	ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทอาจจะเป็นประโยชน์ภายใต้เงื่อนไขของการขาดแคลนทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท เห็นได้ว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ไม่เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ระบุคุณลักษณะว่าควรแยกบุคคลดังกล่าวออกเป็น 2 บทบาท เพราะจะทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรมีอำนาจมาก

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เกินไป และเมื่อใดที่ผู้บริหารถูกครอบงำในเรื่องการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงของรายงานทางการเงิน อาจนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลังโดยทุจริต ผู้วิจัยคาดว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวก สมควรแยก 2 ตำแหน่งนี้ออกจากกัน ดังนั้นจึงกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐาน 3: การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท

2.3.6 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) คือ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทซึ่งเป็นบุคคลภายนอกบริษัท ในมุมมองของการถือหุ้นกลุ่มใหญ่และมีลักษณะเป็นเจ้าของนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะโน้มน้าวความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของผู้บริหารได้ด้วยการใช้สิทธิในการออกเสียง ตามจำนวนสิทธิของการถือครองหุ้นในบริษัท (Chen, 2020) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกดังกล่าวนี้ ยังมีบทบาทที่สำคัญในการตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท (Shleifer & Vishny, 1997; Admati et al., 1994; Huddart, 1993; Maug, 1998; Noe, 2002) เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการ โดยแรงจูงใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่บุคคลภายนอกในติดตามการบริหารงาน มาจากรายได้หรือผลตอบแทนที่ผูกติดอยู่กับบริษัทที่ได้ลงทุนไว้ (Abdullah, 2002) และการศึกษาของ La Porta (1999) ได้รายงานไว้ว่าจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีจำนวนที่สูงมากในประเทศมาเลเซีย และสิงคโปร์ แต่เมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกา มีจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นบุคคลภายนอกจำนวนน้อยกว่า โดยประเทศมาเลเซียมีจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกบริษัท (Outside Blockholders) เฉลี่ยร้อยละ 54 ของหุ้นในบริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับสิบของประเทศมาเลเซีย และร้อยละ 49 ของหุ้นในบริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับสิบของประเทศสิงคโปร์ แต่เมื่อเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกา มีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น การศึกษาของ Dechow et al. (1996) กล่าวว่าหากมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) จะพบโอกาสการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เกิดขึ้นได้น้อย การปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีโอกาสต่ำ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและกำกับดูแลกิจการ เนื่องจากอิทธิพลของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก สามารถส่งผลต่อราคาหุ้นของบริษัทและนักลงทุนได้ และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกสามารถกำหนดทิศทางการตัดสินใจของคณะกรรมการได้เช่นกัน หากเมื่อใดผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกตัดสินใจขายหุ้นของบริษัทออกเป็นจำนวนมาก จะส่งผลกระทบเชิงลบต่อราคาหุ้นของบริษัท และยังมีอิทธิพลต่อคณะกรรมการบริษัทในการกำหนด

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ทิศทางของการประชุม ดังนั้นการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกบริษัท จึงมีความสำคัญและถือเป็นกลไลการติดตามดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น นำเสนอรายงานทางการเงินที่เป็นจริง เที่ยงธรรมและปราศจากข้อผิดพลาด อย่างไรก็ตามหลักฐานเชิงประจักษ์ที่พบในประเทศสิงคโปร์ โต้แย้งว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับรายได้ที่ลดลง แต่การศึกษาของ Yeo (2002) กลับพบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลังน้อยลงหากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกได้ตรวจสอบการบริหารงานของบริษัท

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก แสดงได้ในตารางที่ 2.6 ดังนี้

ตารางที่ 2.6 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Abdullah (2002)	ศึกษาผลการดำเนินงาน กับแรงจูงใจของผู้ถือหุ้น	ผลการดำเนินงานของกิจการมีแรงจูงใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่บุคคลภายนอกในติดตามการบริหารงาน
Dechow et al. (1996)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	กล่าวว่าหากมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) จะพบโอกาสการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เกิดขึ้นได้น้อย การปรับงบการเงินต่ำ
Yeo (2002)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	พบว่ามีความเป็นไปได้จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลังน้อยลง หากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกได้ตรวจสอบการบริหารงานของบริษัท

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก เห็นได้ว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง หากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและบริหารงานขององค์กร

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

และได้เข้าตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท จึงคาดว่ามีความเป็นไปได้จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลังน้อยลง โดยมีความสัมพันธ์กันเชิงลบ ดังนั้นจึงกำหนดสมมติฐานไว้ดังนี้

สมมติฐาน 4: การปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น ผู้วิจัยพบว่ามีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังและการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมในการวิจัยครั้งนี้ อีก 4 ตัวแปรควบคุม คือ 2.3.7) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี 2.3.8) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี 2.3.9) ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และ 2.3.10) ระดับหนี้ของบริษัท มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.3.7 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับประเภทสำนักงานสอบบัญชี

สำนักงานสอบบัญชี จะให้บริการทางด้านการตรวจสอบบัญชี โดยแบ่งประเภทสำนักงานสอบบัญชีออกเป็น 2 ประเภท คือประเภทที่ 1 สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ Big4 และประเภทที่ 2 สำนักงานสอบบัญชีที่มิใช่ขนาดใหญ่หรือ Non Big4 (Wooten et al., 2003) โดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จะมีการให้บริการด้านการตรวจสอบบัญชีโดยดำเนินธุรกิจหลายประเทศทั่วโลกรวมถึงประเทศไทย ทั้งนี้สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มีดังนี้ ดีลอยต์ (Deloitte) อีวา (EY) เคพีเอ็มจี (KPMG) และไพรซ์วอเทอร์เฮาส์คูเปอส์ (Pwc) โดยงานวิจัยในอดีตพบว่าการใช้บริการด้านการสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จะมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชีมากกว่าสำนักงานสอบบัญชีที่มิใช่ขนาดใหญ่หรือ Non Big4 ประกอบกับงานวิจัยของ Chang (2008) พบว่าผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จะมีคุณภาพการตรวจสอบบัญชีในระดับสูง ส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจทางด้านการเงินของบริษัทโดยเฉพาะในส่วนของผู้ถือหุ้นซึ่งนับว่ามีความสำคัญสูงสุดเมื่อเทียบกับส่วนของหนี้สิน นอกจากนี้ยังพบอีกว่าผู้ตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่มิใช่ขนาดใหญ่หรือ Non Big4 มีผลกระทบน้อยกว่า ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีที่มิใช่ขนาดใหญ่หรือ Non Big4 ต้องพึ่งพาหนี้สินมากกว่าส่วนทุน อีกทั้ง Romanus et al. (2008) พบว่าความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในอุตสาหกรรมของผู้ตรวจสอบบัญชี สามารถลดโอกาสในการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยแนะนำว่าควรสรรหาผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในอุตสาหกรรมจะเพิ่มมูลค่าในการตรวจสอบ และเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท การศึกษาของ Romanus et al. (2008) ยังพบอีกว่าหากเปลี่ยนผู้ตรวจสอบบัญชีเป็นผู้ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะทำให้มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเพิ่มขึ้น แต่การศึกษาของ Agrawal and

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Chadha (2005) ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างประเภทสำนักงานการสอบบัญชี และการปรับงบการเงินย้อนหลัง แต่การศึกษาของ Lin (2006) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประเภทสำนักงานสอบบัญชี ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่และมีชื่อเสียง จะมีแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้จากการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) พบว่าการตรวจสอบบัญชี จากบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) จะมีคุณภาพสูงกว่างานตรวจสอบบัญชีจากบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Non Big 4) เนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบของบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) จะมีการตรวจสอบอย่างมีระบบ และมีโอกาสการค้นพบข้อผิดพลาดทางบัญชีได้มากกว่า จึงทำให้งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมด้านความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี เพิ่มเติมดังนี้

ความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี หมายถึง การที่ผู้สอบบัญชีสามารถวางแผนการตรวจสอบและใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานที่เพียงพอ ตลอดจนแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีโดยไม่ขึ้นกับผู้ใด (กฎกระทรวงฉบับที่ 4, 2534) และสภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์ (2555) ได้กำหนดมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป และการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป หมายถึง หลักการพื้นฐานและวิธีการตรวจสอบที่สำคัญ รวมทั้งแนวทางปฏิบัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องที่อยู่ในรูปของคำชี้แจง หรือรูปลักษณะอื่น ตามปกติจะกำหนดโดยสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย และสอดคล้องกับมาตรฐานการสอบบัญชีระหว่างประเทศ (ISAS) หากสมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย ยังมิได้กำหนดหลักการบัญชีในเรื่องใด อาจศึกษาเพิ่มเติมจากตำรา ประกาศ หรือระเบียบปฏิบัติขององค์กรอื่น ๆ เช่น ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย วิธีการตรวจสอบนั้นผู้สอบบัญชีต้องพิจารณาถึงมาตรฐานการสอบบัญชี เพราะมาตรฐานเป็นเครื่องวัดว่าควรใช้วิธีการตรวจสอบอย่างใดและเพียงใด จึงจะให้ผลงานเป็นที่รับรองกันโดยทั่วไป ซึ่งการตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี หมายถึง การใช้วิธีการตรวจสอบต่าง ๆ ที่ผู้สอบบัญชีในประเทศไทยใช้โดยปกติแล้ว วิธีการตรวจสอบพัฒนาไปตามประเพณีการค้าและความต้องการของวงการธุรกิจในประเทศไทย และต้องสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายไทย (กลุ่มตรวจสอบภายใน, 2561) นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีต้องมีประสบการณ์หรือมีความรู้เกี่ยวกับธุรกิจที่ทำการตรวจสอบ

หลักการบัญชีที่รับรองทั่วไป (Generally Accepted Accounting Principles: GAAP) หมายถึง แนวคิดหรือวิธีการที่นักบัญชีเห็นพ้องต้องกันเป็นส่วนใหญ่ ในการปฏิบัติทางการบัญชีกับเหตุการณ์หรือรายการทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นว่าจะบันทึกบัญชีเมื่อใด มูลค่าเท่าใดและเสนอรายงาน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ในงบการเงินอย่างไร ประกอบด้วยประเพณีนิยม (Conventions) กฎ ข้อบังคับ (Rules) และ วิธีปฏิบัติ (Procedures) ที่จำเป็นเพื่อกำหนดว่าสิ่งใดเป็นแนวปฏิบัติ (Practice) ให้ความสำคัญกับการบันทึกรายการอย่างถูกต้องตามเนื้อหาความเป็นจริง ดังนั้นในการปฏิบัติงานตรวจสอบผู้สอบบัญชีต้องพิจารณาด้วยว่าการบันทึกรายการตามเอกสารหลักฐานแต่เพียงอย่างเดียวนั้น จะทำให้งบการเงินผิดไปจากเนื้อหาความเป็นจริงอย่างมีสาระสำคัญหรือไม่เพียงใด

ผู้สอบบัญชีทำหน้าที่ในการตรวจสอบงบการเงินตามมาตรฐานสอบบัญชี เพื่อแสดงความเห็นต่องบการเงินว่างบการเงินที่บริษัทจัดทำขึ้นนั้น ได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงินหรือไม่ โดยการแต่งตั้งผู้สอบบัญชีจะต้องได้รับการแต่งตั้งจากผู้ถือหุ้น มีกระบวนการในการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี โดยวางแผนงานตรวจสอบ ประเมินความเสี่ยง และกำหนดวิธีการตรวจสอบ ต่อมาเป็นการปฏิบัติงานตรวจสอบ และทำการสรุปผลการตรวจสอบและออกรายงานผลการตรวจสอบ (พีระเดช พงษ์เสถียรศักดิ์, 2562) การแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีในแต่ละแบบจะมีผลต่อการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงิน การแสดงความเห็นอื่นนอกเหนือจากแบบไม่มีเงื่อนไข จะทำให้ผู้ใช้งบการเงินซึ่งได้แก่ ผู้ถือหุ้น นักลงทุน เจ้าหนี้ ลูกหนี้ สถาบันการเงินต่าง ๆ หน่วยงานกำกับดูแลต่าง ๆ ตระหนักถึงสิ่งที่ผู้สอบบัญชีได้ให้ความเห็นไว้ต่องบการเงิน ทั้งนี้ศิลปพร ศรีจั่นเพชร (2551) ได้ระบุว่าการแสดงความเห็นของผู้สอบบัญชีอาจมีการบิดเบือนไม่ตรงต่อความเป็นจริงได้ หากมีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการลูกค้า ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้สอบบัญชีเสียชื่อเสียง การเผยแพร่ข่าวสารในเชิงลบ หรือถูกฟ้องร้องเรียกค่าเสียหาย ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ใช้พิจารณาเพื่อประเมินความเสี่ยงในการปฏิบัติงานตามวิชาชีพสอบบัญชี จะพิจารณาจากประเภทของธุรกิจ โครงสร้างของกิจการที่ตรวจสอบ ฐานะทางการเงินของกิจการที่ตรวจสอบ ฐานะทางสังคมของกิจการที่ตรวจสอบ ผู้เป็นเจ้าของและผู้บริหารของกิจการที่ตรวจสอบ และทั้งนี้ อรุณี วงศ์ราเชน (2564) ได้กล่าวเพิ่มเติมอีกว่าผู้สอบบัญชีเพียงแต่แสดงความเห็นต่องบการเงินเท่านั้น มิใช่ว่ารับประกันความถูกต้องของงบการเงินต่าง ๆ ในการปฏิบัติการตรวจสอบหากผู้สอบบัญชีตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไปแล้ว ผู้สอบบัญชีย่อมต้องตรวจสอบพบข้อบกพร่องอันพึงปรากฏจากการตรวจสอบตามมาตรฐาน นอกเหนือจากนี้แล้วผู้สอบบัญชีไม่ต้องรับผิดชอบ รวมทั้งความรับผิดชอบเกี่ยวกับการค้นหาทุจริต แต่ผู้สอบบัญชีอาจต้องขยายเวลาการตรวจสอบหรือหาหลักฐานเพิ่มขึ้นเพื่อความเพียงพอต่อการแสดงความเห็น เว้นแต่ผู้สอบบัญชีจะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่สุจริตหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง นอกเหนือจากหน้าที่จะต้องตรวจสอบให้เป็นไปตามมาตรฐานแล้ว ทั้งนี้ พีระเดช พงษ์เสถียรศักดิ์ (2562) ได้กล่าวว่าการประเมินความเสี่ยงจะช่วยลดความผิดพลาดได้ การตรวจสอบของผู้สอบบัญชีจะทำการตรวจสอบบนพื้นฐานความเสี่ยง หมายความว่าผู้สอบบัญชีจะต้องมีการประเมินความเสี่ยงที่มีนัยสำคัญที่จะทำให้งบ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การเงินมีข้อผิดพลาด ไม่เป็นไปตามมาตรฐานรายงานทางการเงินและระบบการควบคุมภายในที่ดี ซึ่งหากผู้สอบบัญชีพบข้อบกพร่องในระบบการควบคุมภายใน จะต้องมีการรายงานให้ผู้มีหน้าที่กำกับดูแลการจัดทำงบการเงิน ซึ่งอาจเป็นผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายจะเป็นประโยชน์ให้บริษัททราบถึงจุดอ่อนในระบบการควบคุมภายใน เพื่อดำเนินการแก้ไข ป้องกันจุดอ่อนต่าง ๆ และศิลปพร ศรีจั่นเพชร และ อนุวัฒน์ ภักดี (2563) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายใน (Internal Control System) หมายถึง กระบวนการ นโยบาย วิธีการปฏิบัติ หรือ การกระทำใด ๆ ซึ่งผู้มีหน้าที่ในการกำกับดูแล ผู้บริหาร และบุคคลอื่นของกิจการกำหนดขึ้นเพื่อช่วยให้กิจการบรรลุถึงเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้สำเร็จ เพื่อประโยชน์ในการใช้รายงานทางการเงินอย่างมั่นใจ สร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้งบการเงิน เพื่อให้มั่นใจได้ว่างบการเงินที่ถูกเผยแพร่ออกมานั้นได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการสอบบัญชี และปฏิบัติตามมาตรฐานรายงานทางการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินได้นำงบการเงินไปช่วยในการตัดสินใจอย่างถูกต้องต่อไป (พีระเดช พงษ์เสถียรศักดิ์, 2562)

องค์ประกอบของความเป็นอิสระในการสอบบัญชี แบ่งออกเป็น 5 ด้าน (สภาวิชาชีพบัญชีในพระบรมราชูปถัมภ์, 2555) ดังนี้

1. การสร้างทัศนคติที่เป็นกลาง เนื่องด้วยผู้สอบบัญชีมีความเกี่ยวข้องทางด้านการเงินหรือตำแหน่งหน้าที่ในการงานของลูกค้าทั้งทางตรงหรือทางอ้อม ถือว่าผู้สอบบัญชีขาดความเป็นกลาง และกรณีต่อไปนี้ถือว่าผู้สอบบัญชีขาดความเป็นกลาง คือ เป็นผู้ถือหุ้นในสำนักงานสอบบัญชี มีการลงทุนในกิจการอื่นร่วมกันกับลูกค้า เป็นคู่สมรส บุตร ผู้ช่วยผู้สอบบัญชีที่มีส่วนสำคัญต่อการตัดสินใจในการแสดงความเห็นต่องบการเงิน ผู้สอบบัญชีมีความเกี่ยวข้องทางด้านการเงินกับลูกค้า

2. ปราศจากอคติและความลำเอียง หมายถึง การดำเนินงานไปตามที่ควรจะเป็น มีความยุติธรรม ผู้สอบบัญชีไม่เห็นแก่ประโยชน์ของบุคคลเพียงกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

3. หลีกเลี่ยงการมีผลประโยชน์ขัดแย้ง หมายถึง ผู้สอบบัญชีต้องไม่ให้หรือรับจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เช่น ค่าตอบแทน ค่าบริการ หรือรางวัลใด ๆ ให้แก่บุคคลอื่นเพื่อเป็นการตอบแทนจากการที่บุคคลอื่นได้รับงานจากกิจการที่ตนเป็นผู้สอบบัญชี

4. สามารถปฏิบัติงานด้วยความเที่ยงธรรมและสุจริต หมายถึง การใช้ดุลยพินิจโดยปราศจากความลำเอียง และการพิจารณาข้อเท็จจริงต่าง ๆ อย่างยุติธรรมและเป็นกลาง

5. ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงและบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญ หมายถึง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานการสอบบัญชที่รับรองทั่วไป ผู้สอบบัญชีมีความรับผิดชอบที่ต้องตรวจสอบความถูกต้อง และเพียงพอของการเปิดเผยข้อมูลและรายการต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชี กับสำนักงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพ Ireland (2002) ได้แสดงความเห็นว่าผู้สอบบัญชีมีบทบาทสำคัญในการแสดงความเห็นอย่างถูกต้องของข้อมูล แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้สอบบัญชีทุกคนจะให้บริการในระดับเดียวกัน ในขณะที่การบริการของผู้ตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานรายใหญ่ (Big4) ซึ่งมีค่าบริการที่แพงมาก สำนักงานตรวจสอบบัญชีเหล่านี้มักจะคิดเสมอว่าสามารถให้บริการด้านงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพในระดับที่สูงขึ้นหากมีราคาที่สูง อีกทั้งการศึกษาของ Willenborg (1999) กล่าวว่าเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางว่าบริษัทขนาดใหญ่และมีชื่อเสียง จะมีแรงจูงใจมากกว่าที่จะตรวจสอบบัญชีให้มีคุณภาพในราคาที่สูง คุณภาพที่สูงขึ้นนี้จะลดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้จัดการที่ได้รับข้อมูลและผู้จัดหาเงินทุน ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านการเงินของบริษัท

สรุปรายละเอียดจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับประเภทสำนักงานสอบบัญชี แสดงได้ในตารางที่ 2.7 ดังนี้

ตารางที่ 2.7 สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทสำนักงานผู้สอบบัญชี

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Ireland (2002)	การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชี กับสำนักงานสอบบัญชี	ผู้สอบบัญชีมีบทบาทสำคัญในการแสดงความเห็นอย่างถูกต้องของข้อมูลและงานสอบบัญชีที่มีคุณภาพในระดับที่ต้องจ่ายค่าบริการสอบบัญชีในราคาที่สูงเช่นกัน
Willenborg (1999)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของบริษัท กับการตัดสินใจด้านการเงิน	บริษัทขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงจะมีแรงจูงใจมากกว่าที่จะตรวจสอบบัญชีให้มีคุณภาพในราคาที่สูง คุณภาพที่สูงขึ้นนี้ลดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้จัดการที่ได้รับข้อมูลและผู้จัดหาเงินทุน ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านการเงินของบริษัท
Chang (2008)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอบบัญชีกับการตัดสินใจทางด้านการเงิน	พบว่าผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจทางด้านการเงินของบริษัท

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 2.7 (ต่อ)

ผู้วิจัย	การศึกษา	ผลการศึกษา
Romanus et al. (2008)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ตรวจสอบบัญชี กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	พบว่าความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในอุตสาหกรรมของผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถลดโอกาสในการปรับงบการเงินย้อนหลัง
Lin (2006)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับคุณภาพการสอบบัญชี	พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่และมีชื่อเสียงมีแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง
DeFond and Jiambalvo (1991)	ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังกับคุณภาพการสอบบัญชี	พบว่าการตรวจสอบบัญชี จากบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) มีคุณภาพสูงกว่างานตรวจสอบบัญชีจากบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Non Big 4) เนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบได้จัดขึ้นอย่างมีระบบ และมีโอกาสการค้นพบข้อผิดพลาดทางบัญชีได้มากกว่าทำให้งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ

2.3.8 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี

การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี จากงานวิจัยในอดีตพบว่ากิจการที่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจะมีผลต่อกิจการคือสำนักงานสอบบัญชีรายใหม่จะให้บริการด้านการสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงในปีที่มีการเปลี่ยนแปลง (Deis & Giroux, 1992) กระบวนการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจะมีด้วยกัน 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี และการตัดสินใจเลือกสำนักงานตรวจสอบบัญชีใหม่ (Francis & Wilsonl, 1988) โดยปกติบริษัทที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

หรือ Big4 ส่วนมากมักจะเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่และมีการดำเนินงานที่ซับซ้อน (Hennes et al., 2013) แม้ว่านักลงทุนจะมีความกังวลในการปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีย่อมมีค่าใช้จ่ายจำนวนที่สูงมาก (Hennes et al., 2013) เป็นค่าใช้จ่ายที่ต้องจ่ายให้แต่ผู้สอบบัญชี และสำนักงานสอบบัญชี โดยค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจะรวมถึงค่าใช้จ่ายดังนี้

1) ค่าใช้จ่ายการฝึกอบรมผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงานและระบบต่าง ๆ ของบริษัท นโยบายการรายงานทางการเงินและประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับบัญชีของบริษัท

2) ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นโดยการเลือกสำนักงานตรวจสอบบัญชีใหม่ เช่น เวลาที่ใช้ในการตรวจสอบข้อเสนอต่าง ๆ

3) ต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจเลือกสำนักงานตรวจสอบบัญชีรายใหม่ในปีแรกของการตรวจสอบ (Araki et al., 2007; Raghunandan et al., 2001; Myers et al., 2004)

จากการศึกษางานวิจัยในอดีตพบว่าการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีของบริษัทขนาดใหญ่จะมีค่าใช้จ่ายจำนวนสูงมาก เมื่อบริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Hennes et al., 2013) ทั้งนี้การศึกษาของ Hennes et al. (2013) พบว่าหลังจากที่บริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลังและมีผลกระทบเสียหายร้ายแรงเกิดขึ้นจากการปรับงบการเงินย้อนหลัง บริษัทจะตัดสินใจเลิกจ้างผู้สอบบัญชีจากสำนักงานดังกล่าว แม้ว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังจะส่งผลดีต่อบริษัท แนวโน้มการเลิกจ้างผู้สอบบัญชียังคงมีอยู่ โดยพบว่าอัตราการเลิกจ้างผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่มิใช่ขนาดใหญ่หรือ Non Big4 คิดเป็นร้อยละ 12.4 สูงกว่าผู้สอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ Big4 ที่มีอัตราการเลิกจ้าง คิดเป็นร้อยละ 9.3

2.3.9 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท

การล้มละลาย หมายถึง การที่กิจการหรือลูกหนี้ มีหนี้สินล้นพ้นตัว (หนี้บุคคลธรรมดาไม่น้อยกว่า 1 ล้านบาท หนี้นิติบุคคลไม่น้อยกว่า 2 ล้านบาท) เมื่อลูกหนี้ถูกฟ้องดำเนินคดี ศาลจะทำการพิจารณาสืบพยานหลักฐานว่าลูกหนี้มีหนี้สินล้นพ้นตัวจริงตามคำฟ้องหรือไม่ หากว่าจริง ศาลจะมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้ โดยคำสั่งพิทักษ์เด็ดขาด หมายถึง การที่ศาลให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ควบคุมกิจการและทรัพย์สินของลูกหนี้ กล่าวคือ ลูกหนี้จะไม่สิทธิกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินและกิจการของตนได้เลย ยกเว้นแต่ทำตามคำสั่งหรือความเห็นชอบของศาลหรือพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เท่านั้น

เมื่อศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดลูกหนี้แล้ว จะเข้าสู่คดีล้มละลาย ทั้งนี้ ศาลจะยังไม่มีคำพิพากษาให้ลูกหนี้ล้มละลายในทันที แต่จะส่งหมายแจ้งคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์เด็ดขาดให้เจ้า

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

พนักงานพิทักษ์ทรัพย์ทราบ เพื่อให้ดำเนินการจัดการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้และดำเนินการแบ่งทรัพย์สินที่รวบรวมได้เพื่อจัดสรรให้กับบรรดาเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ ส่วนกรณีที่ลูกหนี้มีหนี้สินมากจนไม่เพียงพอจะชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องติดตามทรัพย์อื่นมาขายทอดตลาดเพื่อชำระหนี้ส่วนที่เหลือต่อไป (กรุงเทพธุรกิจ, 2563)

แนวคิดเกี่ยวกับความล้มเหลวทางธุรกิจ จากการศึกษาของ Brigham and Gapenski (1997) ได้แบ่งความล้มเหลวทางธุรกิจเป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ (Economic Failure) และความล้มเหลวทางการเงิน (Financial Failure)

ความล้มเหลวทางเศรษฐกิจ หมายถึง การที่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่รวมส่วนชดเชยความเสี่ยงแล้ว ต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนจากการลงทุนที่ควรจะได้รับจากการลงทุนนั้น หรือหมายถึง รายได้ของกิจการไม่สามารถครอบคลุมต้นทุนทั้งหมด

ความล้มเหลวทางการเงิน หมายถึง ความล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้ของธุรกิจได้ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การไม่สามารถชำระหนี้ทางเทคนิค (Technical Insolvency) ซึ่งเป็นความล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการไม่สามารถชำระหนี้สินหมุนเวียนที่ถึงกำหนดชำระได้ แม้ว่าสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการยังคงมากกว่าหนี้สินรวมก็ตาม และอีกประเภท คือ การไม่สามารถชำระหนี้อันอาจก่อให้เกิดการล้มละลาย (Insolvency in Bankruptcy) ซึ่งเป็นความล้มเหลวที่เกิดจากการที่กิจการมีมูลค่าทางบัญชีของหนี้สินทั้งหมดมากกว่ามูลค่าตลาด ของสินทรัพย์ ภาวะเช่นนี้เป็นสัญญาณที่จะนำไปสู่การล้มละลายที่ทำให้ต้องเลิกกิจการ หรือเข้าสู่สถานภาพล้มละลายตามกฎหมายล้มละลาย

สาเหตุความล้มเหลวของธุรกิจ (ธนิดา จิตร์น้อมรัตน์, 2542, น. 559) ได้อธิบายถึงสาเหตุของความล้มเหลวของธุรกิจ ไว้ว่ามีสาเหตุมากมายที่ทำให้ธุรกิจล้มเหลว เช่น การบริหารงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และการฉ้อโกง ขาดผู้บริหารที่มีความรู้ความชำนาญเพียงพอ ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำที่ส่งผลให้บริษัทและอุตสาหกรรมย่ำแย่ลง เป็นความล้มเหลวตามวัฏจักรของธุรกิจ คือกิจการเข้าสู่วัฏจักรในช่วงตกต่ำพอดี ขยายกิจการมากเกินไป และจากความหายนะ เช่น อัคคีภัย วาตภัย หรือภัยตามธรรมชาติอย่างอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุความล้มเหลวของธุรกิจของ สมเด็จ เชตุพน (2552) ได้อธิบายไว้ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ

ผู้บริหารขาดประสบการณ์ในการทำธุรกิจ ขาดความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจที่ดีพอของผู้บริหาร จัดเป็นปัจจัยหนึ่งที่พบมากที่สุดที่ทำให้กิจการเสียหายและล้มเหลว เพราะธุรกิจแต่ละประเภทจะมีลักษณะพิเศษเฉพาะ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2. ความผิดพลาดในการพยากรณ์ด้านการตลาด ผู้ประกอบการจำนวนมากที่มั่นใจในผลิตภัณฑ์ของตนว่าเป็นสินค้าที่ดี แต่สินค้าไม่เป็นที่ต้องการของตลาด ประเมินขนาดตลาดผิดและผลิตสินค้าออกมาจำนวนมาก แต่ไม่สามารถขายสินค้าได้จึงประสบปัญหาขาดทุน

3. ผู้ประกอบการลงทุนเกินกำลัง มักพบได้ในสถานการณ์ที่ตลาดมีการเติบโตสูง และความต้องการสั่งซื้อมากเกินกว่าความสามารถในการผลิต แต่ผู้ประกอบการยังคงทำการผลิตโดยอาจลงทุนเพิ่มโดยการกู้เงินมาลงทุนเพื่อซื้อเครื่องจักร หรือขยายกิจการ

4. ปัญหาด้านสภาพการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ ความผันผวนด้านเศรษฐกิจ จะทำให้ผู้ประกอบการเจ้าของธุรกิจได้รับผลกระทบขาดทุนและต้องปิดกิจการไปในที่สุด

5. การใช้เงินกู้ยืมจำนวนมาก เป็นอีกสาเหตุที่ทำให้ธุรกิจล้มเหลว จากข้อมูลของภาคธุรกิจไทยก่อนเกิดฟองสบู่แตก ปี 2540 พบว่าสัดส่วนหนี้สินต่อทุนของภาคธุรกิจสูงถึง 12:1 และในระดับของการก่อหนี้ที่สูงจะทำให้เกิดความล้มเหลวของกิจการ บริษัทใช้สัดส่วนของเงินกู้สูงมากเมื่อเทียบกับเงินทุนของเจ้าของ (Financial Leverage) เรียกความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนี้ว่า Financial Risks

การล้มละลายของ Enron

บริษัท Enron เป็นบริษัทการค้าพลังงานของโลก ธุรกิจก๊าซธรรมชาติและไฟฟ้า ต่อมาขยายรูปแบบการดำเนินธุรกิจอย่างรวดเร็วและหลากหลาย เช่น การขายสินค้า การบริหารความเสี่ยงราคาก๊าซธรรมชาติและไฟฟ้า การค้าปลีกพลังงาน เป็นธุรกิจที่มีผลตอบแทนสูงและความเสี่ยงสูงเช่นกัน สาเหตุของการล้มละลายมีด้วยกันหลายสาเหตุ แต่ที่สัมพันธ์กับงานวิจัยจะเป็นในส่วนของระบบการบัญชีขาดการตรวจสอบ แม้ว่ารายงานฐานะการเงินจะต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีอิสระ วิธีการทำบัญชีที่มีเงื่อนงำ ซ่อนเร้น ตกแต่งตัวเลขทางการบัญชี และการปรับงบการเงินต่างๆ เพื่อปกปิดไม่มีการเปิดเผยต่อสาธารณชนหรือผู้ถือหุ้นแต่อย่างใด นอกจากนี้องค์กรรัฐที่มีหน้าที่ตรวจสอบ และกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจของบริษัท ไม่ตรวจสอบการรายงานฐานะการเงินของบริษัท Enron เท่าที่ควร ทำให้เกิดภาวะความล้มเหลวทางการเงิน (Financial Distress) เป็นสภาวะที่กระแสเงินสดเข้าน้อยกว่ากระแสเงินสดออก เป็นสถานการณ์ที่กระแสเงินสดสุทธิมีค่าเป็นลบ สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทกำลังมีปัญหาทางด้านการเงิน หากบริษัทมีความล้มเหลวทางการเงิน จะส่งผลให้บริษัทไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ต่าง ๆ ที่ผูกพันทางด้านการเงินได้ (Fallahpour, 2004) ส่งผลให้บริษัทที่มีปัญหาทางด้านการเงินมักมีแนวโน้มในการบิดเบือนรายได้ สร้างข้อผิดพลาดต่างๆ หรือข้อจำกัดบางอย่างขึ้น (Palmrose & Scholz, 2000) สนับสนุนการศึกษา Abbott et al. (2004) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีปัญหาทางด้านฐานะทางการเงิน อาจทำให้ผู้บริหารตัดสินใจปรับงบการเงินย้อนหลังในปีถัดไป

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การศึกษาเกี่ยวกับการพยากรณ์หรือการวัดค่าความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท จากการศึกษาของ Beaver (1967) จะใช้อัตราส่วนทางการเงินเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ภาวะการล้มละลายของบริษัท โดยทำการศึกษาบริษัทที่ประสบปัญหาล้มเหลวต่าง ๆ เช่น การล้มละลาย การผิดนัดชำระหนี้ หรือการประกาศงดจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ์ ทำการศึกษาจำนวน 79 บริษัทที่ล้มเหลว ในปี 1954 – 1964 ของกลุ่มอุตสาหกรรมทั้งหมด 38 กลุ่มอุตสาหกรรม และคัดเลือกตัวอย่าง 79 บริษัทที่ไม่ล้มเหลว โดยวิธี Paired Sample ทำการศึกษาโดยนำข้อมูลทางการเงินมาคำนวณอัตราส่วน จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่ อัตราส่วนกระแสเงินสด อัตราส่วนกำไรสุทธิ อัตราส่วนหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์ทั้งหมด อัตราส่วนสินทรัพย์หมุนเวียนต่อสินทรัพย์ทั้งหมด และ อัตราส่วนหมุนเวียน ซึ่งรวมจำนวนอัตราส่วนทางการเงินทั้งหมด 30 อัตราส่วน โดยเป็นอัตราส่วนทางการเงิน 5 ปีก่อนที่บริษัทจะล้มเหลว และได้เลือกอัตราส่วนทางการเงินที่ดีที่สุด จากการศึกษานี้พบว่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของทั้งสองกลุ่ม แต่ไม่สามารถระบุได้ถึงขนาดที่แตกต่างกันได้

การศึกษาการสร้างตัวแบบในการพยากรณ์วัดสภาพความล้มละลาย โดยการศึกษาของ Altman (1968) ได้พัฒนาแบบจำลองที่ใช้ในการพยากรณ์โดยต่อยอดมาจากวิธีการใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง ในการศึกษาเรื่องปัจจัยชี้วัดความล้มละลายของกิจการโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทหลายตัวแปร (Multivariate Discriminant Analysis (MDA) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่นอกภาคการเงิน จำนวน 66 บริษัท ในประเทศสหรัฐอเมริกา ระหว่างปี ค.ศ. 1946 - 1965 การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้ตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็กมากและใหญ่มากออกไป เพื่อที่จะลดความผิดพลาดของผลลัพธ์ โดยใช้วิธีการจับคู่บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและมีขนาดสินทรัพย์ใกล้เคียงกัน และใช้อัตราส่วนจำนวน 22 อัตราส่วน จาก 5 กลุ่มของอัตราส่วนหลัก ได้แก่ กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์สภาพคล่องของกิจการ กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ภาระผูกพันระยะยาวบริษัท กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุน และกลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัท ทั้งนี้เพื่อหาอัตราส่วนทางการเงินที่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างบริษัทที่ล้มละลายกับบริษัทที่ไม่ล้มละลายที่ดีที่สุด ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนั้นได้ศึกษาแต่ละปัจจัยที่ทำการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ที่เป็นการสะท้อนถึงความมีนัยของแต่ปัจจัยตามโมเดลของ Altman (1968) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ Altman Z-Score นั้นมาจากงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ในการวัดสภาพความล้มละลายนี้ มีวิธีการที่เรียกว่า The Z-Score Model ของ Professor Edward Altman (Altman, 1968, p. 587) โดยการสร้างสมการเพื่อดูคะแนนในภาพรวม หากค่าคะแนนที่ออกมามีค่าต่ำ แสดงว่ากิจการมีความเสี่ยงสูงหรือค่าความน่าจะเป็นสูงที่จะประสบภาวะธุรกิจ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ล้มละลาย แต่ถ้าค่าคะแนนที่ออกมามีค่าสูง แสดงว่าธุรกิจอยู่ในภาวะที่ปลอดภัย โดยสมการที่ใช้คำนวณนี้เรียกว่า The Z-Score Model มีรูปแบบดังนี้

$$\text{Altman Z-Score} = 1.2X_1 + 1.4\,X_2 + 3.3\,X_3 + 0.6\,X_4 + 0.999\,X_5$$

เมื่อ Z = ค่าดัชนีวัดความเสี่ยงในการล้มละลายของธุรกิจ

X_1 = อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ต่อสินทรัพย์รวม (Total Assets) ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดถึงสภาพคล่องของบริษัทในการดำเนินงาน โดยเงินทุนหมุนเวียนนั้นคำนวนมาจากการนำสินทรัพย์หมุนเวียน (Total Current Assets) หักลบด้วยหนี้สินหมุนเวียน (Total Current Liability)

X_2 = อัตราส่วนกำไรสะสม (Retained Earning) ต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งจะสามารถใช้ชี้วัดได้ว่าบริษัทได้มีการสะสมเงินทุนไว้สำหรับการขยายกิจการหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้สูงหมายความว่าบริษัทมีศักยภาพในการลงทุนขยายกิจการด้วยเงินทุนของตัวเองโดยไม่ต้องทำการกู้ยืมหรือเพิ่มทุน

X_3 = อัตราส่วนรายได้ก่อนหักภาษีและค่าเสื่อมราคาต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งการคำนวณค่า Return on Assets แบบที่ไม่นำภาษีและค่าเสื่อมราคามาคำนวน เนื่องจากในสหรัฐอเมริกามีนโยบายทางบัญชีของแต่ละบริษัทที่เกี่ยวข้องกับภาษี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินได้มาก

X_4 = อัตราส่วนของมูลค่าตลาด (Market Capitalization) กับหนี้สินรวม (Total Liability) ซึ่งเป็นส่วนที่ว่ามูลค่าตลาดของบริษัทและหนี้สินรวมปัจจุบัน อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงหรือไม่ เนื่องจากถ้ามูลค่าตลาดของบริษัทลดลงต่ำกว่าหนี้สินรวมเมื่อไหร่ถือว่าบริษัทนั้นอยู่ในสถานะวิกฤตทางการเงินอย่างแน่นอน

X_5 = อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์รวมหรือเรียกอีกอย่างว่า Assets Turn Over Ratio ซึ่งสามารถนำใช้เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้

ผลการศึกษาพบว่าเทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทหลายตัวแปรนี้สามารถสร้างแบบจำลองที่ให้ความแม่นยำในการพยากรณ์ที่มีความถูกต้องถึงร้อยละ 95 เมื่อคาดการณ์ล่วงหน้า 1 ปี และความแม่นยำจะลดลงเมื่อพยากรณ์ในระยะเวลาที่ไกลขึ้น โดยแบบจำลองของ Altman (1968) นี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นหนึ่งในแบบจำลองที่ดีที่สุดสำหรับการป้องกันการล้มละลาย เนื่องจากแบบจำลองได้รวมอัตราส่วนหลาย ๆ กลุ่ม และเป็นต้นแบบในพัฒนาแบบจำลองอื่น ๆ อีกมาก

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อย่างไรก็ตามแบบจำลองของ Altman (1968) นั้นเหมาะสมสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น เนื่องจากวิเคราะห์บนพื้นฐานข้อมูลของมูลค่าตลาดของส่วนของเจ้าของ และ Altman Z-Score เป็นสูตรที่มาจากการวิเคราะห์ค่าและอัตราส่วนจากงบการเงินทั้งหมด ซึ่งถ้าในกรณีที่บริษัทมีการเปลี่ยนแปลง (Revised) หรือตกแต่งบัญชีอาจทำให้ค่า Z ที่ได้นั้นได้รับผลกระทบไปด้วย

เกณฑ์ระดับการวัดค่าการล้มละลายของธุรกิจ

Z > 2.99 ค่าระดับอยู่ในช่วงที่บริษัทไม่ประสบภาวะล้มละลาย

Z < 1.18 ค่าระดับอยู่ในช่วงที่บริษัทประสบภาวะล้มละลาย

1.18 < Z < 2.99 ค่าระดับอยู่ในช่วงสีเทา “Gray Zone” มีโอกาสที่จะมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจากการพยากรณ์โดยค่า Z ที่ต่ำจะบอกถึงโอกาสในการล้มละลายที่มากขึ้น

จากการศึกษาตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ค่าความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท การศึกษาของ Castagna and Matolcsy (1977) ได้เสนอตัวแบบที่ใช้ในการพยากรณ์ภาวะความล้มเหลว ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ออสเตรเลีย (The Australian Associated Stock Exchanges-AASE) โดยใช้อัตราส่วนทางการเงินและข้อมูลจากตลาดหลักทรัพย์โดยมีตัวแบบจำลองดังต่อไปนี้

$$Z = -6.2453 - 10.695V_1 + 10.466V_2 - 9.8824V_3 - 0.8250V_4 + 9.622V_5 + 1.6145(V_1^2) - 3.2968V_1V_2 + 0.5363V_1V_3 - 0.0015V_1V_4 - 0.2256V_1V_5 + 1.6473(V_2^2) - 0.2316V_2V_3 - 0.0177V_2V_4 + 0.0052V_2V_5 - 0.9133(V_3^2) + 0.0594V_3V_4 + 3.08704V_3V_5 - 0.0105(V_4^2) + 0.0488V_4V_5 + 0.79(V_5^2)$$

โดยที่ $V_1 = \dfrac{\text{กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$

$V_2 = \dfrac{\text{รายได้จากการดำเนินงาน}}{\text{สินทรัพย์ดำเนินงาน}}$

$V_3 = \dfrac{\text{อัตราส่วนสภาพคล่อง}}{\text{(สินทรัพย์หมุนเวียน – มูลค่าหุ้นสามัญ) / (หนี้สินหมุนเวียน – เงินกู้ธนาคาร)}}$

$V_4 = \dfrac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

$$V_5 = \frac{\text{มูลค่าตลาดของเงินทุนระยะยาว}}{\text{หนี้สินรวม}}$$

ความหมายของค่าคะแนน ถ้า Z < หรือ = -5.7334 บริษัทมีความเสี่ยงทางด้านการเงิน

Z > -5.7334 บริษัทไม่มีความเสี่ยงทางด้านการเงิน

ค่า Z เป็นค่าวิกฤติ ซึ่งใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาว่าบริษัทอยู่ในภาวะมีความเสียงที่จะล้มละลาย ตัวแบบนี้สามารถใช้กับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ของออสเตรเลีย (The Australian Associated Stock Exchanges-AASE) หมวดธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมการผลิตเท่านั้น ไม่สามารถใช้กับบริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน การธนาคาร

2.3.10 การปรับงบการเงินย้อนหลังกับระดับหนี้ของบริษัท

ข้อมูลทางการเงินของธุรกิจจะมีส่วนประกอบย่อยเป็นจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อความสะดวกในการนำข้อมูลมาใช้ในการวิเคราะห์เปรียบเทียบลักษณะทางการเงินของบริษัท จึงมีการคิดค้นเครื่องมือที่เรียกว่าอัตราส่วนทางการเงินขึ้นมา ในปัจจุบันมีด้วยกัน 5 อัตราส่วน ดังต่อไปนี้

1) อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio)

อัตราส่วนสภาพคล่อง เกิดจากการเอาสินทรัพย์หมุนเวียนของบริษัทมาหารกับหนี้สินหมุนเวียนของบริษัท เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของบริษัท ถ้าค่าสูงกว่า 1 แสดงว่าบริษัทมีสินทรัพย์หมุนเวียนมากกว่าหนี้สินหมุนเวียน หมายความว่าบริษัทมีสภาพคล่องสูง ไม่มีปัญหาการชำระหนี้ระยะสั้น แต่ถ้าค่าต่ำกว่า 1 ก็อาจแสดงว่าบริษัทมีปัญหาสภาพคล่อง แนวทางแก้ไขโดยการลดอัตราการลงทุนในสินทรัพย์ระยะยาวลง ถือสินทรัพย์หมุนเวียนให้มากขึ้น หรือลดการเพิ่มทุนโดยการใช้แหล่งเงินกู้ระยะสั้นเพื่อลดหนี้สินหมุนเวียน

2) อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio)

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) คือ จำนวนหนี้ของบริษัททั้งหมดมาหารด้วยส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด ซึ่งอัตราส่วนนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้วัดระดับหนี้ของบริษัทจากสินทรัพย์ทั้งหมด โดยธุรกิจทั่วไปจะถือว่าอัตราส่วนนี้ไม่ควรจะสูงกว่า 2 หมายถึงหนี้ทั้งหมดที่บริษัทมีไม่ควรจะสูงเกินทุนพื้นฐานของบริษัท ในมุมมองการประเมินของสถาบันการเงินหรือนักลงทุน ไม่ได้สื่อถึงการเติบโตอย่างมีคุณภาพเสมอไป เพราะบริษัทอาจทำการกู้เงินทั้งระยะสั้นและยาวมาขยายสินทรัพย์เป็นการสะท้อนค่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน ของบริษัทจะสูงขึ้น เมื่อเวลาผ่านไปบริษัทที่ค่าอัตราส่วนหนี้สินต่อทุนสูงขึ้นเรื่อย ๆ ธุรกิจจะเติบโตและมีรายได้มากขึ้น แต่ก็มีสัญญาณอันตรายของธุรกิจเพราะว่าธุรกิจกำลังเติบโตขึ้นจากการเพิ่มจำนวนหนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) เป็นอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) ที่บ่งบอกถึงความเสี่ยงของแต่ละบริษัท โดยสามารถสรุปค่าได้ตามตารางที่ 2.8 ดังนี้

ตารางที่ 2.8 ความหมายอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio)

กรณีที่	อัตราส่วน	ความหมาย	ระดับความเสี่ยง
1	D/E = 1	แสดงว่ามีหนี้สินรวมเท่ากับส่วนของผู้ถือหุ้น	ปานกลาง
2	D/E < 1	แสดงว่ามีหนี้สินรวมน้อยกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น	มีความเสี่ยงน้อยกว่ากรณีที่ 1 และ 3
3	D/E > 1	แสดงว่ามีหนี้สินรวมมากกว่าส่วนของผู้ถือหุ้น	มีความเสี่ยงสูงกว่ากรณีที่ 1 และ 2

3) อัตราผลตอบแทนจากทรัพย์สิน (ROA)

อัตราผลตอบแทนจากทรัพย์สิน (Return on Asset) เกิดจากการเอารายได้สุทธิของบริษัทมาหารกับสินทรัพย์ทั้งหมดของบริษัท อัตราส่วนนี้ใช้ชี้วัดว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการสร้างรายได้จากสินทรัพย์ที่มี

4) อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (ROE)

อัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น (Return on Equity) คำนวณจากรายได้สุทธิของบริษัทมาหารกับส่วนของผู้ถือหุ้น เป็นอัตราส่วนที่ใช้ในการวัดความคุ้มทุนของเงินทุนที่ผู้ถือหุ้นเอาลงไปในธุรกิจ ค่าอัตราผลตอบแทนผู้ถือหุ้น ยิ่งมากก็ยิ่งดีเพราะหมายความว่าธุรกิจนั้น ๆ เอาเงินทุนที่หุ้นส่วนธุรกิจลงเงินไป มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

5) อัตรากำไรขั้นต้น และอัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin)

อัตรากำไรขั้นต้น เกิดจากการนำกำไรขั้นต้นมาหารด้วยยอดขาย และคูณด้วย 100 (ค่าเป็น %) และอัตรากำไรสุทธิ คือการเอากำไรสุทธิมาหารด้วยยอดขายและคูณด้วย 100 สองค่านี้ ใช้วิเคราะห์อัตราผลกำไรของธุรกิจ

ผู้วิจัยพบว่ามีตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลังและการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นตัวแปรควบคุมในการวิจัยครั้งนี้ เป็นตัวแปรควบคุมตัวที่ 3 คือ ระดับหนี้ของบริษัท โดยผู้วิจัยจะใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Debt to Equity Ratio) เป็นตัววัดค่าระดับหนี้สินของบริษัท โดยจะใช้ Gearing Ratio ซึ่งอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Gearing ratio) คืออัตราส่วนทางการเงินที่เปรียบเทียบหนี้สินของบริษัทเทียบกับตัวชี้วัดทางการเงินที่แตกต่างกัน เช่น

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด นักลงทุนใช้อัตราส่วนเหล่านี้ เพื่อประเมินว่าบริษัทสามารถอยู่รอดได้ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้ดีเพียงใด Gearing หมายถึง การใช้ประโยชน์ของบริษัท ซึ่งหมายความว่าเงินทุนธุรกิจมาจากเจ้าหนี้ หรือผู้ถือตราสารหนี้เท่าใดเมื่อเทียบกับเจ้าของบริษัท หากบริษัทมีหนี้สินจำนวนมากจะถูกจัดอยู่ในประเภทของการลงทุนที่มีความเสี่ยง เพราะหนี้สินบางประเภทจะมีดอกเบี้ยจ่าย (Interest Expense) เป็นต้นทุนทางการเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายที่จะกระทบความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยความเสี่ยงจะสูงขึ้นหากบริษัทไม่มีความสามารถในการทำกำไร มีภาระหนี้สินและดอกเบี้ยสูง สามารถส่งผลไปยังผลประกอบการในระยะยาวจนกลายเป็นผลขาดทุนสะสม มีโอกาสที่บริษัทจะปิดกิจการและล้มละลายได้ และจากการทบทวนวรรณกรรมระดับหนี้ของบริษัทพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Dechow et al., 1996; Kinney & McDaniel, 1989; Richardson et al., 2002) เนื่องจากระดับหนี้ของบริษัทเป็นตัวบ่งชี้ว่าบริษัทมีความเสี่ยงสูง และมีโอกาสในการทำให้เกิดข้อผิดพลาดทางการบัญชีอยู่ในระดับที่สูงเช่นกัน

ผู้วิจัยกำหนดสมมติฐานการวิจัยขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรณ ทฤษฎี แนวคิด ตำรา เอกสาร หนังสือต่างๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และการกำกับดูแลกิจการเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 3 ข้อ สามารถพัฒนาสมมติฐานการวิจัยได้ทั้งหมด 4 สมมติฐานดังรายละเอียดในตารางที่ 2.9 ดังนี้

ตารางที่ 2.9 สรุปสมมติฐานงานวิจัยเรื่องการปรับงบการเงินย้อนหลัง กับการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ลำดับ	สมมติฐาน	ข้อสมมติฐาน
1	สมมติฐานที่ 1	คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง
2	สมมติฐานที่ 2	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง
3	สมมติฐานที่ 3	ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกการปรับงบการเงินย้อนหลัง
4	สมมติฐานที่ 4	ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากการทบทวนวรรณกรรม งานวิจัย และปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสมมติฐานที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสามารถสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพที่ 2.2 โดยภาพที่ 2.2 จะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ดังนี้ คณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก เป็นตัวแปรอิสระ มีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้ยังมีตัวแปรควบคุมอีก 4 ตัวแปร คือ 1) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี 2) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี 3) ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และ4) ระดับหนี้ของบริษัท ผู้วิจัยสามารถเขียนกรอบแนวคิดแสดงการเชื่อมโยงความสัมพันธ์รายละเอียดดังภาพที่ 2.2

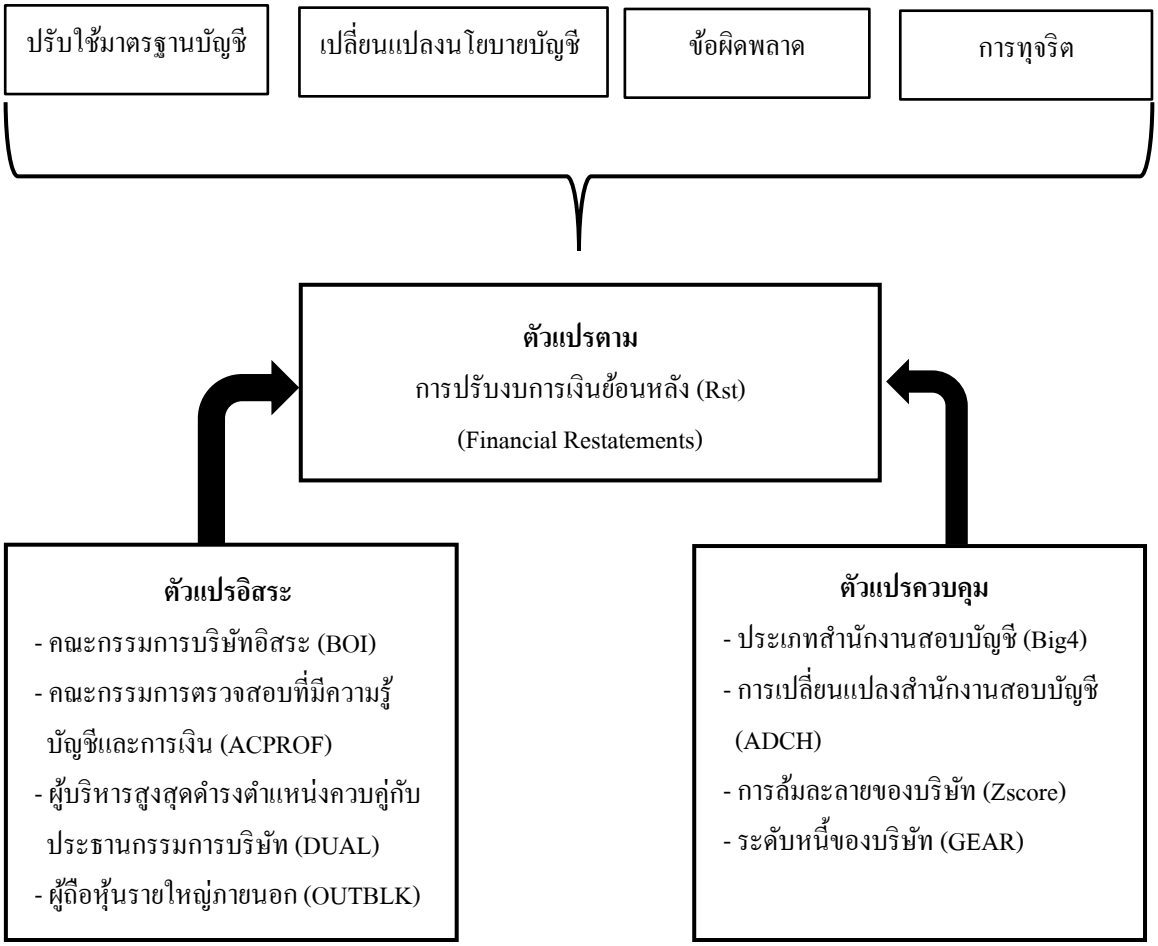

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดงานวิจัย

ที่มา: วรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน (2564)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทที่ 3
ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยในบทนี้จะกล่าวถึงการศึกษาความสัมพันธ์ของการปรับงบการเงินย้อนหลังกับกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยมีรายละเอียดข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัย การพัฒนาแบบจำลองงานวิจัย และการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับต่อไปนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและเกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่างจากประชากรที่ต้องการใช้ศึกษาในงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100[2] เพราะเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมที่น่าสนใจของหลายฝ่าย มีมูลค่าหลักทรัพย์ตามราคาตลาดสูงที่สุด มีสภาพคล่องสูง หุ้นกลุ่มนี้จะอยู่ในบริษัทขนาดใหญ่และขนาดกลางที่เติบโตสูง มีสัดส่วนผู้ถือหุ้นตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดไว้ครบถ้วน เป็นข้อมูลระหว่างปี พ.ศ. 2559 –2563 รวมระยะเวลา 5 ปี จากกลุ่มข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วย 8 กลุ่มอุตสาหกรรมดังนี้

1.	เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	ประกอบด้วย	3	บริษัท
2.	สินค้าอุปโภคบริโภค	ประกอบด้วย	8	บริษัท
3.	ธุรกิจการเงิน	ประกอบด้วย	16	บริษัท
4.	สินค้าอุตสาหกรรม	ประกอบด้วย	5	บริษัท

[2] เป็นบริษัทจดทะเบียนที่ผ่านการประเมินโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย Thailand Sustainability Investment: THSI (SET) และผ่านการประเมินโดย Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) คงอยู่ ณ วันที่ 30 เมษายน 2564

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5.	อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	ประกอบด้วย	15	บริษัท
6.	ทรัพยากร	ประกอบด้วย	22	บริษัท
7.	บริการ	ประกอบด้วย	21	บริษัท
8.	เทคโนโลยี	ประกอบด้วย	10	บริษัท

3.1.2 การกำหนดขนาดของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา จะใช้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 จากกลุ่มข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย หักบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ (Finance and Securities) กลุ่มธนาคาร (Banking) กลุ่มประกันชีวิตและประกันภัย (Insurance) เนื่องจากลักษณะการดำเนินธุรกิจและโครงสร้างการเงินของบริษัทเหล่านี้แตกต่างจากบริษัทในหมวดอุตสาหกรรมอื่น และกลุ่มบริษัทเหล่านี้ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงของหน่วยงานเฉพาะที่เกี่ยวข้อง และมีหลักเกณฑ์อื่น ๆ ในการกำกับดูแลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ทั่วไปของตลาดหลักทรัพย์ จากการเลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างจะทำการพิจารณากลุ่มตัวอย่างให้มีความใกล้เคียงกัน เพื่อขจัดความคลาดเคลื่อนของขนาดกิจการ และเป็นบริษัทที่มีตัวแปรครบถ้วนตามที่กำหนด จึงไม่นำบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ MAI มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง เลือกเฉพาะบริษัทจดทะเบียนกลุ่ม SET 100 ดังนั้นเหลือจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 415 บริษัทตัวอย่าง

3.2 แหล่งข้อมูลและการรวบรวมข้อมูล

แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ลักษณะของข้อมูลที่ต้องการ คือ เป็นข้อมูลเชิงปริมาณซึ่งเป็นข้อมูลที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดของตัวแปรต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ โดยแหล่งข้อมูลที่ใช้ศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

3.2.1 แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะการปรับงบการเงินย้อนหลัง การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ จากความตั้งใจและไม่ตั้งใจ ใช้แหล่งข้อมูลจากบทความ เอกสาร มาตรฐานการบัญชี งานวิจัย และการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทต่าง ๆ จากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี งบการเงินย้อนหลัง หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานผู้สอบบัญชี จากฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ คุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัท คณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) ประธานกรรมการ (Chairman) ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการสรรหา ความเป็นอิสระของคณะกรรมการ จากประกาศของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่องคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ พ.ศ. 2551 คู่มือคณะกรรมการตรวจสอบ หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ปี 2555 มาจากแบบแสดงรายการข้อมูลประจำปี (แบบ 56-1) รายงานประจำปี งบการเงินย้อนหลัง หมายเหตุประกอบงบการเงิน และรายงานผู้สอบบัญชี ฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART)

ข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากรายงานการกำกับดูแลกิจการจดทะเบียนประจำปี และข้อมูลในการสนับสนุนการลงทุนต่าง ๆ ซึ่งจัดทำโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (Thai Institute of Directors: IOD) ภายใต้ชื่อโครงการสำรวจการกำกับดูแลกิจการจดทะเบียน (Corporate Governance Report of Thai Listed Companies) โดยการประเมินอ้างอิงจากหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีของ OECD Principle of Corporate Governance

ข้อมูลผลประกอบการดำเนินงาน งบการเงินและตัวเลขทางบัญชีอื่น ๆ นั้นได้เก็บรวบรวมจากฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย SETSMART (SET Marketing Analysis and Reporting Tool)

3.2.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

1) ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งเปิดเผยในงบการเงินประจำปี โดยใช้แบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง และการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ นโยบายการบัญชี ข้อผิดพลาดต่าง ๆ ทั้งกลุ่มอุตสาหกรรม SET100 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1) ตรวจสอบรายงานประจำปี งบการเงิน หมายเหตุประกอบงบการเงิน ของบริษัทที่เป็นประชากรในการศึกษา เพื่อค้นหาตรวจสอบว่ามีบริษัทใดบ้างที่มีการปรับเงินการเงินย้อนหลัง โดยใช้ Keyword ให้การค้นหา เช่นคำว่า “ การปรับงบการเงินย้อนหลัง”, “การปรับปรุง”, “การเปลี่ยนนโยบายการบัญชี”, “การปรับใช้มาตรฐาน”, “ข้อผิดพลาด” เป็นต้น

1.2) ตรวจสอบบริษัทในกลุ่มตัวอย่างที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพื่อค้นหาสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยจำแนกสาเหตุหลักใหญ่ไว้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) การปรับ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด (สุฏิกา รักประสูติ, 2560) และ4) การทุจริต โดยใช้บัตรตรวจสอบรายการในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.3) ตรวจสอบเพื่อค้นหาเพิ่มเติมถึงลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง ในส่วนที่เป็นเรื่องข้อผิดพลาดต่าง ๆ โดยจำแนกข้อผิดพลาดออกเป็นกลุ่มย่อย ดังนี้คือ 1) ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ 2) ข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการคำนวณภาษี 4) ข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน การจัดหาเงิน และ5) ข้อผิดพลาดอื่น ๆ (Wang & Wu, 2011) อ้างถึงใน สุฏิกา รักประสูติ (2560)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับการกำกับดูแลกิจการ ในงานวิจัยนี้ใช้แบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับคะแนนการประเมินการกำกับดูแลกิจการ[3] (Corporate Governance) คะแนนที่ได้จากการประเมินจะถูกแบ่งออกเป็นช่วงคะแนน โดยกำหนดเป็นแต่ละช่วงคะแนน มีค่าประเมินอยู่ในระดับที่สูง – ต่ำ แสดงให้เห็นถึงระดับคุณภาพการกำกับดูแลกิจการที่ดี และสำรวจข้อมูลโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนในตลาดทรัพย์แห่งประเทศไทย เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับคณะกรรมการต่าง ๆ ข้อมูลผู้บริหารสูงสุด ประธานคณะกรรมการ และความเป็นอิสระของคณะกรรมการ

3) ข้อมูลเกี่ยวกับการตรวจสอบบัญชี ผู้สอบบัญชี คุณภาพการสอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชี และการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ในงานวิจัยนี้ใช้แบบตรวจสอบรายการเป็นเครื่องมือการวิจัย ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินข้อมูลรายการโดยกำหนดหัวข้อแต่ละประเด็นเกี่ยวกับรายการที่ต้องการทำการตรวจสอบไว้ เช่น งานตรวจสอบบัญชีได้รับการตรวจสอบจากสำนักงานสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก (Big 4) หรือได้รับการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก (Non big 4) จากรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3 เครื่องมือในการวิจัย

งานวิจัยนี้มีเครื่องมือในการวิจัย 2 ประเภทคือ บัตรตรวจสอบรายการ และตัวแบบจำลองวิเคราะห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ศึกษาบทความ เอกสาร และทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง การกำกับดูแลกิจการที่ดี โครงสร้างของคณะกรรมการ

---

[3] ข้อมูล CG Score จากสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (แนวทางปฏิบัติในการประกาศผลโครงการของสมาคม)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการสรรหา และความเป็นอิสระของคณะกรรมการต่าง ๆ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน คุณภาพงานการตรวจสอบบัญชี สำนักงานสอบบัญชี การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และระดับหนี้สินของบริษัท

3.3.2 ศึกษาค้นคว้าข้อมูลของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มบริษัทจดทะเบียนที่ผ่านการประเมินโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย Thailand Sustainability Investment: THSI (SET) และผ่านการประเมินโดย Dow Jones Sustainability Indices (DJSI) จากเว็บไซต์ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3.3.3 จัดทำบัตรตรวจสอบรายการเพื่อตรวจสอบงบการเงิน รายงานผู้ตรวจสอบและหมายเหตุประกอบงบการเงินของบริษัท โครงสร้างการกำกับดูแลกิจการ คณะกรรมการต่าง ๆ ระดับคะแนนการกำกับดูแลกิจการ สำนักงานตรวจสอบบัญชี คุณภาพงานสอบบัญชี และรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ของบริษัท โดยรวบรวมรายชื่อของบริษัทกลุ่มตัวอย่างจำแนกเรียงตามกลุ่มอุตสาหกรรม ตรวจสอบการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท โดยกำหนดสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังไว้เป็นหัวข้อรายการเพื่อทำการประเมินแต่ละประเด็นรายการที่ต้องการตรวจสอบ ได้แก่ 1) การปรับใช้มาตรฐานรายงานทางการเงินฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ4) การทุจริต โดยตรวจสอบจากรายงานทางการเงินปีพ.ศ. 2559 – 2563

3.3.4 การสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวมรวบข้อมูลทุติยภูมิ ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรมและสร้างสมมติฐาน เพื่อนำสู่การสร้างตัวแปรที่ใช้ศึกษาในงานวิจัย รายละเอียดของตัวแปรมีดังต่อไปนี้

1) ตัวแปรตาม (Dependence Variables)

ตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements) การปรับงบการเงินย้อนหลัง คือ การแก้ไขข้อมูลที่มีสาระสำคัญหรือการแก้ไขข้อผิดพลาดของรายการทางการเงินในงวดบัญชีก่อน โดย Huang et al. (2010) มีความเห็นว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทเป็นตัววัดที่เหมาะสมของรายงานทางการเงิน และจากการศึกษาของ Agrawal and Chadha (2005) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระที่มีความรู้ทางการบัญชีหรือการเงิน ที่เป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริษัทหรือคณะกรรมการตรวจสอบ ทำให้ผู้วิจัยคาดการณ์ได้ว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทซึ่งเป็นกลไกของการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีอิทธิพลส่งผลให้บริษัทมีการปรับงบการเงิน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ย้อนหลังในระดับต่ำ ผู้วิจัยกำหนดค่าของตัวแปรตามคือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยกำหนดค่าจากวัดค่าจาก 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ4) การทุจริต

2) ตัวแปรอิสระ (Independent Variables)

ตัวแปรอิสระที่ใช้ในงานวิจัย มีดังนี้ คือ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการซึ่งเป็นกลไกสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ ในการวิจัยนี้ศึกษาถึงความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก ซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการต่าง ๆ ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีการเปิดเผยในรายงานประจำปีของบริษัทในฐานข้อมูลของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

คณะกรรมการอิสระ (Board Independence)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่า คณะกรรมการอิสระเป็นคุณลักษณะของคณะกรรมการบริษัทที่เป็นหัวใจสำคัญของการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากงานวิจัยของ Abbott et al. (2004) ว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ Beasley (1996) ได้ให้การสนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงิน และเป็นผู้มีอิทธพลที่จะส่งผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อรายงานทางการเงินได้ ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรที่จะมีความเป็นอิสระเพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง การวัดความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท ซึ่งพัฒนามาจากงานวิจัยของ Firth (2007); Klein (1998); Klein (2002) และ Xie (2003) คำนวณโดยวัดค่าเป็นร้อยละ ซึ่งคำนวณโดยจำนวนของคณะกรรมการอิสระ และจำนวนของคณะกรรมการอิสระของบริษัททั้งหมด แสดงดังต่อไปนี้

$$BOI = \frac{\text{จำนวนของคณะกรรมการอิสระ}}{\text{จำนวนของคณะกรรมการอิสระของบริษัททั้งหมด}}$$

คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะเห็นได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบเป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มีประสิทธิผลสูงสุดมีอิทธิพลต่อองค์กร และเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการ มี

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความรับผิดชอบในการจัดการลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้จัดการและผู้ถือหุ้น ช่วยลดต้นทุนหน่วยงานและนำเสนอรายงานทางการเงินที่โปร่งใส ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน มีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการรายงานทางการเงิน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการและผู้ตรวจสอบบัญชี เพราะคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินจะเข้าใจกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบจะสามารถปรับปรุงแก้ไขรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (Sultana & Zhan, 2015) สอดคล้องกับ Abbott et al. (2004) ระบุว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ด้านบัญชีและเชี่ยวชาญด้านการเงินจะนำเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ คำนวณโดยวัดค่าเป็นร้อยละ ซึ่งคำนวณโดยสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงินต่อคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด แสดงดังต่อไปนี้

$$ACPROF = \frac{\text{คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงิน}}{\text{คณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด}}$$

ในงานวิจัยนี้มีกำหนดตัวแปรอิสระ ที่เป็นตัวแปรชนิดตัวแปรแบ่งสอง หรือตัวแปรทวิ (Dichotomous Variable) จำนวน 3 ตัวแปรดังนี้ 1) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) 2) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) 3) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) ดังนั้นผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่เป็นตัวแปรชนิดตัวแปรแบ่งสอง หรือตัวแปรทวิ (Dichotomous Variable) โดยจะที่มีการแปรค่าได้เพียงสองค่า แสดงการวัดค่าของแต่ละตัวแปรได้ดังต่อไปนี้

ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) เห็นได้ว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ไม่เป็นไปตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่ระบุคุณลักษณะว่าควรแยกบุคคลดังกล่าวออกเป็น 2 บทบาท เพราะจะทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุดขององค์กรมีอำนาจมากเกินไป และเมื่อใดที่ผู้บริหารถูกครอบงำในเรื่องการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงของรายงาน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ทางการเงิน อาจนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลังโดยทุจริต การวัดค่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

DUAL = 1 เมื่อผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งเป็นคนเดียวกับประธานกรรมการบริษัท

DUAL = 0 เมื่อผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งเป็นคนละท่านกับประธานกรรมการบริษัท

ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเภทสำนักงานสอบบัญชีจะสัมพันธ์กับคุณภาพการสอบบัญชี โดยการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) พบว่าการตรวจสอบบัญชีจากบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) มีคุณภาพสูงกว่างานตรวจสอบบัญชีจากบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Non Big 4) เนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบได้จัดขึ้นอย่างมีระบบ และมีโอกาสการค้นพบข้อผิดพลาดทางบัญชีได้มากกว่าทำให้งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ ดังนั้นการวัดค่าประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4)

(Big4) = 1 เมื่อผู้สอบบัญชีเป็นผู้สอบบัญชีจาก Big 4

(Big4) = 0 เมื่อผู้สอบบัญชีไม่เป็นผู้สอบบัญชีจาก Big 4

ค่าคะแนน 1 เมื่อผู้สอบจากสำนักงานตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) ประกอบด้วย Deloitte, EY, KPMG และ Pwc ถ้าไม่ใช้ 4 บริษัทนี้ จะเป็น 0 คือ สำนักงานตรวจสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Non Big 4)

ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) พบว่า ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทซึ่งเป็นบุคคลภายนอกบริษัท ในมุมมองของการถือหุ้นกลุ่มใหญ่และมีลักษณะเป็นเจ้าของนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะโน้มน้าวความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของผู้บริหารได้ด้วยการใช้สิทธิในการออกเสียง ตามจำนวนสิทธิของการถือครองหุ้นในบริษัท (Cheng, 2020) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกดังกล่าวนี้ ยังมีบทบาทที่สำคัญในการ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท (Shleifer & Vishny, 1997; Shleifer, 1997; Admati et al., 1994; Huddart, 1993; Maug, 1998; Noe, 2002) เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการ โดยแรงจูงใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่บุคคลภายนอกในติดตามการบริหารงาน มาจากรายได้หรือผลตอบแทนที่ผูกติดอยู่กับบริษัทที่ได้ลงทุนไว้ และการศึกษาของ Yeo (2002) พบว่ามีความเป็นไปได้จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลังน้อยลง หากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกได้ตรวจสอบการบริหารงานของบริษัท การคำนวณจำนวนหุ้นที่ถืออยู่โดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก

โครงสร้างผู้ถือหุ้น (Ownership Structure) หมายถึง ลักษณะการถือหุ้นของแต่ละประเภทที่มีสัดส่วนการถือหุ้นที่ไม่เหมือนกัน โดยมีอำนาจควบคุมกิจการและแรงจูงใจในการควบคุมการบริหารงานของบริษัท และการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ต่อกิจการเพื่อให้มูลค่าหลักทรัพย์ของกิจการเพิ่มสูงขึ้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาทบทวน มีนักวิชาการหลายท่านที่ใช้สัดส่วนการถือหุ้นในการวัดโครงสร้างผู้ถือหุ้น (Friska, 2013) งานวิจัยนี้จึงใช้สัดส่วนการถือหุ้นในการวัดความเป็นเจ้าของในส่วนของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก โดยเป็นการแสดงถึงสัดส่วนการถือหุ้นที่เป็นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ (OUTBLK) คำนวณจาก OUTBLK = จำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก และจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท แสดงได้ดังนี้

$$\text{OUTBLK} = \frac{\text{จำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก}}{\text{จำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท}}$$

การนับจำนวนหุ้นจะใช้สัดส่วนการถือหุ้นสะสมทั้งหมดของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก โดยรวมถึงผู้ถือหุ้นสถาบันที่มีกรรมสิทธิ์ทั้งทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม ซึ่งเกินร้อยละ 2

การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH)

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี จากงานวิจัยในอดีตพบว่ากิจการที่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจะมีผลต่อกิจการคือสำนักงานสอบบัญชีรายใหม่จะให้บริการด้านการสอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงในปีที่มีการเปลี่ยนแปลง (Deis & Giroux, 1992) กระบวนการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจะมีด้วยกัน 2 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนการตัดสินใจเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี และการตัดสินใจเลือกสำนักงานตรวจสอบบัญชีใหม่ (Weisbach, 1988)) โดยปกติบริษัทที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่หรือ Big4 ส่วนมากมักจะเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่และมีการดำเนินงานที่ซับซ้อน (Hennes et al., 2013) แม้ว่านักลงทุนจะมีความกังวลในการปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น หากมี

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีย่อมมีค่าใช้จ่ายจำนวนที่สูงมาก (Hennes et al., 2013) ดังนั้นการวัดค่าการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH)

(ADCH) = 1 เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี

(ADCH) = 0 เมื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี

นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ได้แยกพิจารณาประเภทการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี โดยกำหนดค่าตัวแปรแยกพิจารณา ดังนี้

ADCH_0 หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ให้มีค่าเท่ากับ 0

ADCH_1 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – NonBig4 ให้เท่ากับ 1

ADCH_2 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – Big4 ให้เท่ากับ 2

ADCH_3 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4 – Big4 ให้เท่ากับ 3

ADCH_4 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4–NonBig4 ให้เท่า 4

3) ตัวแปรควบคุม (Control Variables)

ตัวแปรควบคุมที่อาจเป็นปัจจัยอื่นที่มีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกกำกับดูแลกิจการในลักษณะของคณะกรรมการต่าง ๆ ของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในงานวิจัยนี้มีด้วยกัน 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี 2) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี 3) ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และ4) ระดับหนี้ของบริษัท โดยมีรายละเอียดประเภทสำนักงานสอบบัญชี และการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีไว้ข้างต้น ดังนั้นจึงอธิบายการวัดค่าความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และ4) ระดับหนี้ของบริษัทได้ดังนี้

ความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท ความล้มเหลวทางการเงิน (Financial Distress) เป็นสภาวะที่กระแสเงินสดเข้าน้อยกว่ากระแสเงินสดออกเป็นสถานการณ์ที่กระแสเงินสดสุทธิมีค่าเป็นลบ สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทกำลังมีปัญหาทางด้านการเงิน หากบริษัทมีความล้มเหลวทางการเงิน จะส่งผลให้บริษัทไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ต่างๆ ที่ผูกพันทางด้านการเงินได้ (Fallahpour, 2004) และจากการศึกษาของ Palmrose and Scholz, (2000) และ Abbott et al. (2004) พบว่าบริษัทที่มีปัญหาทางด้านการเงินมักมีแนวโน้มในการบิดเบือนรายได้ สร้างข้อผิดพลาดต่าง ๆ ขึ้น จึงกล่าวได้ว่าบริษัทที่มีปัญหาทางด้านฐานะทาง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การเงิน อาจทำให้ผู้บริหารตัดสินใจปรับงบการเงินย้อนหลังในปีถัดไป ซึ่งการวัดค่าความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท วัดค่าโดยใช้แบบจำลองของ Altman (1968) ใช้ Altman's Z-Score Model เป็นตัวชี้วัดความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท และ Abbott et al. (2004) และ Altman Z ยังเป็นตัวบ่งชี้ถึงบริษัทที่กำลังประสบปัญหาด้านการเงินที่ย่ำแย่และมีความเสี่ยงต่อการล้มละลาย (Bankruptcy)

ในปี ค.ศ. 1968 Altman ได้พัฒนาแบบจำลองที่ใช้ในการพยากรณ์โดยต่อยอดมาจากวิธีการใช้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่ง ในการศึกษาเรื่องปัจจัยชี้วัดความล้มละลายของกิจการโดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทหลายตัวแปร (Multivariate Discriminant Analysis (MDA) โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นบริษัทที่อยู่นอกภาคการเงิน จำนวน 66 บริษัท ในประเทศสหรัฐอเมริการะหว่างปี ค.ศ. 1946-1965 การสุ่มตัวอย่างครั้งนี้ได้ตัดกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดเล็กมากและใหญ่มากออกไปเพื่อที่จะลดความผิดพลาดของผลลัพธ์ โดยใช้วิธีการจับคู่บริษัทที่อยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกันและมีขนาดสินทรัพย์ใกล้เคียงกัน และใช้อัตราส่วนจำนวน 22 อัตราส่วน จาก 5 กลุ่มของอัตราส่วนหลัก ได้แก่ กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์สภาพคล่องของกิจการ กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ความสามารถในการทำกำไร กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ภาระผูกพันระยะยาวบริษัท กลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุน และกลุ่มอัตราส่วนวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของบริษัท ทั้งนี้เพื่อหาอัตราส่วนทางการเงินที่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างบริษัทที่ล้มละลายกับบริษัทที่ไม่ล้มละลายที่ดีที่สุด ซึ่งการศึกษาดังกล่าวนั้นได้ศึกษาแต่ละปัจจัยที่ทำการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ที่เป็นการสะท้อนถึงความมีนัยของแต่ปัจจัยตามโมเดลของ Altman (1968) ซึ่งข้อมูลที่ใช้ในการคำนวณ Altman Z-Score นั้นมาจากงบแสดงฐานะการเงินและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ ได้ผลลัพธ์ออกมาเป็นสมการเชิงเส้นตรงดังนี้

$$\text{Altman Z-Score} = 1.2X_1 + 1.4\,X_2 + 3.3\,X_3 + 0.6\,X_4 + 0.999\,X_5$$

เมื่อ Z = ค่าดัชนีวัดความเสี่ยงในการล้มละลายของธุรกิจ

X_1 = อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Working Capital) ต่อสินทรัพย์รวม (Total Assets) ซึ่งจะเป็นตัวชี้วัดถึงสภาพคล่องของบริษัทในการดำเนินงาน โดยเงินทุนหมุนเวียนนั้นคำนวนมาจากการนำสินทรัพย์หมุนเวียน (Total Current Assets) หักลบด้วยหนี้สินหมุนเวียน (Total Current Liability)

X_2 = อัตราส่วนกำไรสะสม (Retained Earing) ต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งจะสามารถใช้ชี้วัดได้ว่าบริษัทได้มีการสะสมเงินทุนไว้สำหรับการขยายกิจการหรือไม่ ถ้าอัตราส่วนนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สูงหมายความว่าบริษัทมีศักยภาพในการลงทุนขยายกิจการด้วยเงินทุนของตัวเองโดยไม่ต้องทำการกู้ยืมหรือเพิ่มทุน

X_3 = อัตราส่วนรายได้ก่อนหักภาษีและค่าเสื่อมราคาต่อสินทรัพย์รวม ซึ่งการคำนวณค่า Return on Assets แบบที่ไม่นำภาษีและค่าเสื่อมราคามาคำนวน เนื่องจากในสหรัฐอเมริกามีนโยบายทางบัญชีของแต่ละบริษัทที่เกี่ยวข้องกับภาษี ทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการประเมินได้มาก

X_4 = อัตราส่วนของมูลค่าตลาด (Market Capitalization) กับหนี้สินรวม (Total Liability) ซึ่งเป็นส่วนที่ว่ามูลค่าตลาดของบริษัทและหนี้สินรวมปัจจุบัน อยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วงหรือไม่ เนื่องจากถ้ามูลค่าตลาดของบริษัทลดลงต่ำกว่าหนี้สินรวมเมื่อไหร่ถือว่าบริษัทนั้นอยู่ในสถานะวิกฤตทางการเงินอย่างแน่นอน

X_5 = อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์รวมหรือเรียกอีกอย่างว่า Assets Turn Over Ratio ซึ่งสามารถนำใช้เพื่อพิจารณาประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้สินทรัพย์เพื่อก่อให้เกิดรายได้

ผลการศึกษาพบว่าเทคนิคการวิเคราะห์จำแนกประเภทหลายตัวแปรนี้สามารถสร้างแบบจำลองที่ให้ความแม่นยำในการพยากรณ์ที่มีความถูกต้องถึงร้อยละ 95 เมื่อคาดการณ์ล่วงหน้า 1 ปี และความแม่นยำจะลดลงเมื่อพยากรณ์ในระยะเวลาที่ไกลขึ้น โดยแบบจำลองของ Altman (1968) นี้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นหนึ่งในแบบจำลองที่ดีที่สุดสำหรับการป้องกันการล้มละลาย เนื่องจากแบบจำลองได้รวมอัตราส่วนหลาย ๆ กลุ่ม และเป็นต้นแบบในพัฒนาแบบจำลองอื่น ๆ อีกมาก อย่างไรก็ตามแบบจำลองของ Altman (1968) นั้นเหมาะสมสำหรับบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เท่านั้น เนื่องจากวิเคราะห์บนพื้นฐานข้อมูลของมูลค่าตลาดของส่วนของเจ้าของ และ Altman Z-Score เป็นสูตรที่มาจากการวิเคราะห์ค่าและอัตราส่วนจากงบการเงินทั้งหมด ซึ่งถ้าในกรณีที่บริษัทมีการเปลี่ยนแปลง (Revised) หรือตกแต่งบัญชีอาจทำให้ค่า Z ที่ได้นั้นได้รับผลกระทบไปด้วย

เกณฑ์ระดับการวัดค่าการล้มละลายของธุรกิจ

Z > 2.99 ค่าระดับอยู่ในช่วงที่บริษัทไม่ประสบภาวะล้มละลาย

Z < 1.18 ค่าระดับอยู่ในช่วงที่บริษัทประสบภาวะล้มละลาย

1.18 < Z < 2.99 ค่าระดับอยู่ในช่วงสีเทา “Gray Zone” มีโอกาสที่จะมีความผิดพลาดเกิดขึ้นจากการพยากรณ์โดยค่า Z ที่ต่ำจะบอกถึงโอกาสในการล้มละลายที่มากขึ้น

เกณฑ์ระดับการวัดค่าการล้มละลายของธุรกิจ รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 3.1 การแปลผลค่าคะแนน Z-score

คะแนนมาตรฐาน	ความหมาย	เขต (Zone)
Z < 1.18	คาดหมายได้ว่าธุรกิจจะเกิดภาวะล้มละลายในปีหรือสองปีข้างหน้า แสดงถึงฐานะทางธุรกิจที่ย่ำแย่ความสามารถในการชำระหนี้ต่ำมาก	ล้มละลาย (Distress)
1.18 < Z < 2.99	ภาวะปัญหาทางการเงินยังไม่สามารถระบุได้แน่ชัดอยู่ในกลุ่มเฝ้าระวัง มีความเสี่ยงแต่มีโอกาสชำระหนี้คืนได้	เสี่ยง (Grey)
Z > 2.99	ธุรกิจมีความน่าเชื่อถือเพียงพอไม่มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดภาวะล้มละลายใน 1 ปีหรือ 2 ปีสามารถชำระหนี้คืนได้แน่นอน	ปลอดภัย (Safe)

ระดับหนี้ของบริษัท

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Gearing Ratio) คือ อัตราส่วนทางการเงินที่เปรียบเทียบหนี้สินของบริษัท เทียบกับตัวชี้วัดทางการเงินที่แตกต่างกัน เช่น ส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด นักลงทุนใช้อัตราส่วนเหล่านี้ เพื่อประเมินว่าบริษัทสามารถอยู่รอดได้ในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำได้ดีเพียงใด Gearing หมายถึง การใช้ประโยชน์ของบริษัท ซึ่งหมายความว่าเงินทุนธุรกิจมาจากเจ้าหนี้ หรือผู้ถือตราสารหนี้เท่าใดเมื่อเทียบกับเจ้าของบริษัท หากบริษัทมีหนี้สินจำนวนมากจะถูกจัดอยู่ในประเภทของการลงทุนที่มีความเสี่ยงเพราะหนี้สินบางประเภทจะมีดอกเบี้ยจ่าย (Interest Expense) เป็นต้นทุนทางการเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายที่จะกระทบความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยความเสี่ยงจะสูงขึ้นหากบริษัทไม่มีความสามารถในการทำกำไร มีหนี้สินภาระและดอกเบี้ยสูง สามารถส่งผลไปยังผลประกอบการในระยะยาวจนกลายเป็นผลขาดทุนสะสม มีโอกาสที่บริษัทจะปิดกิจการและล้มละลายได้ จากการทบทวนวรรณกรรมระดับหนี้ของบริษัทพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Dechow et al., 1996; Kinney & McDaniel, 1989; Richardson et al., 2002) เนื่องจากระดับหนี้ของบริษัทเป็นตัวบ่งชี้ว่าบริษัทมีความเสี่ยงสูง และมีโอกาสในการทำให้เกิดข้อผิดพลาดทางการบัญชีอยู่ในระดับที่สูงเช่นกัน ดังนั้นในการศึกษางานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การวัดระดับหนี้ของบริษัท โดยใช้อัตราส่วนหนี้สินต่อทุน (Gearing Ratio) คำนวณอัตราส่วนไว้ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

$$\text{Gearing Ratio} = \frac{\text{หนี้สินรวม (Total Liabilities)}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Total Equities)}}$$

อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Gearing Ratio) เป็นการวัดอัตราส่วนระหว่างหนี้สินทั้งหมดที่บริษัทมี กับส่วนของเจ้าของที่เป็นเงินลงทุนและกำไรสะสมของบริษัท

สรุปผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณอัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Gearing Ratio)

1. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Gearing Ratio) มีค่าน้อย หมายความว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่มาจากเจ้าของ

2. อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Gearing Ratio) มีค่าสูง หมายความว่า สินทรัพย์ส่วนใหญ่มาจากการก่อหนี้

3.4 การพัฒนาแบบจำลองงานวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ของงานวิจัยนี้เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อพัฒนาแบบจำลองงานวิจัย เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามและตัวแปรอิสระตามข้อสมมติฐาน โดยความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ จากการศึกษาของ Abbott et al. (2004) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดี จะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ Beasley (1996) ได้ให้การสนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทผู้ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อคุณภาพของรายงานทางการเงินมีความเป็นอิสระเพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มีประสิทธิผลสูงสุดมีอิทธิพลต่อองค์กร และเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีความรับผิดชอบในการจัดการลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้จัดการและผู้ถือหุ้น ช่วยลดต้นทุนหน่วยงานและนำเสนอรายงานทางการเงินที่โปร่งใส ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกำหนดองค์ประกอบคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน มีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการรายงานทางการเงิน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการและผู้ตรวจสอบบัญชี เพราะคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินจะเข้าใจกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตรวจสอบจะสามารถปรับปรุงแก้ไขรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น (Sultana & Zhan, 2015) สอดคล้องกับ Abbott et al. (2004) ระบุว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้ด้านบัญชีและเชี่ยวชาญด้านการเงินจะนำเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท Aier (2005) ได้แนะนำว่าบริษัทที่มีผู้บริหารระดับสูงสุด เป็นผู้ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานในระดับตำแหน่งสูง ๆ หรือมีประสบการณ์สูง จะมีโอกาสต่ำมากที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัท ตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีการแยกบทบาทของผู้บริหารสูงสุดและประธานคณะกรรมการถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด ด้วยหลักการกำกับดูแลกิจการ Boyd (1994) ได้แสดงความเห็นว่าเป็นการเปิดโอกาสที่ CEO แสวงหาผลประโยชน์ของเขามากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยกระทำการทุจริต ทำให้คณะกรรมการไม่มีประสิทธิและไม่มีอำนาจใด ๆ อาจส่งผลกระทบเสียหายต่อมูลค่าผู้ถือหุ้น อีกทั้ง Rechner (1989) กล่าวว่าตามโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คณะกรรมการควรประกอบด้วยกรรมการที่เป็นอิสระ และประธานคณะกรรมการควรเป็นบุคคลภายนอก และการศึกษาของ Jensen (1993) ให้เหตุผลว่าเพื่อให้คณะกรรมการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพการแยกตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุด (CEO) และประธานคณะกรรมการออกจากกันเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจาก Dechow et al. (1996) พบว่าการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ และการปรับงบการเงินย้อนหลังมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ทั้งนี้ Brown and Caylor (2004) แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์จากการศึกษาวัดค่าจาก Tobin's Q โดยชี้ให้ความเห็นว่าการแยกกันระหว่างผู้บริหารระดับสูงสุดและประธานคณะกรรมการ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับมูลค่าบริษัทที่สูงขึ้นในมุมมองของการตลาดที่ดี และการศึกษาของ Efendi et al. (2007) เปิดเผยเพิ่มเติมว่าบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จะมีโครงสร้างการกำกับการดูแลที่อ่อนแอ หากผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการ

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) ในมุมมองของการถือหุ้นกลุ่มใหญ่และมีลักษณะเป็นเจ้าของนั้น แสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้สามารถที่จะโน้มน้าวความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของผู้บริหารได้ด้วยการใช้สิทธิในการออกเสียง ตามจำนวนสิทธิของการถือครองหุ้นในบริษัท (Cheng, 2020) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกดังกล่าวนี้ยังมีบทบาทที่สำคัญในการตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท (Shleifer & Vishny, 1997; Shleifer, 1997; Admati et al., 1994; Huddart, 1993; Maug, 1998; Noe, 2002) เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงานของกิจการ โดยแรงจูงใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่บุคคลภายนอกในติดตามการบริหารงาน มาจากรายได้หรือผลตอบแทนที่ผูกติดอยู่กับบริษัทที่ได้ลงทุนไว้ (Abdullah, 2002) และ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การศึกษาของ Dechow et al. (1996) กล่าวว่าหากมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) จะพบโอกาสการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เกิดขึ้นได้น้อย การปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีโอกาสต่ำ ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการตรวจสอบและกำกับดูแลกิจการ และการศึกษาของ Yeo (2002) พบว่ามีความเป็นไปได้ที่จะเกิดการปรับงบการเงินย้อนหลัง

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความเป็นอิสระของผู้สอบบัญชี การศึกษาของ Ireland (2002) พบว่าผู้สอบบัญชีมีบทบาทสำคัญในการแสดงความเห็นอย่างถูกต้องของข้อมูล แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้สอบบัญชีทุกคนจะให้บริการในระดับเดียวกัน และ Willenborg (1999) กล่าวว่าเป็นที่รับรู้กันอย่างกว้างขวางว่าบริษัทขนาดใหญ่และมีชื่อเสียง จะมีแรงจูงใจมากกว่าที่จะตรวจสอบบัญชีให้มีคุณภาพในราคาที่สูง คุณภาพที่สูงขึ้นนี้จะลดความไม่สมมาตรของข้อมูลระหว่างผู้จัดการที่ได้รับข้อมูลและผู้จัดหาเงินทุน ส่งผลต่อการตัดสินใจด้านการเงินของบริษัท นอกจากนี้ Chang (2008) พบว่าผู้สอบบัญชีที่มีคุณภาพสูงส่งผลเชิงบวกต่อการตัดสินใจทางด้านการเงินของบริษัท นอกจากนี้ Chang (2008) ยังพบว่าผู้ตรวจสอบบัญชีคุณภาพต่ำ มีผลกระทบน้อยกว่า ซึ่งหมายความว่าบริษัทที่ตรวจสอบโดยผู้ตรวจสอบคุณภาพต่ำต้องพึ่งพาหนี้สินมากกว่าส่วนทุน และ Romanus et al. (2008) พบว่าความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในอุตสาหกรรมของผู้ตรวจสอบบัญชี สามารถลดโอกาสในการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยแนะนำว่าควรสรรหาผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในอุตสาหกรรม จะเพิ่มมูลค่าในการตรวจสอบ และเป็นส่วนที่สำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินงานต่อเนื่องของบริษัท การศึกษาของ Romanus et al. (2008) ยังพบอีกว่าหากเปลี่ยนผู้ตรวจสอบบัญชีเป็นผู้ที่ไม่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะทำให้มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเพิ่มขึ้นและการศึกษาของ Lin (2006) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพการสอบบัญชี ซึ่งบ่งชี้ว่าผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่และมีชื่อเสียง จะมีแนวโน้มที่จะทำการปรับงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้จากการศึกษาของ DeFond and Jiambalvo (1991) พบว่าการตรวจสอบบัญชี จากบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) จะมีคุณภาพสูงกว่างานตรวจสอบบัญชีจากบริษัทตรวจสอบบัญชีที่ไม่ใช่รายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Non Big 4) เนื่องจากขั้นตอนการตรวจสอบของบริษัทผู้ตรวจสอบบัญชีรายใหญ่ระดับโลก 4 ราย (Big 4) จะมีการตรวจสอบอย่างมีระบบ และมีโอกาสการค้นพบข้อผิดพลาดทางบัญชีได้มากกว่า จึงทำให้งบการเงินปราศจากข้อผิดพลาดที่เป็นสาระสำคัญ

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท สะท้อนให้เห็นว่าบริษัทกำลังมีปัญหาทางด้านการเงินจะส่งผลให้บริษัทไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ต่าง ๆ ที่ผูกพันทางด้านการเงินได้ (Fallahpour, 2004) ส่งผลให้บริษัทที่มีปัญหาทางด้านการเงินมักมีแนวโน้มใน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การบิดเบือนรายได้ สร้างข้อผิดพลาดต่างๆหรือข้อจำกัดบางอย่างขึ้น (Palmrose & Scholz, 2000) สนับสนุนการศึกษา Abbott et al. (2004) ที่กล่าวว่าบริษัทที่มีปัญหาทางด้านฐานะทางการเงิน อาจทำให้ผู้บริหารตัดสินใจปรับงบการเงินย้อนหลังในปีถัดไป

การปรับงบการเงินย้อนหลังกับระดับหนี้ของบริษัท หากบริษัทมีหนี้สินจำนวนมากจะถูกจัดอยู่ในประเภทของการลงทุนที่มีความเสี่ยง เพราะหนี้สินบางประเภทจะมีดอกเบี้ยจ่าย (Interest Expense) เป็นต้นทุนทางการเงินที่เป็นค่าใช้จ่ายที่จะกระทบความสามารถในการทำกำไรของบริษัท โดยความเสี่ยงจะสูงขึ้นหากบริษัทไม่มีความสามารถในการทำกำไร มีหนี้สินภาระและดอกเบี้ยสูง สามารถส่งผลไปยังผลประกอบการในระยะยาวจนกลายเป็นผลขาดทุนสะสม มีโอกาสที่บริษัทจะปิดกิจการและล้มละลายได้ และจากการทบทวนวรรณกรรมระดับหนี้ของบริษัทพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Dechow et al., 1996; Kinney & McDaniel, 1989; Richardson et al., 2002) เนื่องจากระดับหนี้ของบริษัทเป็นตัวบ่งชี้ว่าบริษัทมีความเสี่ยงสูง และมีโอกาสในการทำให้เกิดข้อผิดพลาดทางการบัญชีอยู่ในระดับที่สูงเช่นกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมดังกล่าวจึงสรุปได้ว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงลบกับคณะกรรมการอิสระ (BOI), ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK), ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big) และความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท (Z-Score) แต่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) การพัฒนาตัวแบบจำลองงานวิจัยนี้มาจากการศึกษาลักษณะตัวแปรตาม ตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และตัวแปรทวิ ที่เป็นคุณลักษณะสำคัญกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และการกำกับดูแลกิจการ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการจากการศึกษาของ Abbott et al. (2012) และพัฒนาแบบจำลองโดยวิธีการวิเคราะห์การถดถอย (Multiple Regression) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ จึงกำหนดรูปแบบจำลองได้ดังนี้

$$\begin{aligned} Rst = \beta_1.BOI + \beta_2.ACPROF + \beta_3.DUAL + \beta_4.OUTBLK + \beta_5.Big4 \\ + \beta_6.ADCH + \beta_7.Zscore + \beta_8.GEAR + \varepsilon_i \end{aligned}$$

โดยที่

Rst = การปรับงบการเงินย้อนหลัง วัดค่าจาก 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ4) การทุจริต

BOI = สัดส่วนคณะกรรมการอิสระต่อจำนวนคณะกรรมการอิสระของบริษัททั้งหมด

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ACPROF = สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงินต่อคณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด

DUAL = ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท วัดค่าเป็นตัวแปรหุ่น หากผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งเป็นคนเดียวกับประธานกรรมการบริษัทให้มีค่าเท่ากับ 1 หากไม่ใช่เท่ากับ 0

OUTBLK = สัดส่วนจำนวนหุ้นผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกต่อจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท

ตัวแปรควบคุม

Big4 = ประเภทสำนักงานสอบบัญชี วัดค่าเป็นตัวแปรหุ่น หากสำนักงานสอบบัญชีเป็น Big4 ให้ค่าเป็น 1 หากไม่ใช่เท่ากับ 0

ADCH = การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี วัดค่าเป็นตัวแปรหุ่น หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ให้ค่าเป็น 1 หากไม่ใช่เท่ากับ 0 นอกจากนั้นงานวิจัยนี้ได้แยกพิจารณาประเภทการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี โดยกำหนดค่าตัวแปร ดังนี้

ADCH_0 หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ให้มีค่าเท่ากับ 0

ADCH_1 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – NonBig4 ให้เท่ากับ 1

ADCH_2 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – Big4 ให้เท่ากับ 2

ADCH_3 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4 – Big4 ให้เท่ากับ 3

ADCH_4 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4–NonBig4 ให้เท่ากับ 4

Zscore = ความน่าจะเป็นในการล้มละลาย วัดค่าโดยใช้แบบจำลอง Altman's Z-Score Model = $1.2X_1 + 1.4\ X_2 + 3.3\ X_3 + 0.6\ X_4 + 0.999\ X_5$

GEAR = สัดส่วนหนี้สินรวมต่อส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด

รายละเอียดตัวแปรและการวัดค่าสรุปไว้ในตารางที่ 3.2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 สรุปรายละเอียดตัวแปรและการวัดค่าตัวแปร

ตัวแปร	คำอธิบาย	การวัดค่า	ผู้วิจัยในอดีต
Rst	การปรับงบการเงินย้อนหลัง	การปรับงบการเงินย้อนหลัง วัดค่าจาก 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ4) การทุจริต	Agrawal and Chadha (2005)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบาย	การวัดค่า	ผู้วิจัยในอดีต
BOI	คณะกรรมการอิสระ	จำนวนของคณะกรรมการอิสระ / จำนวนของคณะกรรมการอิสระของบริษัททั้งหมด	Firth (2007); Klein (1998); Klein (2002); Xie (2003)
ACPROF	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงิน	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงิน / คณะกรรมการตรวจสอบทั้งหมด	Abbott et al. (2004)
DUAL	ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท	DUAL กำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีค่าเท่ากับ 1 และ 0 ดังนี้ ● แทนค่าด้วย 1 เมื่อผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งเป็นคนเดียวกับประธานกรรมการบริษัท ● แทนค่าด้วย 0 เมื่อผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งเป็นคนละท่านกับประธานกรรมการบริษัท	Jensen (1993)
OUTBLK	ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก	จำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก / จำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท	Friska (2013)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบาย	การวัดค่า	ผู้วิจัยในอดีต
Big4	ประเภทสำนักงานสอบบัญชี	Big4 กำหนดให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) มีค่าเท่ากับ 1 และ 0 ดังนี้ ● แทนค่าตัวแปรด้วย 1 เมื่อผู้สอบบัญชีเป็นผู้สอบบัญชีจาก Big 4 ● แทนค่าด้วย 0 เมื่อผู้สอบบัญชีไม่เป็นผู้สอบบัญชีจาก Big 4	DeFond and Jiambalvo (1991)
ADCH	การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี	ADCH วัดค่าเป็นตัวแปรหุ่น หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ให้ค่าเป็น 1 หากไม่ใช่เท่ากับ 0 นอกจากนั้นได้แยกพิจารณาประเภทการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี โดยกำหนดค่าตัวแปร ดังนี้ ADCH_0 หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ให้มีค่าเท่ากับ 0 ADCH_1 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – NonBig4 ให้เท่ากับ 1 ADCH_2 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก Big4 – Big4 ให้เท่ากับ 2 ADCH_3 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4 – Big4 ให้เท่ากับ 3 ADCH_4 หากมีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจาก NonBig4–NonBig4 ให้เท่ากับ 4	Romanus et al. (2008)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ตัวแปร	คำอธิบาย	การวัดค่า	ผู้วิจัยในอดีต
Z-Score	ความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท	การวัดค่าความน่าจะเป็นการล้มละลายของบริษัท วัดค่าโดยใช้แบบจำลองของ ใช้ Altman's Z-Score Model ดังต่อไปนี้ Altman Z-Score = $1.2X_1 + 1.4\ X_2 + 3.3\ X_3 + 0.6\ X_4 + 0.999\ X_5$ เมื่อ Z = ค่าดัชนีวัดความเสี่ยงในการล้มละลายของธุรกิจ X_1 = อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน ต่อสินทรัพย์รวม X_2 = อัตราส่วนกำไรสะสม ต่อสินทรัพย์รวม X_3 = อัตราส่วนรายได้ก่อนหักภาษี และ ค่าเสื่อมราคาต่อสินทรัพย์รวม X_4 = อัตราส่วนของมูลค่าตลาด กับหนี้สินรวม X_5 = อัตราส่วนรายได้ต่อสินทรัพย์รวม	Altman (1968)
GEAR	ระดับหนี้ของบริษัท	หนี้สินรวม (Total Liabilities) ส่วนของผู้ถือหุ้นทั้งหมด (Total Equities)	Dechow et al. (1996); Kinney and McDaniel (1989); Richardson et al. (2002)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผู้วิจัยจะใช้เครื่องมือทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

3.5.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง เช่นข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะเบื้องต้นของการปรับงบการเงินย้อนหลัง ลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังตามกลุ่มอุตสาหกรรม และลักษณะการกำกับดูแลกิจการที่เกี่ยวกับคณะกรรมการบริษัท โดยใช้การวิเคราะห์การแจกแจงความถี่ การหาสัดส่วนร้อยละ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่ออธิบายรายละเอียดของข้อมูลที่เก็บรวบรวมจากบัตรตรวจสอบรายการที่ได้ใช้สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลตามตัวแปรและองค์ประกอบต่าง ๆ จากรายงานประจำปี (Annual Report) แบบ 56-1 รายงานการกำกับดูแลกิจการ (CG Report) และข้อมูลต่าง ๆ ที่เก็บรวบรวมมาจากฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SETSMART)

3.5.2 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยในงานวิจัยครั้งนี้ใช้ Pearson' s Correlation Coefficient หรือเรียกว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน เพื่อทดสอบว่ามีความสัมพันธ์แบบมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ โดยพิจารณาจากค่า r ซึ่งจะมีค่าอย่างระหว่าง -1 ถึง 1 และจะทำการตรวจสอบความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระที่มีต่อตัวแปรตามด้วยการตรวจสอบ Multicollinearity เพื่อจะได้ค่า Variance Inflation Factor (VIF) หรือค่า Tolerance หลักเกณฑ์การตรวจสอบค่า VIF ที่เหมาะสมค่า VIF ไม่ควรมีค่าเกิน 10 หากเกินกว่านี้แสดงว่าเกิด Multicollinearity ขึ้น สำหรับค่า Tolerance หากค่าเข้าใกล้ 0 แสดงว่ามีแนวโน้มในการเกิดปัญหา Multicollinearity โดยงานวิจัยนี้จะนำเฉพาะตัวแปรอิสระที่ไม่มีแนวโน้มในการเกิดปัญหา Multicollinearity มาวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3.5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ งานวิจัยนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ส่งผลกระทบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements) เนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรตามเพียงหนึ่งตัว คือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst) และตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัว ซึ่งประกอบด้วยดังนี้ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

วัตถุประสงค์วิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ดังนี้ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัท (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและหรือการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) กับตัวแปรตาม คือ การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst) และวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ตัวแปรอิสระร่วมกันทำนายหรือการพยากรณ์ตัวแปรตาม โดยการกำหนดให้ตัวแปรอิสระและตัวแปรตามเป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (Quantitative Variable) มีระดับการวัดเป็น Interval และ Ratio Scale ทั้งนี้ในงานวิจัยนี้มีตัวแปรอิสระ 1 ตัว ได้กำหนดเป็นตัวแปรหุ่น (Dummy Variable) ที่มีค่า 0 กับ 1 คือตัวแปรอิสระผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 โดยงานวิจัยครั้งนี้มีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด 415 บริษัทตัวอย่าง เป็นข้อมูลงบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 โดยรายละเอียดในการนำเสนอผู้วิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์

4.2.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุในการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100

4.2.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ตามสมมติฐานของความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แสดงรายละเอียดดังนี้

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงินและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4.3 สรุปผลการศึกษาตามสมมติฐานการวิจัย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

4.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้สถิติต่าง ๆ ประกอบด้วยร้อยละ (Percentile) การแจกแจงความถี่ของข้อมูล (Frequencies) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (Minimum: Min) ค่าสูงสุด (Maximum: Max) โดยแสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1- 4.14 ดังต่อไปนี้

4.1.1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 415 บริษัทตัวอย่าง โดยจำแนกตามอุตสาหกรรม แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรม SET100 จำแนกตามประเภทของกลุ่มอุตสาหกรรม

ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวน	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	15	3.00
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	40	8.00
กลุ่มธุรกิจการเงิน	85	17.00
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	20	4.00
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	75	15.00
กลุ่มทรัพยากร	110	22.00
กลุ่มบริการ	105	21.00
กลุ่มเทคโนโลยี	50	10.00
รวม	500	100.00
หัก บริษัทที่อยู่ในกลุ่มเงินทุนหลักทรัพย์ ธนาคาร ประกันชีวิตและประกันภัย	85	
คงเหลือ	415	

จากตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนตัวอย่างบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในกลุ่มอุตสาหกรรม SET100 มีจำนวน 415 บริษัทตัวอย่าง ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มเงินทุน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

หลักทรัพย์ ธนาคาร ประกันชีวิตและประกันภัย โดยกลุ่มอุตสาหกรรมทรัพยากรถูกนำมาใช้เป็นตัวอย่างมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 22 ของกลุ่มตัวอย่าง รองลงมาคือกลุ่มบริการ คิดเป็นร้อยละ 21 ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง คิดเป็นร้อยละ 15 ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเทคโนโลยีคิดเป็นร้อยละ 10 ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค คิดเป็นร้อยละ 8 ของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 4 ของกลุ่มตัวอย่าง และกลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหารเป็นกลุ่มตัวอย่างที่น้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 3 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2 การวิเคราะห์ลักษณะข้อมูลทั่วไปของตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ พบว่ามีบริษัทกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 415 บริษัท ประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร คือ คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรควบคุม 4 ตัวแปร คือ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) การล้มละลายของบริษัท (Zscore) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) โดยมีลักษณะของข้อมูลที่ทำการศึกษาแสดงรายละเอียดดังนี้

1) ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของคณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) แสดงดังตารางที่ 4.2 ดังนี้

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของคณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI)

ตัวแปร (Variable)	คณะกรรมการอิสระ	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
BOI	จำนวนกรรมการอิสระ	4.83	3	12
	จำนวนกรรมการทั้งหมด	11.15	5	18

N = 415

จากตารางที่ 4.2 พบว่าข้อมูลตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีจำนวนคณะกรรมการอิสระเฉลี่ยเท่ากับ 4.83 ค่าต่ำสุด 3 และค่าสูงสุด 12 และจำนวนคณะกรรมการทั้งหมด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 11.15 ค่าต่ำสุด 5 และค่าสูงสุด 18 เห็นได้ว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติเป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้เสนอไว้เกี่ยวกับองค์ประกอบของคณะกรรมการบริษัทจดทะเบียนต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ คือ มีกรรมการอิสระอย่างน้อยหนึ่ง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด แต่ต้องไม่น้อยกว่า 3 คน และสอดคล้องตามคำแนะนำของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ปี 2560 ระบุว่าคณะกรรมการบริษัทควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5 คน แต่ไม่ควรเกิน 12 คน

2) ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF)

ตัวแปร (Variable)	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
ACPROF	สัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาบัญชีและการเงินต่อกรรมการตรวจสอบทั้งหมด	0.39	0.25	1.00
	กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการบัญชี	1.03	0.00	3.00
	กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการเงิน	0.11	0.00	2.00
	กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการบัญชีและการเงิน	0.08	0.00	2.00
	กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิอื่น ๆ	1.93	0.00	5.00

N= 415

จากตารางที่ 4.3 พบว่าข้อมูลตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีสัดส่วนคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงินต่อกรรมการตรวจสอบทั้งหมดเฉลี่ยเท่ากับ 0.39 ค่าต่ำสุด 0.25 และค่าสูงสุด 1.00 จำนวนกรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการบัญชี เฉลี่ยเท่ากับ 1.03 ค่าต่ำสุด 0.00 และค่าสูงสุด 3.00 จำนวนกรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการเงิน เฉลี่ยเท่ากับ 0.11 ค่าต่ำสุด 0.00 และค่าสูงสุด 2.00 กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิการบัญชีและการเงิน เฉลี่ยเท่ากับ 0.08 ค่าต่ำสุด 0.00 และค่าสูงสุด 2.00 และจำนวน กรรมการตรวจสอบมีคุณวุฒิอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.93 ค่าต่ำสุด 0.00 และค่าสูงสุด 5.00 แสดงให้เห็นว่าบริษัทกลุ่มตัวอย่างส่วนมากแล้วได้ปฏิบัติเป็นไปตามที่ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยที่ได้เสนอไว้เกี่ยวกับองค์ประกอบและคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบที่มีประสิทธิผล ต้องมีสมาชิกอย่างน้อย 3

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คน โดยจำนวนคณะกรรมการตรวจสอบจะมีสมาชิกอยู่ระหว่าง 3-5 ราย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับขอบเขตและความรับผิดชอบของคณะกรรมการตรวจสอบ และสอดคล้องตามแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบที่ระบุว่ากรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน มีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีหรือการเงิน ทั้งนี้งานวิจัยนี้ยังคงพบว่ามีบางบริษัทในกลุ่มตัวอย่างไม่มีกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงิน ไม่สอดคล้องตามแนวปฏิบัติที่ดีของคณะกรรมการตรวจสอบ อาจเนื่องมาจากกรรมการตรวจสอบมีความชำนาญที่เหมาะสมตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายโดยสมาชิกกรรมการตรวจสอบทุกคน จึงไม่จำเป็นต้องถูกคาดหวังว่าจะต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญทางการบัญชีหรือการเงิน โดยคณะกรรมการตรวจสอบสามารถเรียกหาคำแนะนำได้จากผู้เชี่ยวชาญอิสระเฉพาะด้านได้

3) สัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

ตารางที่ 4.4 สัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

ตัวแปร (Variable)	**การควบตำแหน่ง**	**จำนวน**	**ร้อยละ**
DUAL	ไม่มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท	328	79.04
	มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท	77	18.55
	N/A	10	2.41
	รวม	415	100

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

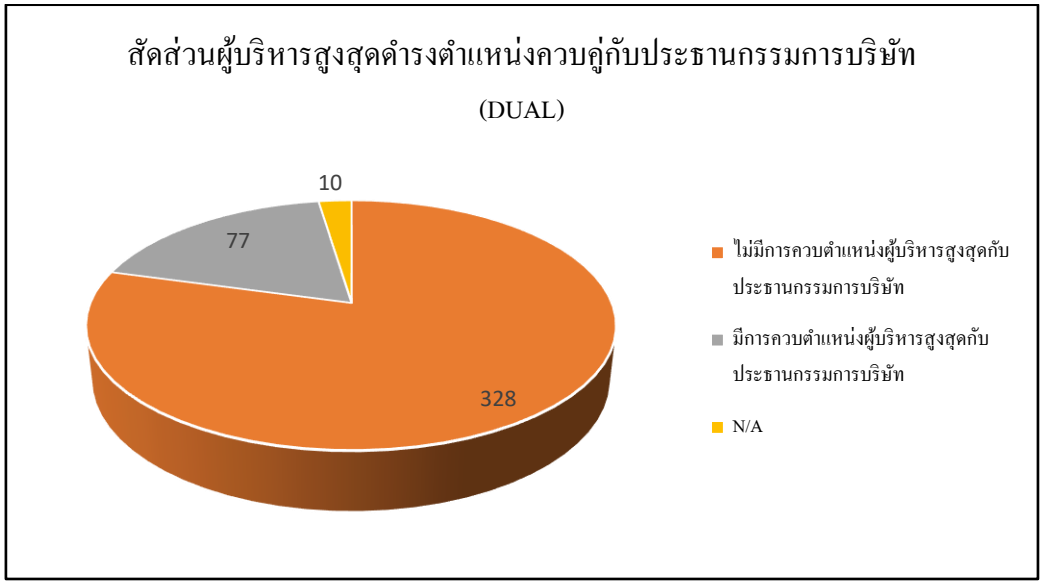

ภาพที่ 4.1 สัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)

จากตารางที่ 4.4 การศึกษาสัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท พบว่าบริษัทที่ไม่ได้มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท จำนวน 328 บริษัทตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 79.04 และมีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท จำนวน 77 บริษัทตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 18.55

ตารางที่ 4.5 ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จำแนกเป็นรายปี

ตัวแปร (Variable)	การควบตำแหน่ง	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
DUAL	ไม่มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท	62	66	66	66	68	328
	มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท	16	14	15	17	15	77
	N/A	5	3	2	0	0	10
	รวม	83	83	83	83	83	415

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.5 การศึกษาสัดส่วนผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท จำแนกเป็นรายปี พบว่าบริษัทที่ไม่ได้มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท ปี 2559 มีจำนวน 62 บริษัท ปี 2560 มีจำนวน 66 บริษัท ปี 2561 มีจำนวน 66 บริษัท ปี 2562 มีจำนวน 66 บริษัท และปี 2563 มีจำนวน 68 บริษัท รวมทั้งสิ้น 328 บริษัท และบริษัทที่มีการควบตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัท ปี 2559 มีจำนวน 16 บริษัท ปี 2560 มีจำนวน 14 บริษัท ปี 2561 มีจำนวน 15 บริษัท ปี 2562 มีจำนวน 17 บริษัท และปี 2563 มีจำนวน 15 บริษัท รวมทั้งสิ้น 77 บริษัท

4) จำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกต่อจำนวนหุ้นทั้งหมดของบริษัท

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)

ตัวแปร (Variable)	**ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก**	**ค่าเฉลี่ย (Mean)**	**ค่าต่ำสุด (Min)**	**ค่าสูงสุด (Max)**
OUTBLK	สัดส่วนจำนวนหุ้นของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกต่อจำนวนหุ้นทั้งหมด	0.68	0.24	0.79

N= 415

จากตารางที่ 4.6 พบว่าข้อมูลตัวอย่างจากบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.68 ค่าต่ำสุด 0.24 และค่าสูงสุด 0.79 ถือว่าสัดส่วนการถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกของบริษัทจดทะเบียนในประเทศไทย สูงกว่าบริษัทในสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4)

ตารางที่ 4.7 สัดส่วนประเภทสำนักงานสอบบัญชี

ตัวแปร (Variable)	ประเภทสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่	จำนวน	ร้อยละ
Big4	ไม่มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่	29	6.99
	มีการตรวจสอบบัญชีโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่	379	91.33
	N/A	7	1.68
	รวม	415	100

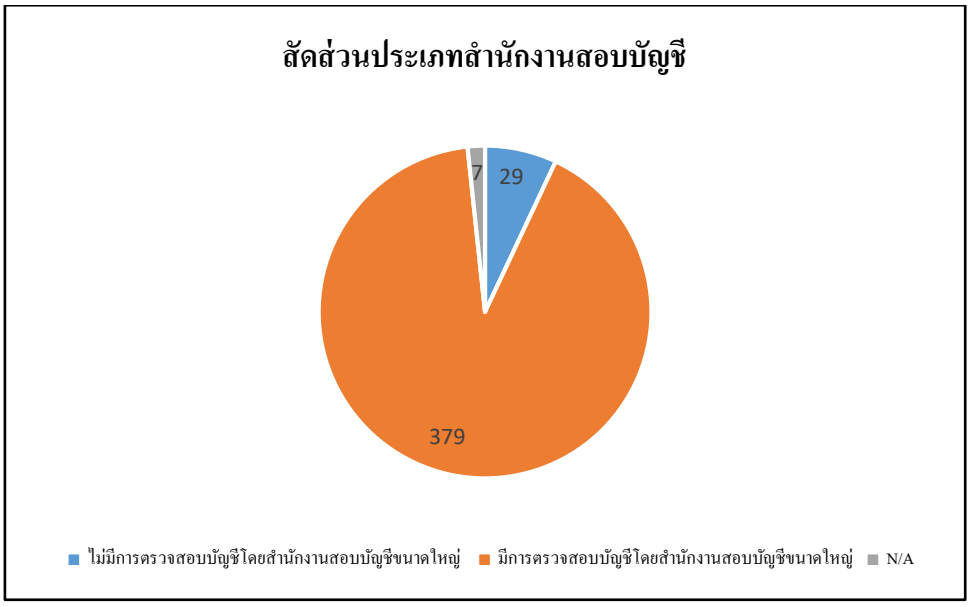

ภาพที่ 4.2 สัดส่วนประเภทสำนักงานสอบบัญชี

จากตารางที่ 4.7 การศึกษาสัดส่วนประเภทสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) พบว่า บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จำนวน 379 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.33 ส่วน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) มีเพียงจำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.99

ตารางที่ 4.8 จำนวนการใช้บริการด้านการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีเป็นรายปี

ปี	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
Big4	72	75	76	77	79	379
Non-Big4	7	6	6	6	4	29
N/A	4	2	1	0	0	7
รวม	83	83	83	83	83	415

จากตารางที่ 4.8 การศึกษาจำนวนร้อยละการใช้บริการการตรวจสอบบัญชีแยกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) และสำนักงานบัญชีไม่ใหญ่ (NON-Big4) แยกตามรายปี พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จำนวน 379 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.33 โดยในปี 2559 มีจำนวน 72 บริษัท ปี 2560 มีจำนวน 75 บริษัท ปี 2561 มีจำนวน 76 บริษัท ปี 2562 มีจำนวน 77 บริษัท และปี 2563 มีจำนวน 79 บริษัท และส่วนเลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) มีเพียงจำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.99

ตารางที่ 4.9 จำนวนร้อยละการใช้บริการการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีเป็นรายปี

ปี	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
Big4	17.35	18.07	18.31	18.55	19.04	91.33
Non-Big4	1.69	1.45	1.45	1.45	0.96	6.99
N/A	0.96	0.48	0.24	0	0	1.68
รวม	20	20	20	20	20	100

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.9 การศึกษาจำนวนร้อยละการตรวจสอบบัญชีแยกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชีแยกตามรายปี พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จำนวน 379 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.33 โดยในปี 2559 มีจำนวน 72 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 17.35 ปี 2560 มีจำนวน 75 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 18.07 ปี 2561 มีจำนวน 76 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 18.31 ปี 2562 มีจำนวน 77 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 18.55 และปี 2563 มีจำนวน 79 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 19.04 และส่วนเลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) มีเพียงจำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.99 โดยในปี 2559 มีจำนวน 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.69 ปี 2560 มีจำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.45 ปี 2561 มีจำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.45 ปี 2562 มีจำนวน 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.45 และปี 2563 มีจำนวน 4 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.69

ตารางที่ 4.10 แสดงแนวโน้มของการตรวจสอบบัญชี จำแนกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชี ระหว่างปี 2559-2563

ปี	2559	2560	2561	2562	2563
Big4	100.00	104.15	101.33	101.31	102.64
Non-Big4	100.00	85.80	100.00	100.00	66.21

จากตารางที่ 4.7 ตารางที่ 4.8 และตารางที่ 4.9 การศึกษาจำนวนการตรวจสอบบัญชีแยกตามประเภทสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี ตั้งแต่ปี 2559 ถึง ปี 2563 โดยพิจารณาเป็นภาพรวม 5 ปี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 พบว่าบริษัทส่วนใหญ่เลือกใช้บริการตรวจสอบโดยสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) จำนวน 379 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 91.33 และเลือกใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) มีเพียงจำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 6.99 แสดงว่าบริษัทส่วนใหญ่นิยมใช้บริการจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มากกว่าใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) ทั้งนี้จากตารางที่ 4.10 พบว่าแนวโน้มการใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) มีลักษณะเพิ่มขึ้น ในขณะเดียวกันแนวโน้มการใช้บริการการตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) มีลักษณะลดลงในปี 2560 และปี 2563

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

6) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH)

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนครั้งของการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
ไม่เปลี่ยน	83	68	59	68	75	353
Big4-Non Big4	0	0	0	0	0	0
Big4-Big4	0	14	20	15	6	55
Non Big4-Big4	0	1	3	0	2	6
Non Big4-Non Big4	0	0	1	0	0	1
รวม	83	83	83	83	83	415

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี

รายการ	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
ไม่เปลี่ยน	100.00	82.14	71.43	82.14	90.48	85.24
Big4-Non Big4	0	0	0	0	0	0
Big4-Big4	0	16.67	23.81	17.86	7.14	13.10
Non Big4-Big4	0	1.19	3.57	0	2.38	1.43
Non Big4-Non Big4	0	0	1.19	0	0	0.23
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

จากตารางที่ 4.11 และตารางที่ 4.12 เป็นศึกษาการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสอบบัญชี จำแนกตามรายปี ตั้งแต่ปี 2559 ถึง ปี 2563 พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ส่วนใหญ่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี โดยคิดเป็นร้อยละ 85.24 มีการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีในระดับแนวกัน คือ การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4)ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) รายอื่น คิดเป็นร้อยละ 13.10 และสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชี

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) รายอื่น คิดเป็นร้อยละ 0.23 และการเปลี่ยนแปลงจากสำนักงานสอบบัญชีขนาดไม่ใหญ่ (NON-Big4) ไปเป็นสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ (Big4) คิดเป็นร้อยละ 1.43 แสดงให้เห็นว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 นิยมใช้บริการงานตรวจสอบบัญชีจากสำนักงานสอบบัญชีที่มีความคุ้นเคยและลักษณะรูปแบบเดิม ๆ

7) ค่าความน่าจะล้มละลายของบริษัท (Zscore)

ตารางที่ 4.13 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของค่าความน่าจะล้มละลายของบริษัท (Zscore)

ตัวแปร (Variable)	ค่าความน่าจะล้มละลายของบริษัท	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
Zscore	ระดับคะแนนค่าความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท	2.11	1.01	5.26

N= 415

จากตารางที่ 4.13 แสดงค่าความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2559 ถึง ปี 2563 มีค่าคะแนน Zscore เฉลี่ยเท่ากับ 2.11 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 1.01 และค่าสูงสุดเท่ากับ 5.26

8) ระดับหนี้ของบริษัท (GEAR)

ตารางที่ 4.14 ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุดของระดับหนี้ของบริษัท (GEAR)

ตัวแปร (Variable)	ระดับหนี้ของบริษัท	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ค่าต่ำสุด (Min)	ค่าสูงสุด (Max)
GEAR	ระดับหนี้ของบริษัท	1.45	0.34	5.45

N= 415

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.14 แสดงค่าระดับหนี้ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2559 ถึง ปี 2563 มีค่าคะแนน GEAR เฉลี่ยเท่ากับ 1.45 ค่าต่ำสุดเท่ากับ 0.34 และค่าสูงสุดเท่ากับ 5.45

4.2 ผลการศึกษาจำแนกตามวัตถุประสงค์

ผลการศึกษาในครั้งนี้ผู้วิจัยจำแนกออกเป็น 2 ส่วนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้กำหนดไว้ โดยในข้อ 4.2.1 เป็นผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 คือเพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และข้อ 4.2.2 เป็นผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ซึ่งเป็นผลการศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุในการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จากการศึกษาการปรับงบการเงินย้อนหลัง ปี 2559 – 2563 พบว่ามีบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังจำนวน 228 บริษัท ซึ่งบางบริษัทจะมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากกว่า 1 ปี โดยในแต่ละปีจะนับเป็น 1 บริษัทตัวอย่าง

ตารางที่ 4.15 สัดส่วนจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

ประเภทกลุ่มอุตสาหกรรม	จำนวนบริษัท	บริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง	ร้อยละ
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	15	13	5.07
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	40	31	13.60
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	20	8	3.51
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	75	31	13.60
กลุ่มทรัพยากร	110	46	20.18
กลุ่มบริการ	105	70	30.70
กลุ่มเทคโนโลยี	50	29	12.72
รวม	415	228	100.00

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.15 ศึกษาลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ปี 2559 ถึง ปี 2563 มีจำนวนบริษัทตัวอย่าง 415 บริษัท พบว่ามีบริษัทที่มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 228 บริษัท จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร จำนวน 15 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5.07 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค จำนวน 40 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 31 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 13.60 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม จำนวน 20 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 3.51 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง จำนวน 75 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 31 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 13.60 กลุ่มทรัพยากร จำนวน 110 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 46 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 20.18 กลุ่มบริการ จำนวน 105 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 70 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 30.70 กลุ่มเทคโนโลยี จำนวน 50 บริษัท มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12.72

ในการศึกษาครั้งนี้พบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมาคือกลุ่มทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 20.18 ทั้งนี้การปรับงบการเงินย้อนหลังกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้างและกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการปรับงบการเงินย้อนหลังในจำนวนที่เท่ากัน คือร้อยละ 13.60 แสดงรายละเอียดข้อมูลการเปรียบเทียบการปรับงบการเงินย้อนหลัง ภาพที่ 4.3 ดังนี้

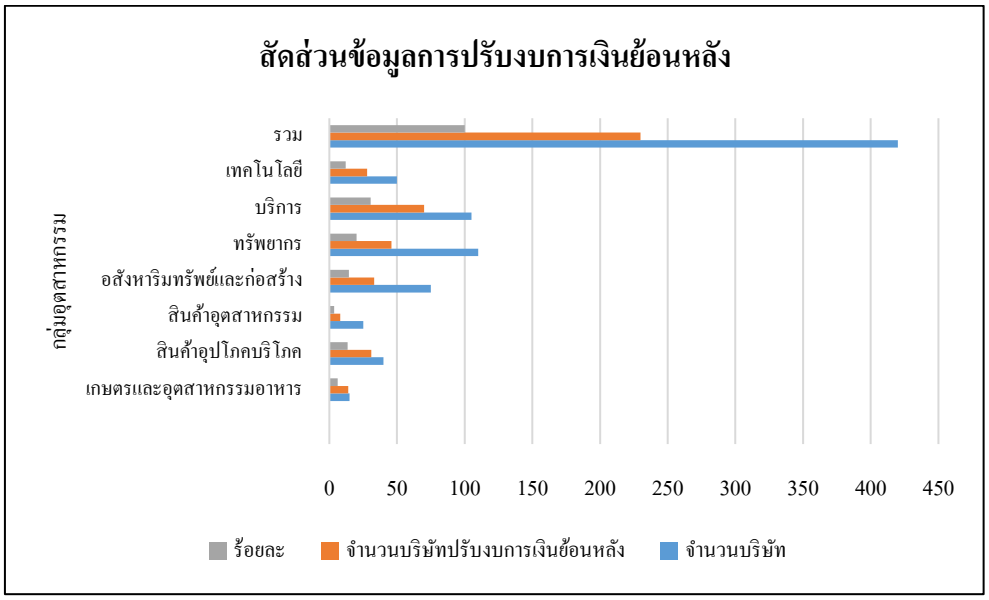

ภาพที่ 4.3 สัดส่วนจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.16 จำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นรายปี

อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	3	3	3	3	1	13
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	6	6	7	7	5	31
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	1	2	2	1	2	8
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	7	4	3	9	9	31
กลุ่มทรัพยากร	10	8	11	7	10	46
กลุ่มบริการ	11	16	14	16	13	70
กลุ่มเทคโนโลยี	5	6	7	6	4	29
รวม	43	45	47	49	44	228

จากตารางที่ 4.16 ศึกษาจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นรายปี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำแนกตามปีงบการเงินปี 2559 ถึง ปี 2563 พบว่า ปี 2559 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 43 บริษัท ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจำนวน 3 บริษัท กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 6 บริษัท กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 1 บริษัท กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 7 บริษัท กลุ่มทรัพยากร 10 บริษัท กลุ่มบริการ 11 บริษัท และกลุ่มเทคโนโลยี 5 บริษัท ตามลำดับ ปี 2560 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 45 บริษัท ปี 2561 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 48 บริษัท ปี 2561 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 48 บริษัท ปี 2562 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 49 บริษัท และปี 2563 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 45 บริษัท

ในการศึกษาลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจำนวนของบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำแนกตามปีงบการเงินปี 2559 ถึง ปี 2563 พบว่า ปี 2562 บริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด รองลงมาคือปี 2561, 2560, 2563 และ 2559 ตามลำดับ แสดงรายละเอียดสัดส่วนข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังจำแนกตามปีงบการเงินภาพที่ 4.4 ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

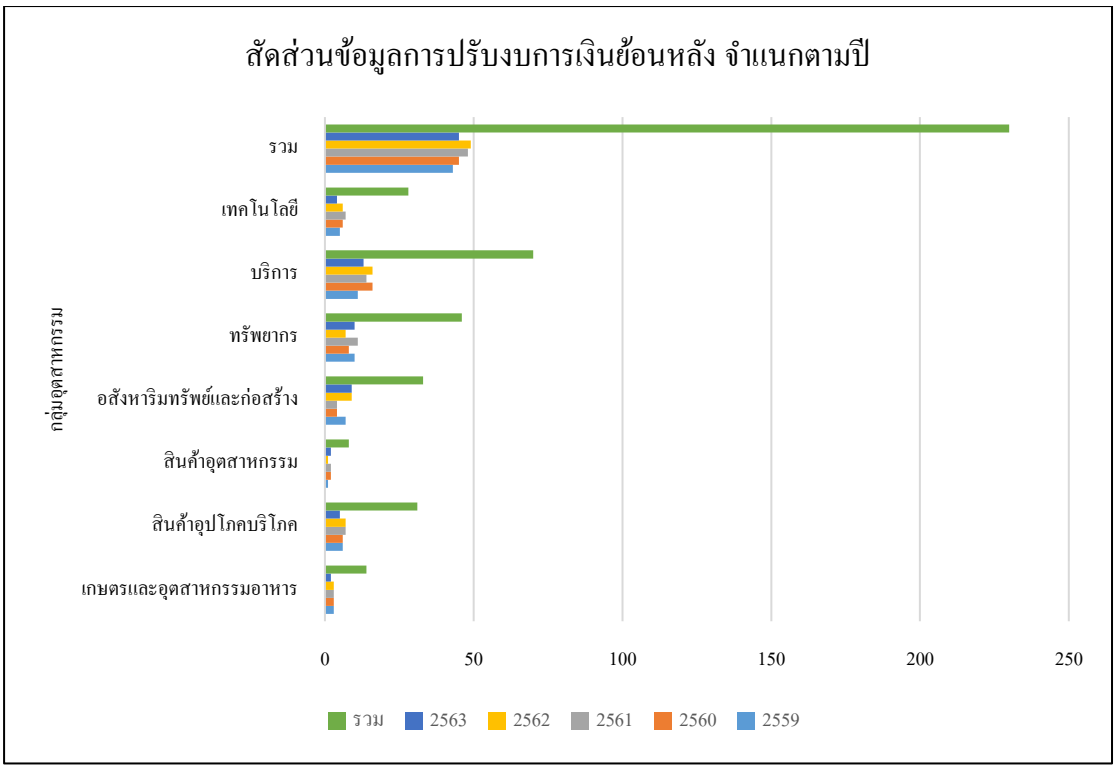

ภาพที่ 4.4 สัดส่วนจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรมเป็นรายปี

ตารางที่ 4.17 จำนวนร้อยละลักษณะข้อมูลทั่วไปของจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามปีงบการเงิน

อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม
กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	1.3	1.3	1.3	1.3	0.87	6.09
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	2.61	2.61	3.04	3.04	2.17	13.48
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	0.43	0.87	0.87	0.43	0.87	3.48
กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	3.04	1.74	1.74	3.91	3.91	14.35
กลุ่มทรัพยากร	4.35	3.48	4.78	3.04	4.35	20.00
กลุ่มบริการ	4.78	6.96	6.09	6.96	5.65	30.43
กลุ่มเทคโนโลยี	2.17	2.61	3.04	2.61	1.74	12.17
รวม	18.70	19.57	20.87	21.30	19.57	100.00

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.17 ศึกษาจำนวนร้อยละลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำแนกตามปีงบการเงินปี 2559 ถึง ปี 2563 พบว่า ปี 2559 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังจำนวน 43 บริษัท ประกอบด้วย กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจำนวน 3 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 1.3 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค 6 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.61 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม 1 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 0.43 กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง 7 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 3.04 กลุ่มทรัพยากร 10 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.35 กลุ่มบริการ 11 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 4.78 และกลุ่มเทคโนโลยี 5 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 2.17 ปี 2560 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 19.57 ปี 2561 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 20.87 ปี 2562 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 21.30 และปี 2563 มีการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลัง คิดเป็นร้อยละ 19.57

ในการศึกษาจำนวนร้อยลักษณะข้อมูลทั่วไปของจำนวนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำแนกตามปีงบการเงินปี 2559 ถึง ปี 2563 พบว่า ปี 2562 บริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 21.30 รองลงมาคือปี 2561, 2560, 2563 และ 2559 ตามลำดับ แสดงข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังจำแนกตามปีงบการเงินในภาพที่ 4.5 ดังนี้

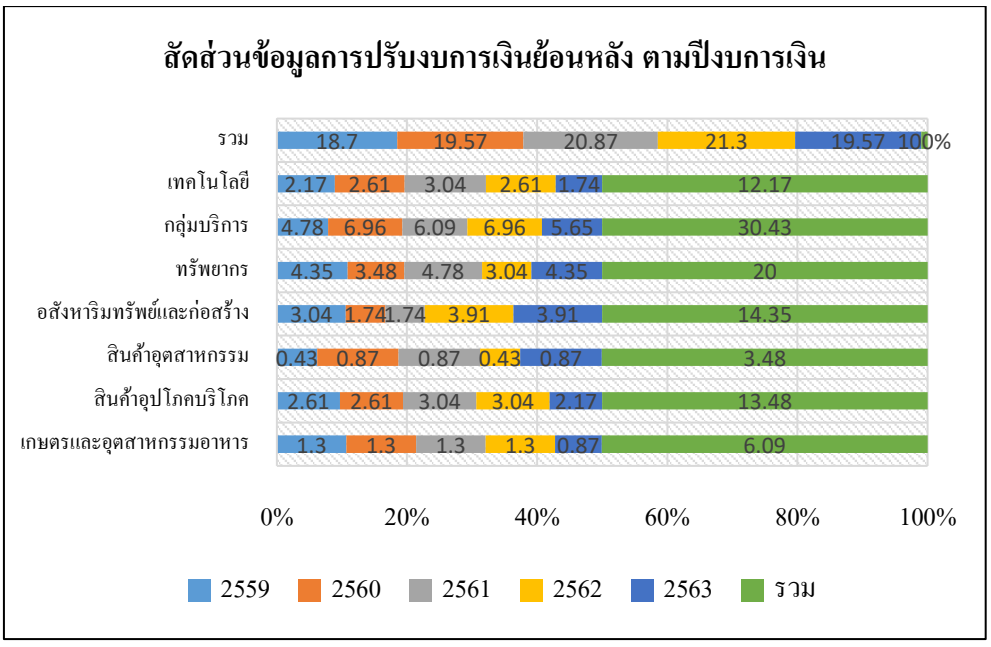

ภาพที่ 4.5 สัดส่วนบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามปีงบการเงิน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.18 จำนวนรายการการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรม	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	ร้อยละ
เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร	12	13	14	7	3	49	7.95
กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค	26	28	27	24	9	114	18.51
กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม	4	2	0	1	6	13	2.11
อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง	17	8	3	20	15	63	10.23
กลุ่มทรัพยากร	20	15	10	9	16	70	11.36
กลุ่มบริการ	29	49	40	57	40	215	34.90
กลุ่มเทคโนโลยี	14	24	20	20	14	92	14.94
รวม	122	139	114	138	103	616	100.00

หมายเหตุ จำนวนรายการปรับงบการเงินย้อนหลัง (616) มีความแตกต่างจากจำนวน 228 ในตารางที่ 4.16 เนื่องจากแต่ละบริษัทมีสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลังมากกว่า 1 เหตุผล

จากตารางที่ 4.18 จำนวนรายการการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม พบว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีจำนวนรายการปรับงบการเงินย้อนหลังจำนวน 616 รายการ โดยกลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีจำนวนรายการปรับปรุงงบการเงินย้อนหลังสูงที่สุดจำนวน 215 รายการ คิดเป็นร้อยละ 34.90 และกลุ่มสินค้าอุตสาหกรรมมีจำนวนรายการปรับปรุงต่ำที่สุดจำนวน 13 รายการ คิดเป็นร้อยละ 2.11

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 เกี่ยวกับลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี ประกอบด้วย 5 ประเภท ดังนี้ 1) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ 2) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 3) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับภาษี 4) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน การจัดหาเงิน และ5) ความผิดพลาดอื่น ๆ แสดงรายละเอียดในตารางที่ 4.19 ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.19 ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ปีงบการเงิน	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	ร้อยละ
ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง							
รายได้	10	11	13	14	9	57	21.92
ค่าใช้จ่าย	15	21	19	15	9	79	30.38
ภาษี	8	9	10	11	3	41	15.77
การลงทุน การจัดหาเงิน	15	15	14	10	5	59	22.69
ความผิดพลาดอื่น ๆ	7	7	4	4	2	24	9.23
รวม	55	63	60	54	28	260	100.00

จากตารางที่ 4.19 แสดงลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.38 เกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงิน คิดเป็นร้อยละ 22.69 และเกี่ยวข้องกับรายได้ คิดเป็นร้อยละ 21.92 ของจำนวนรายการปรับงบการเงินย้อนหลังทั้งหมด

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 คือเพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ในส่วนต่อไปนี้จะเป็นผลการศึกษาที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี จากการศึกษาพบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีสาเหตุการปรับงบการเงินย้อน จำนวน 4 สาเหตุ แสดงรายละเอียดดังต่อไปนี้ 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ 4) การทุจริต รายละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 4.20 ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.20 สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ปีงบการเงิน	2559	2560	2561	2562	2563	รวม	ร้อยละ
สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง							
ปรับใช้มาตรฐานใหม่	20	27	11	39	39	136	56.67
การเปลี่ยนแปลงนโยบาย	17	18	11	13	21	80	33.33
ความผิดพลาด	7	7	4	4	2	24	10.00
การทุจริต	0	0	0	0	0	0	0.00
รวม	44	52	26	56	62	240	100.00

จากตารางที่ 4.20 สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุดสำหรับงบการเงินปี 2559-2563 คือ สาเหตุการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาคือสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 33.33 สาเหตุจากความผิดพลาด คิดเป็นร้อยละ 10.00 แต่ไม่พบสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดขึ้นจากการทุจริต

4.2.2 ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Correlation) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) เป็นสถิติที่ใช้ศึกษาหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง) และการใช้เทคนิคการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามลำดับดังนี้

1) การตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

การตรวจสอบหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของงานวิจัยครั้งนี้ เพื่อตรวจสอบหาค่าความสัมพันธ์ที่อาจเกิดปัญหาความสัมพันธ์กันเองระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) หรือไม่ โดยใช้การวิเคราห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียรสัน (Pearson Correlation) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) เพื่อทำการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ โดยค่า VIF (Variance Inflation Factor) เพื่อวัดค่า

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรก่อนทำการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พร้อมทั้งตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่มีตัวแปรอิสระตัวใดในการศึกษาครั้งนี้มีค่าความสัมพันธ์ร่วมเชิงเส้นตรง (Multicollinearity) เพราะหากเกิดปัญหามีความสัมพันธ์กันเองสูง จะส่งผลกระทบต่อการตีความผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ ทั้งนี้ตัวแปรในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยตัวแปรตาม คือการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst) ตัวแปรอิสระจำนวน 4 ตัวแปร คือ คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรควบคุมจำนวน 4 ตัวแปร คือ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) การล้มละลายของบริษัท (Zscore) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) รายละเอียดการตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบสเปียร์แมน (Spearman’ s rho) แสดงดังตารางที่ 4.21

ตารางที่ 4.21 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman’ s rho) แสดงค่าบนขวา Pearson และล่างซ้าย Spearman’ s rho

ตัวแปร	Rst	BOI	ACPROF	DUAL	OUTBLK
Rst	1	-.182**	.136*	0.06	-.172**
BOI	-.182**	1	-0.081	-0.079	0.02
ACPROF	.136*	-0.081	1	.112*	-0.011
DUAL	0.06	-0.079	.112*	1	-0.073
OUTBLK	-.172**	0.02	-0.011	-0.073	1

หมายเหตุ. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.21 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ และการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองไม่เกิน 0.65 สอดคล้องกับการศึกษา Burns and Grove (1993) จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นสามารถนำตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรตรวจสอบหาความสัมพันธ์โดยค่า VIF (Variance Inflation Factor) และ Tolerance อีกครั้งในการวัดค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระก่อนวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)

ตารางที่ 4.22 สรุปทิศทางความสัมพันธ์จากการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) ระหว่างตัวแปรอิสระ และตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง)

ลำดับที่	ตัวแปร	ทิศทางความสัมพันธ์
1	คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI)	ทิศทางเดียวกัน (-)
2	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF)	ทิศทางเดียวกัน (+)
3	ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)	ทิศทางเดียวกัน (-)

จากตารางที่ 4.21 และตารางที่ 4.22 พบว่าคณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) และถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีค่าสัมพันธ์ในทางลบ นอกจากนี้ยังพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และมีค่าสัมพันธ์ในทางบวก ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นไปตามเงื่อนไขของการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis) โดยการตรวจสอบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร พบว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันเองไม่เกิน 0.65 (Burns & Grove, 1993) จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity จึงไม่มีผลกระทบต่อการตีความผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.23 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมและการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) แสดงค่าบนขวา Pearson และล่างซ้าย Spearman' s rho

ตัวแปร	Rst	Big4	ADCH	Zscore	Gear
Rst	1	0.044	0.022	-0.069	-0.019
Big4	0.044	1	0.056	0.026	.128*
ADCH	0.022	0.056	1	0.026	0.002
Zscore	-0.069	0.026	0.026	1	-.111*
Gear	-0.019	.128*	0.002	-.111*	1

หมายเหตุ. ** Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

* Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

จากตารางที่ 4.23 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบเพียรสัน (Pearson Correlation) และแบบสเปียร์แมน (Spearman' s rho) ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าตัวแปรควบคุมทั้ง 4 ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันเองไม่เกิน 0.65 สอดคล้องกับการศึกษา Burns and Grove (1993) จึงไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นสามารถนำตัวแปรควบคุมทั้ง 4 ตัวแปรตรวจสอบหาความสัมพันธ์โดยค่า VIF (Variance Inflation Factor) อีกครั้งในการวัดค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรควบคุมก่อนวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)

2) การทดสอบวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยวิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis) ตามวัตถุประสงค์งานวิจัยของที่ 2 และเพื่อวิเคราะห์ตามสมมติฐานงานวิจัย ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในด้านกลไกการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วยตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวแปร คือ คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) นอกจากนี้ยังมีตัวแปรควบคุมจำนวน 4

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตัวแปร คือ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) การล้มละลายของบริษัท (Zscore) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) โดยผู้วิจัยทำการทดสอบวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงินและการปรับงบการเงินย้อนหลัง วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและการปรับงบการเงินย้อนหลัง และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กำหนดเป็นตัวแบบวิจัยที่ 1 โดยนำเฉพาะตัวแปรอิสระเท่านั้นเข้าทดสอบความสัมพันธ์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis) สำหรับด้านตัวแปรควบคุมจะทำการทดสอบความสัมพันธ์ในตัวแบบวิจัยที่ 2 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 4.24 (ตัวแบบที่ 1) และ 4.26 (ตัวแบบที่ 2)

ตารางที่ 4.24 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามตัวแบบที่ 1

ตัวแปรตาม: การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst)					
ตัวแปรอิสระ: คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)					
ตัวแปรวิจัย	**Predicted sign**	**Coefficients**	**SE**	**p-value**	**VIF**
ตัวแบบ 1- ไม่มีตัวแปรควบคุม					
(Constant)		3.528	0.690	0.000**	
BOI	Negative	-0.168	0.747	0.002**	1.012
ACPROF	Positive	0.118	0.756	0.028*	1.018
DUAL	Positive	0.022	0.250	0.689	1.023

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.24 (ต่อ)

ตัวแปรตาม: การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst)					
ตัวแปรอิสระ: คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)					
ตัวแปรวิจัย	**Predicted sign**	**Coefficients**	**SE**	**p-value**	**VIF**
ตัวแบบ 1- ไม่มีตัวแปรควบคุม					
(Constant)		3.528	0.690	0.000**	
OUTBLK	Negative	-0.166	0.753	0.002**	1.006
F-Stat	6.78**				
Adjusted R Square	0.065				
Durbin-Watson					

หมายเหตุ. *p < 0.05, **p < 0.01, two-tailed tests; n = 415

จากตารางที่ 4.24 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยตัวแบบวิจัยที่ 1 แสดงไว้เฉพาะตัวแปรอิสระเท่านั้นไม่รวมตัวแปรควบคุม ตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปรมีดังนี้ 1) คณะกรรมการอิสระ (BOI) 2) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF) 3) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และ4) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) โดยมีค่า F-stat ของตัวแบบที่ 1 อยู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่าตัวแบบที่ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม

ค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.065 อธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวสามารถอธิบายการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ประมาณ 6.5%

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยตัวแบบวิจัยที่ 1 $\mathrm{Rst} = \beta_1.\mathrm{BOI} + \beta_2.\mathrm{ACPROF} + \beta_3.\mathrm{DUAL} + \beta_4.\mathrm{OUTBLK} + \varepsilon_i$ สามารถแทนค่าเป็นสมการได้ดังนี้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

$$\text{Rst} = (-0.168)(\text{BOI}) + (0.118)(\text{ACPROF}) + (0.022)(\text{DUAL}) + (-0.166)(\text{OUTBLK}) + \varepsilon_i$$

จากค่า β_1 มีค่าเท่ากับ (-0.168) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าคณะกรรมการอิสระมีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากคณะกรรมการอิสระมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

จากค่า β_2 มีค่าเท่ากับ (0.118) ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า β_3 มีค่าเท่ากับ (0.022) ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า β_4 มีค่าเท่ากับ (-0.166) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

ทั้งนี้ผลการวิจัยในภาพรวมตามตัวแบบที่ 1 พบว่าคณะกรรมการอิสระ (BOI) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK) มีอิทธิพลเชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF) มีอิทธิพลเชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 แต่ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ระหว่างปีงบการเงิน 2559-2563

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.25 สรุปผลการวิเคราะห์ระหว่างตัวแปรอิสระ (กลไกการกำกับดูแลกิจการ)และตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง) จากการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ (Multiple Regression Analysis)

ลำดับที่	ตัวแปร	ค่า P-value	ผลจากการทดสอบสมมติฐาน
1	คณะกรรมการอิสระ (BOI)	0.002	มีอิทธิพลเชิงลบ
2	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF)	0.028	มีอิทธิพลเชิงบวก
3	ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)	0.689	ไม่มีอิทธิพล
4	ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)	0.002	มีอิทธิพลเชิงลบ

จากตารางที่ 4.24 และตารางที่ 4.25 สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยงานวิจัยครั้งนี้กำหนดสมมติฐานไว้ 4 ข้อดังต่อไปนี้

H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามตัวแบบวิจัยที่ 1 สรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐาน H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง แต่ปฏิเสธสมมติฐาน H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตารางที่ 4.26 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยวิธีวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ตามตัวแบบที่ 2

ตัวแปรตาม: การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Rst)					
ตัวแปรอิสระ: คณะกรรมการบริษัทอิสระ (BOI) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและการเงิน (ACPROF) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)					
ตัวแปรควบคุม: ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) การล้มละลายของบริษัท (Zscore) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR)					
ตัวแปรวิจัย	**Predicted sign**	**Coefficients**	**SE**	**p-value**	**VIF**
ตัวแบบ 2- มีตัวแปรควบคุม					
(Constant)		4.089	0.873	0.000**	
BOI	Negative	-0.176	0.760	0.001**	1.040
ACPROF	Positive	0.125	0.763	0.021*	1.030
DUAL	Positive	0.018	0.256	0.746	1.062
OUTBLK	Negative	-0.166	0.785	0.003**	1.084
Big4	Negative	-0.025	0.395	0.656	1.123
ADCH	Positive	0.023	0.124	0.661	1.004
Zscore	Negative	-0.039	0.103	0.480	1.070
Gear	Positive	-0.053	0.138	0.331	1.052
F-Stat	3.598**				
Adjusted R Square	0.059				
Durbin-Watson	1.567				

หมายเหตุ. *p < 0.05, **p < 0.01, two-tailed tests; n = 415

จากตารางที่ 4.26 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยตัวแบบวิจัยที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม ตัวแปรควบคุมมี 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) 2) การเปลี่ยนแปลงสำนัก

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

งานสอบบัญชี (ADCH) 3) ความน่าจะเป็นในการล้มละลาย (Zscore) และ4) ระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) โดยมีค่า F-stat ของตัวแบบที่ 2 อยู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่าตัวแบบที่ 2 ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม

ค่า Adjusted R Square เท่ากับ 0.059 อธิบายได้ว่าตัวแปรอิสระแต่ละตัวสามารถอธิบายการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ประมาณ 5.9%

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยตัวแบบวิจัยที่ 2

$$\begin{aligned}\mathrm{Rst} = {} & \beta_1.\mathrm{BOI} + \beta_2.\mathrm{ACPROF} + \beta_3.\mathrm{DUAL} + \beta_4.\mathrm{OUTBLK} + \beta_5.\mathrm{Big4} \\ & + \beta_6.\mathrm{ADCH} + \beta_7.\mathrm{Zscore} + \beta_8.\mathrm{GEAR} + \varepsilon_i\end{aligned}$$

สามารถเขียนแทนค่าในสมการได้ดังนี้

$$\begin{aligned}\mathrm{Rst} = {} & (-0.176)(\mathrm{BOI}) + (0.125)(\mathrm{ACPROF}) + (0.018)(\mathrm{DUAL}) \\ & + (-0.166)(\mathrm{OUTBLK}) + (-0.025)(\mathrm{Big4}) + (0.023)(\mathrm{ADCH}) \\ & + (-0.039)(\mathrm{Zscore}) + (-0.053)\mathrm{GEAR} + \varepsilon_i\end{aligned}$$

จากค่า β_1 มีค่าเท่ากับ (-0.176) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าคณะกรรมการอิสระมีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากคณะกรรมการอิสระมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

จากค่า β_2 มีค่าเท่ากับ (0.125) ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า β_3 มีค่าเท่ากับ (0.018) ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากค่า β_4 มีค่าเท่ากับ (-0.166) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

จากค่า β_5 มีค่าเท่ากับ (-0.025*)* ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าประเภทสำนักงานสอบบัญชีมีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากประเภทสำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

จากค่า β_6 มีค่าเท่ากับ (0.023) ซึ่งมีค่าเป็นบวก อธิบายได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี มีอิทธิพลเชิงบวกต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

จากค่า β_7 มีค่าเท่ากับ (-0.039) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

จากค่า β_8 มีค่าเท่ากับ (-0.053) ซึ่งมีค่าเป็นลบ อธิบายได้ว่าระดับหนี้ของบริษัท มีอิทธิพลเชิงลบต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งหมายความว่าหากระดับหนี้ของบริษัท มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

ทั้งนี้ผลการวิจัยในภาพรวมตามตัวแบบที่ 2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยตัวแบบวิจัยที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุม ตัวแปรควบคุมมี 4 ตัวแปร ดังนี้ 1) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big*4*) 2) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH*)* 3) ความน่าจะเป็นในการล้มละลาย (Zscore*)* และ 4) ระดับหนี้ของบริษัท (GEAR*)* โดยมีค่า F-stat ของตัวแบบที่ 2 อยู่ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 แสดงว่าตัวแบบที่ 2 ใช้ในการวิจัยมีความเหมาะสม โดยตัวแปรอิสระและตัวแปรควบคุมแต่ละตัวสามารถอธิบายการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ 5.9% ทั้งนี้ผลการวิจัยตามตัวแบบที่ 2 พบว่าคณะกรรมการอิสระ (BOI*)* และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK*)* มีอิทธิพลเชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF*)* มีอิทธิพลเชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ระดับ 0.05 อย่างไรก็ตามผลการวิจัยครั้งนี้ไม่พบความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL) กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง รวมถึงตัวแปรควบคุมที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ทั้ง 4 ตัวแปร คือ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH) ความน่าจะเป็นในการล้มละลาย (Zscore) และระดับหนี้ของบริษัท (GEAR) พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลังเช่นกัน

ตารางที่ 4.27 สรุปผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ตัวแปรควบคุม และการปรับงบการเงินย้อนหลัง จากการวิเคราะห์วิธีการถดถอยเชิงพหุคุณ

ลำดับที่	ตัวแปร	ค่า P-value	ผลจากการทดสอบสมมติฐาน
1	คณะกรรมการอิสระ (BOI)	0.001	มีอิทธิพลเชิงลบ
2	คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน (ACPROF)	0.021	มีอิทธิพลเชิงบวก
3	ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท (DUAL)	0.746	ไม่มีอิทธิพล
4	ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (OUTBLK)	0.003	มีอิทธิพลเชิงลบ
5	ประเภทสำนักงานสอบบัญชี (Big4)	0.656	ไม่มีอิทธิพล
6	การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี (ADCH)	0.661	ไม่มีอิทธิพล
7	ความน่าจะเป็นในการล้มละลาย (Zscore)	0.480	ไม่มีอิทธิพล
8	ระดับหนี้ของบริษัท (GEAR)	0.331	ไม่มีอิทธิพล

จากตารางที่ 4.26 และตารางที่ 4.27 สรุปผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผลการทดสอบสมมติฐานทั้ง 4 ข้อของงานวิจัยครั้งนี้ คือ

H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตามตัวแบบที่ 2 สรุปได้ว่า ยอมรับสมมติฐาน H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง แต่ปฏิเสธสมมติฐาน H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

4.3 สรุปผลการศึกษาตามสมมติฐานการวิจัย

ผลการวิเคราะห์สมมติฐานของงานวิจัยครั้งนี้ สรุปรายละเอียดสำหรับวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 4.28 ดังนี้

ตารางที่ 4.28 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานในการวิจัย	**ผลการวิจัย**
H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ยอมรับ
H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ยอมรับ
H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ปฏิเสธ
H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับภายนอกการปรับงบการเงินย้อนหลัง	ยอมรับ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

จากตารางที่ 4.28 สรุปผลการทดสอบสมมติฐานทั้งหมดตามลำดับสมมติฐานได้ดังนี้ ยอมรับสมมติฐานที่ 1 ว่าคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ยอมรับสมมติฐานที่ 2 ว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยอมรับสมมติฐานที่ 4 ว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับภายนอกการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ปฏิเสธสมมติฐานที่ 3 เนื่องจากผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บทที่ 5
สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยศึกษาถึง 1) ลักษณะข้อมูลและสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ2) เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เป็นข้อมูลงบการเงินระหว่างปี พ.ศ. 2559 – 2563 ทั้งนี้การปรับงบการเงินย้อนหลัง (Financial Restatements) ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาในด้านของกลไกการกำกับดูแลกิจการ ด้านคณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก สำหรับการสรุปและอภิปรายผลการศึกษา จะนำเสนอสรุปผลการศึกษาตามสมมติฐานและวัตถุประสงค์ของการศึกษา การอภิปรายผลการศึกษาโดยการใช้ข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อสนับสนุนผลการศึกษา และนำเสนอข้อจำกัดและข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาในอนาคต โดยมีลำดับของการนำเสนอในเนื้อหาดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

5.3 ข้อจำกัด

5.4 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุของการปรับงบการเงินย้อนหลัง และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 สามารถสรุปผลการวิจัยตามตัวแปรการวิจัย สมมติฐานการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

5.1.1 สรุปผลการศึกษาตามตัวแปรการวิจัย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ ตัวแปรอิสระ จำนวน 4 ตัวแปร ดังนี้ คณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก และตัวแปรควบคุมจำนวน 4 ตัวแปร ดังนี้ ประเภทสำนักงานสอบบัญชี ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี และระดับหนี้ของบริษัท โดยสรุปผลการศึกษาในแต่ละประเด็นดังนี้

1) คณะกรรมการอิสระ การศึกษาพบว่า**มีความสัมพันธ์เชิงลบ** กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2) คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงิน การศึกษาพบว่า**มีความสัมพันธ์เชิงบวก**กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

3) ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท การศึกษาพบว่า**ไม่มีความสัมพันธ์**กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

4) ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก การศึกษาพบว่า**มีความสัมพันธ์เชิงลบ** กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5) ประเภทสำนักงานสอบบัญชี การศึกษาพบว่า**ไม่มีความสัมพันธ์** กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

6) ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท การศึกษาพบว่า**ไม่มีความสัมพันธ์** กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

7) การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี การศึกษาพบว่า**ไม่มีความสัมพันธ์** กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

8) ระดับหนี้ของบริษัท การศึกษาพบว่าไม่มีความสัมพันธ์ กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

5.1.2 สรุปผลการศึกษาตามสมมติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ มีการกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ 4 สมมติฐาน ผลการศึกษาสรุปได้ตามสมมติฐานแต่ละประเด็นดังนี้

H_1: คณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยผลการทดสอบตามสมมติฐานที่ 1 พบว่าคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

H_2: คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยผลการทดสอบตามสมมติฐานที่ 2 พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

H_3: ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยผลการทดสอบตามสมมติฐานที่ 3 พบว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

H_4: ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยผลการทดสอบตามสมมติฐานที่ 4 พบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้

5.1.3 สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

งานวิจัยครั้งนี้กำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยไว้ 2 ข้อดังนี้ วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 และวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ผลการศึกษาสรุปตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อแสดงรายละเอียด ดังนี้

1) สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100

1.1) ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทที่ปรับงบการเงินย้อนหลัง

ลักษณะข้อมูลทั่วไปของบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง ในบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 415 บริษัทตัวอย่าง พบว่าบริษัทตัวอย่างที่ปรับงบการเงินย้อนหลังในปีงบการเงินระหว่างปี 2559-2563 มีจำนวน 228 บริษัท จำแนกตามกลุ่มอุตสาหกรรม ได้ดังนี้ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 13 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 5.07 กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 31 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 13.60 กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 8 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 3.51 กลุ่ม

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 31 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 13.60 กลุ่มทรัพยากร มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 46 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 20.18 กลุ่มบริการ มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 70 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 30.70 กลุ่มเทคโนโลยี มีการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำนวน 29 บริษัท คิดเป็นร้อยละ 12.72 โดยพบว่ากลุ่มอุตสาหกรรมบริการมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.70 รองลงมาคือกลุ่มทรัพยากร คิดเป็นร้อยละ 20.18 ทั้งนี้การปรับงบการเงินย้อนหลังกลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง และกลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค มีการปรับงบการเงินย้อนหลังในจำนวนที่เท่ากัน คือร้อยละ 13.60 และเมื่อศึกษาลักษณะข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับบริษัทที่มีปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำแนกตามปีงบการเงิน ระหว่างปี 2559-2563 พบว่า ปี 2562 บริษัทมีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด รองลงมาคือปี 2561, 2560, 2563 และ 2559 ตามลำดับ

1.2) ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100

ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง จำแนกลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ 5 ประเภท ดังนี้ ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับภาษี ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน การจัดหาเงิน และความผิดพลาดอื่น ๆ โดยผลการศึกษาพบว่าลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.38 รองลงมาคือเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงิน คิดเป็นร้อยละ 22.69 และเกี่ยวข้องกับรายได้ คิดเป็นร้อยละ 21.92 ตามลำดับ โดยลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังที่พบจากการศึกษาจำแนกแต่ละประเภทแสดงรายละเอียดดังนี้

1.2.1) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ที่พบจากการศึกษา เช่น การบันทึกปรับปรุงรายได้จากการขายให้แก่ลูกค้า การปรับมูลค่ารายได้ค่าเช่า ปรับวิธีการรับรู้รายได้ที่เกิดขึ้นจากสัญญาที่ทำกับลูกค้า การบันทึกปรับปรุงรายได้จากรายการขายสินค้าพร้อมบริการขนส่งและการประกันภัย ยกเลิกรายได้จากการดำเนินงานโดยบริษัทย่อย ปรับปรุงรายการรายได้อื่น ๆ ของกลุ่มบริษัทย่อย มีรายการปรับปรุงราคาสินค้าย้อนหลัง การปรับปรุงรายการบันทึกบัญชีรายได้ของบริษัทย่อย และการปรับราคาตามบัญชีส่วนแบ่งกำไรหรือขาดทุนของกลุ่มกิจการในบริษัทร่วมและ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การร่วมค้า ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปีงบการเงิน 2562 บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับรายได้สูงที่สุด และต่ำที่สุดในปี 2563

1.2.2) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายที่พบจากการศึกษา เช่น บริษัทย่อยปรับต้นทุนสินค้า การคำนวณค่าเสื่อมราคาผิดพลาดโดยเกิดจากบริษัทย่อย ค่าใช้จ่ายในการขายและจัดจำหน่าย ค่าใช้จ่ายภาษีเงินได้นิติบุคคลของปีก่อน ค่าเบี้ยปรับ เงินเพิ่มเกิดจากบริษัทย่อย ค่าใช้จ่ายส่งเสริมการขาย และต้นทุนน้ำมัน โดยลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายส่วนมากเกิดจากบริษัทย่อย ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปีงบการเงิน 2560 บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุดและต่ำที่สุดในปี 2563

1.2.3) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับภาษีที่พบจากการศึกษา เช่น ภาษีเงินได้นิติบุคคลรอการตัดบัญชี การปรับปรุงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคลของปีก่อน ๆ ที่คำนวณไว้ต่ำเกินไป การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางภาษีเงินได้นิติบุคคลของกิจการ บริษัทย่อยปรับปรุงรายการภาษีเงินได้นิติบุคคล รายการปรับปรุงภาษีเงินได้รอการตัดบัญชีของปีก่อน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปีงบการเงิน 2562 บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับภาษีสูงที่สุด และต่ำที่สุดในปี 2563

1.2.4) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงินที่พบจากการศึกษา เช่น ปรับวิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับการซื้อกิจการ การบันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วมต่ำไป มีการจัดประเภทเงินลงทุนใหม่ (Reclassified) บริษัทย่อยปรับปรุงรายการเงินให้กู้ยืมระยะสั้น เงินลงทุนระยะยาวอื่น ๆ บริษัทย่อยปรับปรุงต้นทุนอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปีงบการเงิน 2559, 2560 และ 2561 บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงินสูงที่สุด และต่ำที่สุดในปี 2563

1.2.5) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับความผิดพลาดอื่น ๆ ที่พบจากการศึกษา เช่น บริษัทย่อยทำรายการผิดพลาดจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมย้อนหลังให้แก่หน่วยงานราชการ เบี้ยปรับ เงินเพิ่ม ทั้งนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปีงบการเงิน 2559 และ 2560 บริษัทจดทะเบียนมีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับความผิดพลาดอื่น ๆ สูงที่สุด และต่ำที่สุดในปี 2563

จากลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย พบว่าลักษณะข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายได้ และค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน เกิดขึ้นจากความผิดพลาดของบริษัทย่อยเป็นส่วนมาก แต่ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังที่

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

เกี่ยวข้องกับภาษีเงินได้นิติบุคคล การจัดหาเงินลงทุนต่าง ๆ จะเป็นความผิดพลาดที่เกิดจากบริษัทที่เป็นสำนักงานใหญ่เป็นส่วนมาก

1.3) สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100

สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จำนวน 7 กลุ่มอุตสาหกรรม ได้แก่ กลุ่มเกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร กลุ่มสินค้าอุปโภคบริโภค กลุ่มสินค้าอุตสาหกรรม กลุ่มอสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง กลุ่มทรัพยากร กลุ่มบริการ และกลุ่มเทคโนโลยี มีสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง โดยจำแนกตามสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ 4 ประเภท ดังนี้ การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี ข้อผิดพลาด และการทุจริต โดยผลการศึกษาพบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุดสำหรับงบการเงินระหว่างปี 2559-2563 คือ สาเหตุการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาคือสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี คิดเป็นร้อยละ 33.33 สาเหตุจากความผิดพลาด คิดเป็นร้อยละ 10.00 แต่ไม่พบสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดขึ้นจากการทุจริต ตามลำดับ โดยสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังที่พบจากการศึกษาจำแนกแต่ละประเภทแสดงรายละเอียดดังนี้

1.3.1) สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ จากการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเนื่องจากนำมาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่มาปรับใช้หรือมีการปรับปรุงที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานบัญชีดังต่อไปนี้ เช่น มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 3 เรื่อง การรวมธุรกิจ มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 15 เรื่อง รายได้จากสัญญาที่ทำกับลูกค้า มาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 16 เรื่อง สัญญาเช่า มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 27 เรื่อง งบการเงินเฉพาะกิจการ และมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 29 เรื่อง การรายงานทางการเงินในสภาพเศรษฐกิจที่เงินเฟ้อรุนแรง ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปี 2562 และปี 2563 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุการปรับใช้มาตรฐานบัญชีฉบับใหม่มากที่สุด และ ปี 2561 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุการปรับใช้มาตรฐานบัญชีฉบับใหม่น้อยที่สุด

1.3.2) สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังจากที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี จากการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เช่น ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการบันทึกบัญชีราคาเงินลงทุนจากราคาทุนหักค่าเผื่อการด้อยค่าเป็นการบันทึกบัญชีโดยวิธีส่วนได้เสีย เปลี่ยนนโยบายวิธีการวัดมูลค่าสินทรัพย์ชีวภาพ เปลี่ยนนโยบายวิธีวัดมูลค่าเงินลงทุนในบริษัทย่อย วิธีการบันทึกบัญชีเงิน

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ลงทุนในบริษัทย่อย เงินลงทุนในการร่วมค้า และเงินลงทุนในบริษัทร่วม ปรับนโยบายการบัญชีของบริษัทย่อยโดยปรับปรุงเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการบัญชีของกลุ่มกิจการ การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีในการรับรู้และการจัดประเภทค่าใช้จ่ายบางรายการซึ่งเดิมรวมอยู่ในต้นทุนสินค้าคงเหลือเป็นค่าใช้จ่ายโดยตรงในกำไรหรือขาดทุน ปรับนโยบายการวัดมูลค่าที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปี 2563 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีมากที่สุด และ ปี 2561 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีน้อยที่สุด

1.3.3) สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากข้อผิดพลาด จากการศึกษาพบว่าบริษัทจดทะเบียนที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเนื่องจากข้อผิดพลาด เช่น บริษัทย่อยทำรายการผิดพลาดจึงทำให้มีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมย้อนหลังให้แก่หน่วยงานราชการ เบี้ยปรับเงินเพิ่ม ทั้งนี้หากพิจารณาเป็นรายปีงบการเงินจะพบว่า ปี 2559 และ 2560 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุข้อผิดพลาดมากที่สุด และ ปี 2563 มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

2) สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 งานวิจัยครั้งนี้กำหนดกลไกการกำกับดูแลกิจการ 4 ด้าน โดยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาข้อที่ 2 ในแต่ละด้านของกลไกการกำกับดูแลกิจการได้ดังนี้ ด้านคณะกรรมการอิสระ ด้านคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ด้านผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และด้านผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก โดยผลการศึกษาสรุปตามสมมติฐานในแต่ละด้านของกลไกการกำกับดูแลกิจการแสดงรายละเอียดดังนี้

2.1) ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระและการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและคณะกรรมการอิสระของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์กันเชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอธิบายได้ว่าหากคณะกรรมการอิสระมีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

2.2) ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินและการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอธิบายได้ว่าหากคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

2.3) ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

2.4) ความสัมพันธ์ระหว่างถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกและการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอธิบายได้ว่าหากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก มีจำนวนเพิ่มขึ้นจะส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยลดลง

2.5) ความสัมพันธ์ระหว่างประเภทสำนักงานสอบบัญชีและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าประเภทสำนักงานสอบบัญชีไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

2.6) ความสัมพันธ์ระหว่างความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท และการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

2.7) ความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชีและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าการเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

2.8) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับหนี้ของบริษัทและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET100 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าระดับหนี้ของบริษัท ไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 พบว่าคณะกรรมการอิสระและผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ในขณะที่คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง แต่ด้านมุมมองของผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท ประเภทสำนักงานสอบบัญชี ความน่าจะเป็นในการล้มละลายของบริษัท การเปลี่ยนแปลงสำนักงานสอบบัญชี และระดับหนี้ของบริษัทไม่พบว่ามีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกลการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เพื่อศึกษาลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง และเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ซึ่งกำหนดตัวแปรอิสระส่งผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง 4 ตัวแปร คือ คณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก โดยผลการศึกษาผู้วิจัยจะอภิปรายผลการศึกษาเรียงลำดับตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา จากที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

5.2.1 ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย การศึกษาครั้งนี้พบว่ามีลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังเกิดขึ้นทั้งหมด 5 ประเภทดังนี้ 1) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ 2) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับค่าใช้จ่าย 3) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับภาษี 4) ลักษณะข้อมูลเกี่ยวกับการลงทุน การจัดหาเงิน และ5) ความผิดพลาดอื่น ๆ สอดคล้องกับการศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของ DeFond and Jiambalvo (1991); Wang and Wu (2011); Group (2003); สุฎิกา รักประสูติ (2560) ทั้งนี้ผู้วิจัยพบว่าลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Palmrose and Scholz (2000) รองลงมาเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงิน และเกี่ยวข้องกับรายได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาในอดีตที่พบว่าลักษณะข้อมูลการ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับแรงจูงใจในการสร้างรายได้ (DeFond & Jiambalvo, 1991; Wang & Wu, 2011)

5.2.2 สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง

สาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 จากมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด มีหลักเกณฑ์กำหนดไว้เพื่อให้งบการเงินมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและมีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นหากกิจการมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีหรือการแก้ไขข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญในงวดก่อน มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 8 ระบุว่าต้องใช้วิธีการปรับย้อนหลังงบการเงิน เสมือนว่ากิจการได้ใช้นโยบายการบัญชีดังกล่าวมาโดยตลอด นอกจากนี้ Scholz (2014) พบว่าบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศสหรัฐอเมริกา มีการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกี่ยวข้องกับการทุจริต ประมาณ 2% ประกอบกับงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) มาปรับใช้ พบว่าบริษัทมีโอกาสเป็นไปได้น้อยมากที่จะตัดสินใจทางบัญชีเชิงรุก ภายใต้หลักการบัญชีตามกรอบแนวคิดมาตรฐานการรายงานทางการเงิน (IFRS) การนำ IFRS มาใช้จะช่วยให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้จัดการและผู้สอบบัญชีในการตีความและปรับใช้มาตรฐาน อาจนำไปสู่ความแตกต่างและปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมจึงสรุปได้ว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่ม SET 100 เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชี และข้อผิดพลาด ระบุว่าหากกิจการมีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และข้อผิดพลาดที่มีสาระสำคัญ และงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการนำ IFRS มาปรับใช้กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง พบว่าการนำ IFRS มาใช้จะช่วยให้ดุลยพินิจในการตัดสินใจของผู้จัดการและผู้สอบบัญชีในการตีความและปรับใช้มาตรฐาน อาจนำไปสู่ความแตกต่างและปรับงบการเงินย้อนหลังมากขึ้น ดังนั้นสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังจึงสรุปได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ 1) การปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ 2) การเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี 3) ข้อผิดพลาด และ 4) การทุจริต สอดคล้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังของ Collins (2012); Agolia (2011); Atwood (2011); Nobes (2006); Daske (2008); สุฎิกา รักประสูติ (2560); Scholz (2014); DeFond and Jiambalvo (1991); Palmrose and Scholz (2000); Dechow (2011) และ Albring (2013)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังเกี่ยวข้องกับต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายสูงที่สุด รองลงมาเกี่ยวข้องกับการลงทุน การจัดหาเงิน และเกี่ยวข้องกับ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รายได้ โดยการปรับงบการเงินย้อนหลังทั้งสามลักษณะนี้ คาดว่าบริษัทจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการบริหารจัดการเกี่ยวกับรายได้ของบริษัท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่ระบุว่าลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการสร้างรายได้ (DeFond & Jiambalvo, 1991) ประกอบกับงานวิจัยของ Wang and Wu (2011) พบว่าลักษณะข้อมูลการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทเกี่ยวข้องกับรายได้สูงถึง 40% ในขณะที่ Scholz (2014) พบว่าลักษณะข้อมูลที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุด คือ เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่าย สำหรับมุมมองในด้านสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง งานวิจัยครั้งนี้พบว่าสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังมากที่สุดสำหรับปีงบการเงิน 2559-2563 คือ สาเหตุการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่ รองลงมาคือสาเหตุการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี และความผิดพลาดน้อยที่สุด ทั้งนี้ไม่พบสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยการทุจริต จึงกล่าวได้บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีอย่างเคร่งครัด และสอดคล้องตามคำแนะนำของหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ดังนั้นนักลงทุนสามารถเชื่อมั่นต่อการบริหารงานของผู้บริหารสูงสุดด้านการเงินและผู้สอบบัญชี ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกี่ยวกับเรื่องการนำเสนองบการเงิน มั่นใจได้ว่างบการเงินดังกล่าวสามารถเปรียบเทียบกันได้ และครอบคลุมถึงข้อกำหนดโดยรวมของการนำเสนองบการเงิน

5.2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการอิสระกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง การศึกษาครั้งนี้พบว่าคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Abbott et al. (2004); John and Senbet (1998); Hermalin and Weisbach (1991); Kosnik (1987); Hermalin and Weisbach (1991); Weisbach (1988); Beasley (1996); Chtourou et al. (2001); Klein (2002); Peasnell et al. (2005) และ Bai (2004) ที่ระบุว่าคณะกรรมการอิสระมีอิทธิพลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียน

ทั้งนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องและสนับสนุนตามข้อกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการบริษัท ของตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2555) ที่ระบุว่าคณะกรรมการบริษัทจะต้องมีคุณสมบัติเป็นกรรมการอิสระ โดยคณะกรรมการอิสระ หมายถึง กรรมการที่ไม่ได้ทำหน้าที่จัดการบริษัท เป็นคณะกรรมการที่ไม่ได้เป็นผู้บริหาร (Non-Executive Director) มีอิสระจากฝ่ายจัดการและผู้ถือหุ้นที่มีอำนาจควบคุม และไม่มีความสัมพันธ์ทางธุรกิจกับบริษัทในลักษณะที่จะทำให้มีข้อจำกัดในการแสดงความเห็นที่เป็นอิสระ ซึ่งทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจการบริหารงานและลดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ระหว่างผู้ถือหุ้นและฝ่ายจัดการ จากการศึกษาบทบาทของ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

คณะกรรมการบริษัทโดยทั่วไป พบว่าความเป็นอิสระของคณะกรรมการบริษัทเป็นคุณลักษณะสำคัญและช่วยลดโอกาสการปรับงบการเงินย้อนหลังได้ (Abbott et al., 2004) สอดคล้องกับการศึกษาของ Beasley (1996) ที่สนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทเป็นบุคคลสำคัญต่อคุณภาพรายงานทางการเงินและเป็นผู้รับผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการรายงานทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรมีความเป็นอิสระ เพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง นอกจากนี้ John and Senbet (1998) พบว่าคณะกรรมการบริษัทมีหน้าที่สอดส่องดูแล และควบคุมฝ่ายจัดการการบริหารงานของบริษัท จะปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีความเป็นอิสระในการทำงาน ประกอบกับงานวิจัยของ Hermalin and Weisbach (1991) พบว่าจำนวนกรรมการอิสระที่มากขึ้นส่งผลให้ผลการดำเนินงานของบริษัทดีขึ้น และบทบาทของคณะกรรมการบริษัทที่มีความเป็นอิสระ เป็นลักษณะสำคัญของความมีประสิทธิภาพ (Kosnik, 1987; Hermalin & Weisbach, 1991; Weisbach, 1988) เพราะความเป็นอิสระของคณะกรรมการมีความเกี่ยวข้องหรือความเป็นไปได้น้อยที่จะเกิดการทุจริตทางด้านการเงิน (Beasley, 1996) และการปรับปรุงแก้ไขข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ (Chtourou et al., 2001; Klein, 2002; Peasnell et al., 2005) แต่ขัดแย้งกับงานวิจัย Kyereboach and Beikpe (2002) ระบุว่าการมีคณะกรรมการอิสระนั้นเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมายเท่านั้น ไม่มีผลต่อการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพราะในความเป็นจริงการปรับงบการเงินย้อนหลังยังคงเกิดขึ้น (Baber et al., 2005) แม้ว่าคณะกรรมการมีความเป็นอิสระยังไม่ใช่สิ่งที่แสดงให้เห็นว่าระบบจัดการบริหารงานมีประสิทธิภาพ หากมีการแสดงข้อมูลขัดต่อข้อเท็จจริงหรือปรับงบการเงินย้อนหลัง อาจส่งผลเสียหายต่อชื่อเสียงของกรรมการอิสระได้ (Fama & Jensen, 1983)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าคณะกรรมการอิสระมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง กล่าวได้ว่าบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่มีประสิทธิภาพ งานวิจัยนี้จึงสนับสนุนหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดีด้านข้อกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการจะต้องมีคุณสมบัติ คือ เป็นกรรมการที่มีความเป็นอิสระ จึงสามารถใช้เป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุน และรักษาสมดุลของการบริหารจัดการที่ดี สอดคล้องกับ Agrawal and Chadha (2005) พบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลังมีความเกี่ยวข้องกับโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ไม่มีประสิทธิภาพ คณะกรรมการขาดความเป็นอิสระในการทำงาน นอกจากนี้ Abbott et al. (2004) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการบริษัทมีความเป็นอิสระและมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะมีโอกาสน้อยในการปรับงบการเงินย้อนหลัง และ Beasley (1996) สนับสนุนว่าคณะกรรมการบริษัทเป็นบุคคลที่สำคัญต่อคุณภาพรายงานทางการเงิน ดังนั้นคณะกรรมการบริษัทควรมีความเป็นอิสระเพื่อลดโอกาสนำไปสู่การปรับงบการเงินย้อนหลัง

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5.2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ และสอดคล้องกับการศึกษาของ Chan (2008); Davidson (2004); Sultana and Zhan (2015) และ Abbott et al. (2004) จากการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าคณะกรรมการตรวจสอบ (Audit Committee) เป็นหนึ่งในคณะกรรมการที่มีประสิทธิผลสูงสุด มีอิทธิพลต่อองค์กร และเป็นกลไกการกำกับดูแลกิจการ มีความรับผิดชอบในการจัดการลดความไม่สมดุลของข้อมูลระหว่างผู้จัดการและผู้ถือหุ้น ช่วยลดต้นทุนหน่วยงานและนำเสนอรายงานทางการเงินที่โปร่งใส สอดคล้องตามข้อกำหนดคุณสมบัติของคณะกรรมการตรวจสอบของบริษัทจดทะเบียนตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ซึ่งกำหนดองค์ประกอบเกี่ยวกับคณะกรรมการตรวจสอบไว้โดยระบุคุณสมบัติต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบอย่างน้อย 1 คน เป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงิน และมีความรู้ต่อเนื่องเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของการรายงานทางการเงิน เพื่อช่วยลดความขัดแย้งระหว่างผู้จัดการและผู้ตรวจสอบบัญชี เพราะคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงินจะเข้าใจกระบวนการตรวจสอบต่าง ๆ ของผู้สอบบัญชี ประกอบด้วยองค์ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบ จะสามารถปรับปรุงแก้ไขรายงานทางการเงินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ทั้งนี้บริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้มีความรู้ด้านบัญชีและเชี่ยวชาญด้านการเงินจะมีความรู้ความเข้าใจถึงกระบวนการตรวจสอบของผู้สอบบัญชี ประกอบกับองค์ความรู้ด้านบัญชีและการเงินของคณะกรรมการตรวจสอบจึงสามารถปรับงบการเงินย้อนหลังโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้รายงานทางการเงินให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น จึงกล่าวได้ว่าคณะกรรมการตรวจสอบมีความรู้บัญชีและเชี่ยวชาญการเงิน สามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการกำกับดูแลกิจการ นำเสนอรายงานทางการเงินที่โปร่งใส น่าเชื่อถือ และเป็นไปตามหลักการกำกับดูแลที่ดีซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดองค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบระบุว่าอย่างน้อยกรรมการจำนวน 1 คน จะต้องมีความรู้ความเข้าใจหรือประสบการณ์ด้านการบัญชีและการเงินจะทำให้เกิดความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น สอดคล้องกับ Abbott et al. (2004) พบว่าบริษัทที่มีคณะกรรมการตรวจสอบเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านบัญชีและเชี่ยวชาญด้านการเงิน จะนำเสนอรายงานทางการเงินที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

5.2.5 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่กำหนดไว้ คือ ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ทั้งนี้ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท คือ ผู้บริหารระดับสูงสุดของบริษัท (CEO) นอกเหนือจากหน้าที่บริหารบริษัทในระดับสูงสุดแล้วยังดำรงตำแหน่งประธานกรรมการบริษัท แต่ในมุมมองด้านหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ระบุไว้ว่าควรแยกบทบาทของผู้บริหารสูงสุดและประธานกรรมการบริษัทออกจากกัน แต่ทางทฤษฎีการรวบสองบทบาทในคนเดียวยังมีอยู่จึงทำให้ผู้บริหารระดับสูงสุด (CEO) มีอำนาจมากเกินไป เป็นการเปิดโอกาสให้ CEO แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น จึงมีการปรับงบการเงินย้อนหลังโดยการทุจริต (Boyd, 1994) อีกทั้ง Jensen (1993) ระบุว่าเพื่อให้คณะกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การแยกตำแหน่งผู้บริหารระดับสูงสุดและประธานกรรมการบริษัทออกจากกันเป็นสิ่งสำคัญเนื่องจาก Dechow et al. (1996) พบว่าการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้และการปรับงบการเงินย้อนหลังมีแนวโน้มเกิดขึ้นจากการที่ผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท อีกทั้ง Efendi et al. (2007) ระบุเพิ่มเติมว่าบริษัทที่มีการปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีโครงสร้างการกำกับการดูแลที่อ่อนแอ และผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท แต่หากประธานคณะกรรมการไม่ดำรงตำแหน่งควบคู่ผู้บริหารระดับสูงสุด จะทำให้มั่นใจว่าประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นจะได้รับความคุ้มครองอย่างเพียงพอ

แต่ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทและการปรับงบการเงินย้อนหลัง ไม่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าบริบทของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยมีการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยผู้บริหารสูงสุดกับประธานกรรมการบริษัทเป็นคนละท่านกัน จึงทำให้เกิดการถ่วงดุลอำนาจและยังมีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่เข้มแข็ง จึงไม่พบการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกิดจากสาเหตุการทุจริต เนื่องจากผู้บริหารสูงสุดแยกออกจากกันกับประธานกรรมการบริษัท ไม่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารสูงสุดแสวงหาประโยชน์เป็นของตนเองมากกว่าผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับ Baliga (1996) และ Boyd (1995) พบว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทไม่มีความสัมพันธ์กับ

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

การปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้วิจัยในอดีตให้เหตุผลว่าผู้บริหารระดับสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัทอาจจะเป็นประโยชน์ถ้าอยู่ภายใต้เงื่อนไขของการขาดแคลนทรัพยากร (Resource Scarcity) และสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลง

5.2.6 ความสัมพันธ์ระหว่างถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง

ความสัมพันธ์ระหว่างถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง ผลการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลังอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานงานวิจัยที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก (Outside Blockholders) คือ ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกบริษัท ในมุมมองการถือหุ้นกลุ่มใหญ่และมีลักษณะเป็นเจ้าของแสดงให้เห็นว่าบุคคลเหล่านี้สามารถโน้มน้าวความคิดเห็นหรือการตัดสินใจของผู้บริหารได้ด้วยการใช้สิทธิในการออกเสียงตามจำนวนสิทธิของการถือครองหุ้นในบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกดังกล่าวนี้ ยังมีบทบาทสำคัญในการตรวจสอบการบริหารงานของคณะกรรมการบริษัท เพื่อทราบถึงผลการดำเนินงาน โดยแรงจูงใจของผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกนั้นมาจากรายได้หรือผลตอบแทนที่ผูกติดอยู่กับบริษัทที่ได้ลงทุนไว้ รายงานจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีจำนวนที่สูงมากในประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ แต่เมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกามีจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ที่เป็นบุคคลภายนอกมีจำนวนน้อยกว่า ทั้งนี้ประเทศมาเลเซียมีจำนวนผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกบริษัท เฉลี่ยร้อยละ 54 ของหุ้นบริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับสิบของมาเลเซีย และร้อยละ 49 ของหุ้นบริษัทที่ใหญ่เป็นอันดับสิบของสิงคโปร์ เมื่อเทียบกับประเทศสหรัฐอเมริกามีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น นอกจากนี้หากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกโอกาสการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้จะเกิดขึ้นได้น้อยและการปรับงบการเงินย้อนหลังจะมีโอกาสเกิดขึ้นต่ำ และมีความเป็นไปได้น้อยลงที่จะปรับงบการเงินย้อนหลังหากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกได้ตรวจสอบการบริหารงานของบริษัท ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับการมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก เพื่อใช้เป็นเครื่องมือกลไกการตรวจสอบให้ฝ่ายบริหารดำเนินการเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น นำเสนอรายงานทางการเงินที่เป็นจริงเที่ยงธรรมและปราศจากข้อผิดพลาด โดยผลการศึกษาสอดคล้องกับ Shleifer (1997); Shleifer and Vishny (1997); Admati et al. (1994); Huddart (1993); Maug (1998); Noe (2002); Abdullah (2002); La Porta (1999); Dechow et al. (1996) และ Yeo (2002)

ผลการศึกษาในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการปรับงบการเงินย้อนหลัง สอดคล้องกับงานวิจัยในอดีตที่พบว่าหากบริษัทมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก จะพบโอกาสการบิดเบือนข้อมูลเกี่ยวกับรายได้เกิดขึ้นได้น้อยการปรับงบการเงินย้อนหลังจึงต่ำ เนื่องจากผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกได้เข้าตรวจสอบการบริหารงานของบริษัท (Dechow et al.,

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

1996; Yeo, 2002) ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกมีความสำคัญถือเป็นกลไกการติดตามดูแลให้ฝ่ายบริหารดำเนินการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ผู้ถือหุ้น ทั้งนี้โครงสร้างการถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัทจดทะเบียนแห่งประเทศไทยนั้นมีลักษณะเช่นเดียวกับประเทศมาเลเซียและสิงคโปร์ ที่มีหุ้นถือโดยผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกสูงถึงประมาณ 55% (Claessens et al., 2000) จึงพบว่าการปรับงบการเงินย้อนหลัง ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเกิดขึ้นน้อยกว่าบริษัทจดทะเบียนในประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสัดส่วนการถือครองหุ้นรายใหญ่ภายนอกของสหรัฐอเมริการมีน้อยกว่า โดยมีเพียงร้อยละ 20 เท่านั้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัย Abdullah (2002) ซึ่งพบว่าผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอกที่มีจำนวนที่สูงขึ้นนั้นจะมีโอกาสลดต่ำลงในการปรับงบการเงินย้อนหลัง (La Porta, 1999)

5.3 ข้อจำกัด

ข้อจำกัดที่พบในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย มีประเด็นดังต่อไปนี้

5.3.1 ด้านจำนวนตัวแปรอิสระ ตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่อาจมีผลต่อความสัมพันธ์กับการปรับงบการเงินย้อนหลัง แต่ไม่ได้รวมไว้ในการศึกษาครั้งนี้ เช่น อายุของคณะกรรมการตรวจสอบ ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ ถ้าหากมีการเพิ่มตัวแปรอิสระอื่น ๆ เข้าไปในสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ อาจทำให้ผลการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงตามตัวแปรอิสระที่เพิ่มขึ้น

5.3.2 ด้านจำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย หากมีการศึกษาในจำนวนตัวอย่างที่เพิ่มมากขึ้นอาจส่งผลให้ผลการศึกษามีการเปลี่ยนแปลงได้ และอาจทำให้ผลการศึกษามีความเที่ยงตรงที่เพิ่มมากขึ้นได้เช่นกัน

5.3.3 ด้านกลุ่มตัวอย่าง การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากกลุ่มอุตสาหกรรม SET 100 ระหว่างปี 2559-2563 เท่านั้นจึงทำให้ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ผลการวิจัยอาจไม่ครอบคลุมบริษัทอื่น ๆ ที่อยู่นอกขอบเขตของงานวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย งานวิจัยนี้จึงมี

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ข้อเสนอแนะต่อฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังต่อไปนี้

5.4.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากผลการวิจัย

1) สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงและกำหนดหลักเกณฑ์กลไกการกำกับดูแลกิจการและให้ความสำคัญกับคณะกรรมการบริษัทอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีความรู้ด้านบัญชีและการเงิน และผู้ถือหุ้นรายใหญ่มากขึ้น

2) คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี สามารถนำข้อมูลผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง อันเนื่องมาจากการปรับใช้มาตรฐานการบัญชีฉบับใหม่เพื่อใช้เป็นหลักฐานเพิ่มเติม ให้ความสำคัญกับประเด็นการปรับงบการเงินย้อนหลังที่เกี่ยวข้องกับรายได้ ค่าใช้จ่าย และการจัดหาเงินลงทุน

3) ผู้สอบบัญชี ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการตรวจสอบบัญชีเกี่ยวกับประเด็นเรื่องรายได้ ค่าใช้จ่าย และการจัดหาเงินลงทุนของบริษัท

4) คณะกรรมการตรวจสอบ ใช้เป็นข้อมูลในส่วนที่เกี่ยวข้องกับลักษณะข้อมูลและสาเหตุการปรับงบการเงินย้อนหลัง เพิ่มความระมัดระวังในการรายงานทางเงินของบริษัทให้มากขึ้น

5) ผู้ใช้งบการเงิน นักลงทุน ผู้ถือหุ้น ใช้ข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพิ่มองค์ความรู้เกี่ยวกับทิศทางความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจลงทุน

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวแปรอิสระคือ ด้านของกลไกการกำกับดูแลกิจการประกอบด้วยคณะกรรมการอิสระ คณะกรรมการตรวจสอบที่มีคุณวุฒิการศึกษาด้านบัญชีและการเงิน ผู้บริหารสูงสุดดำรงตำแหน่งควบคู่กับประธานกรรมการบริษัท และผู้ถือหุ้นรายใหญ่ภายนอก เพียง 4 ตัวแปรเท่านั้น ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจมีการศึกษาโดยการเพิ่มตัวแปรอิสระอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกลไกการกำกับดูแลกิจการและผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลัง เช่น อายุของคณะกรรมการตรวจสอบ ความถี่ของการประชุมคณะกรรมการตรวจสอบ คะแนนการกำกับดูแลกิจการ และประสิทธิภาพของระบบการควบคุมภายใน

2) ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างคือบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย กลุ่มอุตสาหกรรม SET 100 เท่านั้น สำหรับการศึกษาครั้งต่อไปอาจทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการปรับงบการเงินย้อนหลังและกลไกการกำกับดูแลกิจการ สำหรับกลุ่ม

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ตัวอย่างในกลุ่มอุตสาหกรรมอื่น เช่น กลุ่มสถาบันการเงิน เพื่อให้ผลการวิจัยครอบคลุมตามลักษณะของธุรกิจในแต่ละประเภท

3) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างและระยะเวลาในการศึกษาจากข้อมูลในรายงานทางการเงิน โดยมีการตรวจสอบการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทโดยพิจารณารายงานทางการเงินรายไตรมาส และทดสอบกับตัวแปรกลไกการกำกับดูแลกิจการ โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยหพุคูณ (Multiple Regression Analysis) เนื่องจากเมื่อจำนวนตัวอย่างมีจำนวนที่มากขึ้น จะให้ผลการวิเคราะห์ที่ทำการพยากรณ์ตัวแปรตาม (การปรับงบการเงินย้อนหลัง) ได้อย่างแม่นยำมากยิ่งขึ้น

4) ในการศึกษาครั้งต่อไป ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาด้านผลกระทบของการปรับงบการเงินย้อนหลังต่อราคาหุ้น ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บรรณานุกรม

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กรุงเทพธุรกิจ. (2563). *ล้มละลายกับฟื้นฟูกิจการ ต่างกันอย่างไร.* ทีมกรุงเทพธุรกิจออนไลน์ https://www.bangkokbiznews.com/business/881210

กลุ่มตรวจสอบภายใน. (2561). *กฎบัตรการตรวจสอบภายใน.* สำนักงานคณะกรรมการอุมศึกษา.

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2559). *การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows* . พิมพลักษณ์

ชลลดา ชะโลมกลาง, และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู. (2562). คณะกรรมการบริษัท ผลการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม สังคมและบรรษัทภิบาล และคุณภาพกำไร. *วารสารสุทธิปริทัศน์, 33*(106), 179-194.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555ก). *หลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี สำหรับบริษัทจดทะเบียน ปี 2555.* https://www.sec.or.th/cgthailand/TH/Documents/Regulation/CGCode.pdf

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2555ข). *ข้อมูลบริษัทจดทะเบียน.* http://ww.set.or.th/set

ธนิดา จิตร์น้อมรัตน์. (2542). *Financial management*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ธวัชชัย วรพงศธร. (2559). *หลักการวิจัยทางสาธารณสุขศาสตร์.* โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นภา จันทรา. (2557). *ความรู้และความเข้าใจของผู้ทำบัญชีในจังหวัดเชียงใหม่เกี่ยวกับมาตรฐานการรายงานทางการเงินสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

นันทวัน กิจอิทธิโชติ. (2557). *ความสัมพันธ์ระหว่างบรรษัทภิบาลกับผลประกอบการเชิงการเงินและมูลค่าทางการตลาดของหุ้นสามัญของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

นิพันธ์ เห็นโชคชัยชนะ และ ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2559). *การสอบบัญชี.* ทีพีเอ็นเพรส.

พีระเดช พงษ์เสถียรศักดิ์. (2562). การกำหนดราคาโอน.*วารสารเอกสารภาษีอากร, 4*(3), 338-354

ยุทธ ไกรวรรณ์. (2555). *สถิติเพื่อการวิจัย.* ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

รองเอก วรรณพฤษ์. (2560). *มาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 8 (ปรับปรุง 2560) เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด : วิธีการปรับย้อนหลังหรือวิธีเปลี่ยนทันทีเป็นต้นไป.* โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

วีระเดช เตชะวรินทร์เลิศ. (2559). *นักบัญชีไทยสู่ Digital Economy*. https://www.tfac.or.th/Article/Detail/68412.

ศศิประภา สมัครเขตการพล, และ พัทธนันท์ เพชรเชิดชู. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างกลไกการกำกับดูแลกิจการที่ดีและการทุจริตโดยผู้บริหารของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.* วารสารสุทธิปริทัศน์, *32*(101), 92-109.

ศศิวิมล เกิดมั่น, และ ธารินี พงศ์สุพัฒน์. (2557). *ความสัมพันธ์ของการกำกับดูแลกิจการกับผลตอบแทนหลักทรัพย์และมูลค่ากิจการของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย* [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์]. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิลปพร ศรีจั่นเพชร. (2551). ทฤษฎีบรรษัทภิบาล. *วารสารบริหารธุรกิจ*, *31*(21), 1-4.

ศิลปพร ศรีจั่นเพชร, และ อนุวัฒน์ ภักดี. (2563). การนำ TFRS 15 มาถือปฏิบัติในปีแรกส่งผลกระทบต่องบการเงินอย่างไร. *วารสารวิชาชีพบัญชี, 16*(50), 23-42.

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2555*). เรื่อง มาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป.* https://www.tfac.or.th/

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2560*). เรื่อง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 8 เรื่อง นโยบายการบัญชี การเปลี่ยนแปลงประมาณการทางบัญชีและข้อผิดพลาด.* https://www.tfac.or.th/

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2561). *เรื่อง มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 1 (ปรับปรุง 2561) เรื่อง การนำเสนองบการเงิน.* https://www.tfac.or.th/

สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2563). *มาตรฐานรายงานการเงินประเทศไทย.* https://www.tfac.or.th/Article/Detail/119612.

สมเด็จ เชตุพน. (2552). *ความล้มเหลวของกิจการ.* กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์.

สังเวียน อินทรวิชัย. (2545). *รวมบทความการกำกับดูแลกิจการที่ดี ของศาสตราจารย์สังเวียน อินทรวิชัย.* อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

สันสกฤต วิจิตรเลขการ. (2556). *สรุปมาตรฐานการรายงานทางการเงินที่มีผลบังคับใช้อยู่ปัจจุบัน.* มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

สุฎิกา รักประสูติ. (2560). สาเหตุและลักษณะข้อมูลในการปรับงบการเงินย้อนหลังของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (กลุ่มทรัพยากร กลุ่มเทคโนโลยี และกลุ่มธุรกิจการเงิน. สุทธิปริทัศน์, *31*(99), 221-232.

สุทธาทิพย์ บุญเรือง, ปรีชญา ชุมศรี, และ มัทนชัย สุทธิพันธุ์. (2562). คุณภาพข้อมูลทางบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้ประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ในจังหวัดสงขลา. *วารสารเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, *11*(1), 77-94.

สุทิน ชนะบุญ. (2560). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยด้านสุขภาพเบื้องต้น*. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดขอนแก่น.

สุปราณี ศุกระเศรณี. (2561). *การบัญชีบริหาร*. สำนักพิมพ์ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2551). *ประกาศคณะกรรมการกำกับตลาดทุน ที่ ทจ. 30/2551 การยื่นแบบแสดงรายการข้อมูลการเสนอขายหลักทรัพย์*. http://www.capital.sec.or.th

สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์. (2560). *คู่มือกรรมการบริษัทจดทะเบียน เล่มที่ 1: บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของกรรมการ และคณะกรรมการ*. http://ww.set.or.th/set

อนุรักษ์ ทองสุโขวงศ์. (2560). *การบัญชีต้นทุน*. ซีเอ็ดยูเคชั่น.

อรุณี วงศ์ราเชน. (2564). *ประโยชน์จากรายงานการสอบบัญชี ร่วมสร้างสหกรณ์ให้เข้มแข็ง*. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์

อัญญา ขันธวิทย์. (2552). *การกำกับดูแลเพื่อสร้างมูลค่ากิจการ*. ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย.

อุดม ธนูรัตน์พงศ์ และ วีระเดช เตชะวรินทร์เลิศ. (2559). *Digital Economy: Impact on Accounting Professions*. สภาวิชาชีพบัญชี ในพระบรมราชูปถัมภ์.

ภาษาต่างประเทศ

Abbott, J. L., Parker, S., & Peters, G. F. (2004). Audit committee characteristics and restatements. *Auditing*, *23*(1), 69-87.

Abdullah, S. (2002). Board of directors' independence among Malaysian listed companies in an emerging economy. *Utara Management Review, 4*(2), 27-46.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Abdullah, S. (2004). Board composition, CEO duality and performance among Malaysian listed companies. *Corporate Governance*, *4*(1), 47-61.

Admati, A., Pfleiderer, P., & Zechner, J. (1994). Large shareholder activism, risk sharing, and financial market equilibrium. *Journal of Political Economy, 102*(1), 1097-1300.

Agolia, C. D. (2011). Principles-based versus rules-based accounting standards: The influence of standard precision and audit committee strength oninancial reporting decisions. *The Accounting Review, 86*(3), 747-767.

Agrawal, A., & Chadha, S. (2005). Corporate governance and accounting scandals. *Journal of Law & Economics, 48*(2), 371-406.

Aier, J. C. (2005). The financial expertise of CFOs and accounting restatements. *Accounting Horizons*, *19*(1), 123-136.

Albring, S. H. (2013). The effects of accounting restatements on firm growth. *Journal of Accounting and Public Policy, 32*(5), 357–376.

Altman, E. (1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *Journal of Finance, 23*(1), 589-609.

Anderson, K. L., & Yohn, T. L. (2002). The effect of 10k restatements on firm value, information asymmetries, and investors' reliance on earnings. https://ssrn.com/abstract=332380

Araki, H., Cooper, B., & Blouin, M. (2007). Genetic effects of captive breeding cause a rapid, cumulative fitness decline in the wild. *Science, 318*(5847), 100-103.

Atwood, T. D. (2011). Do earnings reported under IFRS tell us more about future earnings and cash lows*?*. *Journal of Accounting and Public Policy*, *30*(1), 103-121.

Baber, W. R., Kang, S. H., & Liang, L. (2005). *Strong boards, management entrenchment and accounting restatement.* http://zsbapp.baruch.cuny.edu/download/Accountancy/BKLJuly20.pdf.

Bai, C. L. (2004). Corporate governance and market valuation in China. *Journal of Comparative Economics*, *32*(4), 599-612.

Baliga, B. M. (1996). CEO duality and firm performance: What' s the fuss. *Strategic Management Journal, 17*(1), 41-53.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Ball, R. K. (2000). The effect of international institutional factors on properties of accounting earnings. *Journal of Accounting and Economics, 29*(1), 1-51. http://dx.doi.org/10.1016/S0165-4101(00)00012-4.

Beasley, M. (1996). An empirical analysis of the relation between the board of director composition and financial statement fraud. *The Accounting Review, 71*(1), 443-465.

Beaver, W. (1967). Financial ratio as predictors of failure, empirical research in accounting: selected studies 1966. *Journal of Accounting Research*, *4*(1), 71-111.

Bedard, J. C. (2004). The effect of audit committee expertise, independence, and activity earnings management. *Journal of Practice & Theory*, *23*(1)13-35.

Boyd, B. K. (1994). Board control and CEO compensation. *Strategic Management Journal, 15*(5), 335-344.

Boyd, B. (1995). CEO duality and firm performance: A contingency model. *Strategic Management Journal*, *16*, 301-312.

Brown, L. D., & Caylor, M. L. (2004). Corporate governance and firm performance, working paper. http:// www.ssrn.com/abstract¼586423

Brickley, J. C. (1997). Leadership structure: Separating the CEO and chairman of the board. *Journal of corporate Finance*, *3*(3), 189-220.

Brigham, E. F., & Gapenski, C. (1997). *Financial management: Theory and practice (8th ed.).* Dryden Press.

Burns, N., & Grove, S. K. (1993). *Study the practice of nursing research: Conduct, critique & utilization (4th ed.).* W. B. Saunders Company.

Castagna, A. D., & Matolcsy, Z. P. (1977). The prediction of corporate failure. *JASSA, 3*(1)*, 9-11.*

Chaganti, R. S. (1985). Corporate board size, composition and corporate failures in retailing industry. *Journal of Management Studies*, *22*(4), 400-417.

Chan, K. C. (2008). Audit committee and firm value: Evidence on outside top executives as expert-independent directors. *Corporate Governance: An International Review, 16*(1), 16-31.

Chang, X. D. (2008). The effect of auditor quality on financing decisions. *The Accounting Review, 84*(4)*,* 1085-1117.

Cheng, E. (2006). Board composition, regulatory regime and voluntary disclosure. *The International Journal of Accounting, 41*, 262-289.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Cheng, J. (2020). *What Is a blockholder?* Investopedia.

Chtourou, S. M., Bedard, J., & Courteau, L. (2001). *Corporate governance and earnings management.* https://ssrn.com/abstract=275053

Claessens, S., Dyankov, S., & Lang, L. H. P. (2000). The separation of ownership and control in East Asian corporations, *Journal of Financial Economics, 58*(1), 81-112.

Coffee, J. (2005). A theory of corporate scandals: Why the USA and Europe differ? *Oxford Review of Economic Policy*, *21*, 198-211.

Collins, D. P. (2012). Rules-based and principles-based accounting. *Accounting Horizons, 26*(4), 681-705.

Conyon, M. (1998). Board size and corporate performance: Evidence from European countries. *The European Journal of Finance, 4*, 291-304.

Daske, H. H. (2008). Mandatory IFRS reporting around the world: Early evidence on the economic consequences. *Journal of Accounting Research, 46*(5), 1085-1142.

Davidson, R. X. (2004). Market reaction to voluntary announcements of audit committee appointments: The effect of financial expertise. *Journal of Accounting and Public, 23*(4), 116-147.

Dechow, P. G. (2011). Predicting material accounting misstatements. *Contemporary Accounting Research,* 17-82.

Dechow, P. M., Sloan, R. G., & Sweeney, A. P. (1996). Causes and consequences of earnings manipulation: An analysis of firms subject to enforcement actions by the SEC. *Contemporary Accounting Research, 13*(1), 1-36.

DeFond, M.L., & Jiambalvo, J. (1991). Incidence and circumstances of accounting errors. *The Accounting Review, 66*(1), 643-655.

Deis, D., & Giroux, A. G. (1992). Determinants of audit quality in the public sector. *The Accounting Review, 67*(3), 462-479.

Desai, H. H. (2006). The reputational penalty for aggressive accounting: earnings restatements and management turnover. *The Accounting Review, 81*, 83-112.

Donaldson, L. (1991). Stewardship theory or agency theory: CEO governance and shareholder returns. *Australian Journal of Management, 16*(1), 49-64.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Efendi, J., Srivastava, A., & Swanson, E. P. (2007). Why do corporate managers misstate financial statements? The role of option compensation, corporate governance and other factors. *Journal of Financial Economics, 85*(3), 667-708.

Faleye, O. (2007). Does one hat fit all? The case of corporate leadership structure. *Journal of Management and Governance, 11*, 239-259.

Fallahpour, S. (2004). Behavioral finance. *Journal A different approach in financial arena. Tehran University Financial Researches Quarterly, 18,* 77-106.

Fama, E., & Jensen, M. (1983). Separation of ownership and control. *Journal of Law and Economics, 26*(1), 301-326.

Finance Committee. (2007). *Malaysian code on corporate governance,* securities commission, Kuala Lumpur.

Firth, M. F. (2007). Ownership, two-tier board structure and the informativeness of earnings-evidence from China. *Journal of Accounting and Public Policy, 26*(4), 463-496.

Flanagan, D. J. (2008). An overview of accounting restatement activity in the United States. *International Journal of Commerce and Management, 18*(4), 363-381.

Francis, J. R., & Wilsonl, E. R. (1988). Auditor changes: A joint test of theories relating, to agency costs and auditor differentiation. *The Accounting Review, 63*(4), 663-668.

Friska, H. (2013). Analysis of ownership structure effect on economic value added. *Bisnis & Birokrasi Journal, 20*(3), 171-178.

GAO. (2006). *Financial restatement database*. Report 06-1053R, Government Printing Office, Washington, DC.

Group, H. C. (2003). *An analysis of restatement matters: Rules, errors, ethics, for the five years ended december 31.* www.huronconsultinggroup.com/about.aspx

Group, H. C. (2005). *Summary: 2004 annual review of financial reporting matters.* Huron Consulting Group LLC.

Gul, F. (2002). Board leadership, outside directors' expertise and voluntary disclosure. *Journal of Accounting & Public Policy, 23*, 1-29.

Hernner, K. M., Leone, J. A., & Miller, P. B. (2013). Determinants and market consequences of auditor dismissals after accounting restatements. *The Accounting Review, 89*(3), 1051-1082.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Hermalin, B. (1988). The determinants of board composition. *Journal of Economics, 19*, 589-606.

Hermalin, B. E., & Weisbach, M. S. (1991). The determinants of board composition. *Journal of Economics, 19*(1), 1-29.

Ho, S. (2001). A study of the relationship between corporate governance structures and the extent of voluntary disclosure. *International Journal of Accounting Auditing and Taxation, 10,* 139-156.

Huang, H., Yu, Z., Zhang, S., Liang, X., Chen, J., Li, C., Ma, J., & Jiao, R. (2010). Drosophila CAF-1 regulates HP1-mediated epigenetic silencing and pericentric heterochromatin stability. *Journal of cell Science, 123*(16), 2853-2861.

Huddart, S. (1993). The effects of a large shareholder on corporate value. *Management Science, 39*(11), 1407-1421.

Ireland, J. (2002). The large audit firm fee premium: A case of selectivity bias?. *Journal of Accounting, Auditing & Finance, 17*, 73-91.

Jensen, M. (1993). The modern industrial revolution, exit and the failure of internal control systems. *Journal of Finance, 48*(1), 831-880.

Jensen, M., & Meckling, W. (1976). Theory of the firm: Managerial behavior, agency costs and ownership structure. *Journal of Financial Economics, 3*(1), 305-360.

John, K., & Senbet, L. W. (1998). Corporate governacce and board effectiveness. *Journal of Banking and Finance, 22*(1), 371-403.

Kaawaase, T. K. (2021). *Corporate governance, internal audit quality and financial reporting quality of financial institutions.* Asian Journal of Accounting Research Emerald. https://doi.org/10.1108/AJAR-11-2020-0117

Kinney, W. J., & McDaniel, L. (1989). Characteristics of firms correcting previously reported quarterly earnings. *Journal of Accounting and Economics, 11*(1), 71-94.

Klein, A. (1998). Firm performance and board committee structure. *Journal of Law and Economics, 41*(1), 275-303.

Klein, A. (2002). Audit committee, board of director characteristics and earnings management. *Journal of Accounting and Economics, 33*(1), 375-400.

Kolins, W. C. (1991). Eight essential attributes of an audit committee. *Internal Auditing, 7*, 3-18.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Kosnik, R. (1987). Greenmail: A study of board performance in corporate governance. *Administrative Science Quarterly, 32*(1), 163-185.

Ku-Ismail, K. (2010). The reliability of corporate quarterly financial reporting in Malaysia: Post-MASB 26 evidence. *Asian Journal of Accounting and Finance, 2*(2), 275-303.

Kyereboah, A. C., & Biekpe, N. (2002). *The relationship between board size, board composition CEO duality and firm performance: Experience from Ghana.* http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.275053

La Porta, R. L. (1999). Corporate ownership around the world. J*ournal of Finance, 54*, 471-518.

Levitt, A. (1998). *The numbers game", speech delivered at the NYU center for law and business.* www.sec.gov.

Lin, J. L. (2006). The effect of audit committee performance on earnings quality. *Managerial Auditing Journal, 21*, 921-933.

Mace, M. (1986). *Directors: Myth and reality*. Harvard Business School Press.

Madhani, M. P. (2007). Corporate governance from compliance to cometitive advantage. *The Accounting World, 8*, 26-31.

Marciukaityte, D. S. (2009). Voluntary vs forced financial restatements: The role of board independence. *Financial Analysts Journal, 65*, 51-65.

Maug, E. (1998). Large shareholders as a monitor: Is there a trade-off between liquidity and control? *Journal of Finance, 53*, 65-98.

McColgan, P. (2001). *Agency theory and corporate governance: A review of the literature from a UK perspective.* Department of Accounting & Finance, University of Strathclyde.

McMullen, D. (1993). *Audit committee structure and performance: An empirical investigation of the consequences and attributes of audit committees* (Doctoral dissertation, Drexel University), Drexel University.

Menon, K. A., & Williams, J. D. (1994). The use audit committees for monitoring. *Journal of Accounting and Public Policy, 13*, 121-39.

Mohd-Nasir, N., & Abdullah, S. N. (2004). Voluntary disclosure and corporate governance among financially distressed firms in Malaysia. *Financial Reporting, Regulation and Governance, 3*, 95-139.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Mohd-Saleh, N., Mohd-Iskandar, T., & Rahmat, M. M. (2005). Earnings management and board characteristics: Evidence from Malaysia. *Jurnal Pengurusan, 24*, 77-103.

Myers, J. L., Myers, L. A., & Palmrose, Z. V. (2004). *Mandatory auditor rotation: Evidence from restatements.* http://ssrn.com/abstract=443980

Nobes, C. (2006). The survival of international differences under IFRS: Towards a research agenda. *Accounting and Business Research, 36*(3), 233-245.

Noe, T. (2002). Institutional activism and financial market structure. *Review of Financial Studies, 15*, 289-319.

Palmrose, Z., & Scholz, S. (2000). *Restated financial statements and auditor litigation.* University of Southern California.

Peasnell, K. V., Pope, P. F., & Young, S. E. (2005). Board monitoring and earnings management: do outside directors influence abnormal accruals?. *Journal of Business Finance & Accounting, 32*(1), 1311-1346.

Peng, M. W. (2007). CEO duality and firm performance during China's institutional transitions. *Management and Organization Review, 3*, 205–225.

Persons, O. (2005). The relation between the new corporate governance rules and the likelihood of financial statement fraud. *Accounting and Finance Journal, 4*(1), 125-148.

Pierre F. V. (1838). *Verhulst and the logistic equation,* http//www.wikipedia.org/wiki/Pierre_Fran%C3%A7ois_Verhulst

Raghunandan, K., Read, W., & Rama, D. (2001). Audit committee composition, gray directors, and interaction with internal auditing. *Accounting Horizons, 15*(2), 105-118.

Rechner, P. (1991). *CEO duality and organizational performance: a longitudinal analysis.* Strategic Management Journal, 155-160.

Richardson, S., Tuna, I., & Wu, M. (2002). *Predicting earnings management: The case of earnings restatement,* http//ssrn.com.abstract=338681

Romanus, R. N., John, J. M., & Fleming, D. M. (2008). Auditor industry specialization, auditor changes, and accounting restatements. *Accounting Horizons, 22*(4), 389-413.

Sayad, S. (2010). *An introduction to data mining.* University of Toronto.

Scholz, S. (2014). *Financial restatement trends in the United States*: 200-2021. University of Kansas

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Shleifer, A., & Vishny, R. (1997). Large shareholders and corporate control. *Journal of Political Economy, 94*(2), 461-488.

Shleifer, A. A. (1997). A survey of corporate governance. *Journal of Finance, 52*, 737-783.

Sridharan, U. V., Caines, W. R., McMillan, J., & Summers, S. (2002). Financial statement transparency and auditor responsibility: Enron and Andersen. *International Journal of Auditing, 6*(1), 277-286.

Srinivasan, S. (2005). Consequences of financial reporting failure for outside directors: Evidence from accounting restatements and audit committee members. *Journal of Accounting Research, 43*, 291-334.

Sultana, N. H., & Zhan, V. D. (2015). Audit committee characteristics and audit report lag. *International Journal of Auditing, 19*(2), 72-87.

Sunder, S. (1997). *Theory of accounting and control.* South-Western Publishing.

Sundvik, D. (2019). *The impact of principles-based vs rules-based accounting standards on reporting quality and earnings management.* Journal of Applied Accounting Research, Vol. 20 No. 1, pp. 78-93.

US Congress. (2002). *The Sarbanes-Oxley Act of 2002, 107th Congress of the United States of America.* H.R. 3763, Government Printing Office, Washington, DC.

Vafeas, N. (1999). The nature of board nominating committees and their role in corporate governance. *Journal of Business Finance & Accounting, 26*, 199-225.

Wang, X., & Wu, M. (2011). The quality of financial reporting in China: An examination from an accounting restatement perspective. *China Journal of Accounting, 4*(4), 167-196.

Weisbach, M. (1988). Outside directors and CEO turnover. *Journal of Financial Economics, 20*(1), 431-460.

Wild, J. (1994). Managerial accountability to shareholders: Audit committees and the explanatory power of earnings for returns. *British Accounting Review, 26*, 353-74.

Willenborg, M. (1999). Empirical analysis of the economic demand for auditing in the initial public offerings market. *Journal of Accounting Research, Wiley Blackwell, 37*(1), 225-238.

Wooten, T. C., Coker, W. J., & Clmore, C. E. (2003). Financial control in religious organizations: A status report. *Nonprofit Managemant & Leadership, 13*(4), 343-365.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

Xie, B. W. (2003). Earnings management and corporate governance: The role of the board and the audit committee. *Journal of Corporate Finance, 9*, 295-316.

Yeo, H. T. (2002). Corporate ownership structure and the informativeness of earnings. *Journal of Business Finance&Accounting, 29*, 833-863.

DPU DHURAKIJ PUNDIT UNIVERSITY มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	วรางคนางค์ สกุลวงศ์ ลี หยาน
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2549 บธ.ม.(การบัญชี) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พ.ศ. 2544 บช.บ (การบัญชี) มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์
ตำแหน่งและสถานที่ทำงานปัจจุบัน	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรการบัญชี คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา